

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Uusi isyyslaki ja sen tuomat muutokset

Lempinen, Kati

2018 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Uusi isyyslaki ja sen tuomat muutokset

Kati Lempinen
Liiketalous
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2018

Kati Lempinen

Uusi isyyslaki ja sen tuomat muutokset

Vuosi 2018 Sivumäärä 84

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuoda esille vuonna 2016 voimaan tulleen uuden isyyslain muutoksia vanhaan vuonna 1975 säädettyyn isyyslakiin verraten. Työni tutkimuksellisessa osassa olen selvittänyt isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden ratkaisujen määrät vuosina 2014-2017 Suomen kärjäoikeuksissa.

Uuden isyyslain myötä isyyden vahvistamis- ja kumoamisasioiden käsittelyissä tapahtui muutoksia myös kärjäoikeuksissa. Tästä johtuen tein opinnäytetyöni tuotoksena Espoon kärjäoikeuteen isyysasioiden ohjekirjan siitä, kuinka isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteita käsitellään kärjäoikeudessa.

Teoriaosan tietolähteenä käytin uudesta isyyslaista tehtyä kirjallisuutta, voimassa olevia sekä vanhoja lakeja ja hallituksen esitystä. Tietolähteinä on käytetty myös sähköisiä lähteitä, kuten oikeusministeriön ja terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisuja.

Opinnäytetyöni tutkimuksen tutkimusmenetelmänä käytin määrällistä tutkimusta. Tutkimuksen aineisto on kerätty oikeusministeriön vuosittain julkaisemista tuomioistuinten työtilastoista. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, onko isyyskanteiden määrissä tapahtunut huomattavia muutoksia uuden isyyslain voimaan tuleminen jälkeen.

Kati Lempinen

The new Paternity Act and its effects

Year	2018	Pages	84
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to study the amendment of the Paternity Act in 2016 in comparison to the old law from the year 1975. I have studied the number of lawsuits and their results regarding both establishment and annulment of paternity in Finnish district courts during the years 2014-2017.

Due to the new paternity act, changes happened in the readings of establishment and annulment lawsuits in the district courts. As a consequence of this, I compiled a manual for the district court of Espoo on how the lawsuits regarding paternity are to be handled.

I used literature on the new paternity act, current and old law and the government proposal as the theoretical basis for this study. Other sources used were publications made by the Ministry of Justice and the National Institute for Health and Welfare.

Quantitative research was the research method used in this thesis. The material was gathered from the publications by the Ministry of Justice on annual statistics of the courts of law. The purpose of the thesis was to study whether there has been a noticeable change in the number of paternity lawsuits since the implementation of the new Paternity Act.

Keywords: Paternity Act, the reform of the Paternity Act, establishment of paternity, annulment of paternity

Laki ja lyhenneluettelo

IsyysL	Isyyslaki (700/1975) Isyyslaki (11/2015)
HTL	Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983)
HHL	Laki hedelmöityshoidosta (1237/2006)
OK	Oikeudenkäymiskaari (4/1738)
OGI	Laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta (378/2005)
NimiL	Nimilaki (694/1985)
ElatusL	Laki lapsen elatuksesta (704/1975)

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Uusi isyyslaki	7
2.1	Isyyden määräytyminen	9
2.2	Isyyden tunnustaminen	10
2.2.1	Ennen lapsen syntymää	12
2.2.2	Lapsen syntymän jälkeen	17
2.3	Isyyden selvittäminen	17
2.3.1	Suppeamuotoinen selvittäminen	20
2.3.2	Perusmuotoinen selvittäminen	20
2.4	Isyyden vahvistaminen	21
2.4.1	Vahvistaminen maistraatissa	22
2.4.2	Vahvistaminen oikeudenkäynnissä	26
2.4.3	Isyyden vahvistamisprosessi Espoon käräjäoikeudessa	27
2.5	Isyyden kumoaminen	29
2.5.1	Kumoaminen maistraatissa	31
2.5.2	Kumoaminen oikeudenkäynnissä	32
2.5.3	Isyyden kumoamisprosessi Espoon käräjäoikeudessa	34
3	Kvantitatiivinen tutkimus	34
3.1	Tutkimusprosessi	35
3.2	Tutkimuksen suunnittelu	36
3.3	Aineiston keruu	38
3.4	Tulosten analysointi	40
3.5	Tutkimuksen arviointi ja raportointi	41
4	Tutkimuksen tulokset	42
5	Johtopäätökset	52
6	Ohjekirja Espoon käräjäoikeudelle isyyskanteiden käsittelyprosessia varten	54
	Lähteet	56
	Kuviot	58
	Taulukot	59
	Liitteet	60

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee vuonna 2016 voimaan tullutta uutta isyyslakia (11/2015) ja työssäni käydään läpi muutoksia vanhaan isyyslakiin verraten (700/1975). Työssäni kerrotaan isyyden eri tunnustamismahdollisuuksista sekä tilanteista, joissa isyyden vahvistaminen saatetaan tehdä jopa tuomioistuimessa.

Opinnäytetyöni on jaettu teoria- sekä tutkimusosaan. Teoriaosuudessa käsitellään ensin kattavasti uutta isyyslakia. Teoriaosassa kerrotaan, kuinka isyys määräytyy, miten isyys tunnustetaan ennen tai jälkeen lapsen syntymän ja mitä tarkoittaa isyyden selvittäminen. Teoriaosassa kerrotaan myös isyyden vahvistamisesta tai kumoamisesta maistraatissa ja viime kädessä käräjäoikeudessa. Teorian tutkimusosa keskittyy tutkimusprosessiin, jossa on myös kerrottu tämän työn tutkimuksen vaiheista. Työni lopussa on tutkimukseni tulokset ja tutkimuksesta tehdyt johtopäätökset. Työni liitteenä 5 on Espoon käräjäoikeudelle tekemäni ohjekirja isyyskanteiden käsittelyprosessista. Ohjeen tarkoituksena on helpottaa ja tukea käräjäsihteerien työtä, sillä Espoon käräjäoikeudessa ei ollut aiemmin ohjetta isyyskanteiden käsittelyprosessiin liittyen.

Työni keskeisenä lähteenä on toiminut Markku Helinin kirjoittama kirja uudesta isyyslaista, hallituksen esitys eduskunnalle isyyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 91/2014), uusi isyyslaki (11/2015) ja vanha isyyslaki (700/1975).

2 Uusi isyyslaki

Uusi isyyslaki astui voimaan 1.1.2016. Isyyslain uudistaminen oli ajankohtaista, koska avioliittojen yleistyminen ja avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten määrä on kasvanut sekä isyys-tutkimusmenetelmät ovat kehittyneet. Vanha isyyslaki (700/1975) säädettiin vuonna 1975 ja silloin noin 90 prosenttia lapsista syntyi vanhempien ollessa avioliitossa ja vain 10 prosenttia lapsista syntyi avioliiton ulkopuolella. Vuonna 2013 60 prosenttia lapsista syntyi vanhempien ollessa avioliitossa ja 40 prosenttia lapsista syntyi avioliiton ulkopuolella.¹ Tämän lisäksi tutkimusmenetelmät ovat kehittyneet huomasti vanhan isyyslain voimaan tuleminen jälkeen, minkä

¹ HE 91/2014 vp, 1-2.

johdosta DNA-tutkimukset pystytään nykyään tekemään paljon helpommin. Tämä auttaa isyyden selvittämisessä tilanteissa, jossa lapsen isän henkilöllisyys on epävarmaa.² Uuden isyylain ensisijaisena tavoitteena on edistää lapsen edun toteutumista isyysasioissa, eli sitä, että lapsella on kaksi vanhempaa. Ensisijaisen tavoitteen lisäksi tavoitteena on myös löytää asianmukainen tasapaino lapsen biologisten, oikeudellisten ja sosiaalisten vanhempien edun välille sekä turvata osapuolten oikeutta perhe-elämään ja edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa.³

Uusi isyyslaki (11/2015) toi muutoksia oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettuun lakiin (378/2005), nimilakiin (694/1985), lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (361/1983) sekä lapsen elatuksesta annettuun lakiin (704/1975). Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettuun lakiin tuli muutoksia esimerkiksi oikeusgeneettisen tutkimuksen tekijän ja näytteen ottamisen osalta. Ennen lakimuutosta tutkimusta varten otettiin verinäyte, mutta lakimuutoksen jälkeen tutkittavasta otetaan solunäyte suun limakalvolta. Näyte voidaan ottaa tutkittavan suostumuksella lastenvalvojan luona, mutta tuomioistuimen määräämään oikeusgeneettiseen isyystutkimukseen tarvittavan näytteen ottaa terveydenhuollon ammattihenkilö.⁴

Nimilakiin (694/1985) lisättiin, että mikäli isyys vahvistetaan tunnustamisen perusteella lapsen kuoleman jälkeen, lapsen sukunimi voidaan muuttaa isän sukunimeksi.⁵ Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta säädettyyn lakiin (361/1983) lisättiin, että mikäli mies on tunnustanut isyytensä ennakkotunnustamisena, lapsen vanhemmat voivat tehdä yhteishuoltosopimuksen ennakkotunnustamisen yhteydessä.⁶ Lapsen elatuksesta annettua lakia (704/1975) muutettiin muun muassa siten, että lastenvalvoja on velvollinen antamaan virka-apua toisen kunnan lastenvalvojalle elatusavun vahvistamista koskevilla asioilla.⁷

Uuden isyylain (11/2015) myötä tulleet muutokset mahdollistavat ennakkotunnustamisen ennen lapsen syntymää sekä poikkeustapauksissa sallii isyyden tunnustamisen myös lapsen kuoleman jälkeen. Uusi isyyslaki (11/2015) poisti lapsen äidin oikeuden vastustaa isyyden selvittämistä tai isyyden vahvistamista tuomioistuimessa sekä laajensi isänä itseään pitävän miehen kanneoikeutta.⁸

² Oikeusministeriö 2016.

³ HE 91/2014 vp, 15-16.

⁴ HE 91/2014 vp, 1.

⁵ HE 91/2014 vp, 18.

⁶ HE 91/2014 vp, 67-68.

⁷ HE 91/2014 vp, 68.

⁸ HE 91/2014 vp, 1.

Tärkeä henkilö isyyslain uudistamisen alullepanijana on ollut Mikael Jämsänen. Jämsänen lähti ajamaan isyyslain uudistamista, koska hän eli aikoinaan avioliitossa avovaimonsa kanssa, jonka kanssa hän sai lapsen. Lapsen äiti oli kuitenkin samanaikaisesti vielä avioliitossa. Pian lapsen syntymän jälkeen lapsen äiti palasi aviomiehensä luokse ja vanhan isyyslain (700/1975) mukaisen isyysolettaman mukaan lapsen äidin aviomiehen katsottiin olevan lapsen isä. Jämsänen taisteli vuosia oikeudessa lapsestaan ja vuonna 2015 korkein oikeus antoi ratkaisun asiassa.⁹

Asian käsittely alkoi, kun maistraatti vaati kärjäoikeudessa, että alaikäiselle lapselle määrätään edunvalvojan sijainen edustamaan lasta isyyden selvittämistä ja mahdollista kumoamista koskevissa oikeustoimissa. Jämsänen oli yhtynyt maistraatin tekemään hakemukseen ja häntä oli kuultu kärjäoikeudessa asiaan osallisena. Kärjäoikeus hylkäsi hakemuksen, minkä jälkeen Jämsänen haki yksin muutosta kärjäoikeuden päätökseen ja valitti päätöksestä hovioikeuteen.¹⁰

Hovioikeudessa kärjäoikeuden päätös kumottiin ja asia palautettiin kärjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi. Kärjäoikeus hylkäsi hakemuksen jälleen perustellen, ettei edunvalvojan sijaisen määrääminen ollut lapsen edun mukaista. Jämsänen valitti kärjäoikeuden päätöksestä toistamiseen hovioikeuteen. Hovioikeus katsoi päätöksessään, että lapselle on määrättävä edunvalvojan sijainen hakemuksessa pyydytyllä tavalla. Lapsen äiti valitti hovioikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen.¹¹

Korkeimman oikeuden ratkaisun 2015:59 mukaan itseään lapsen isänä pitävällä miehellä ei ole mahdollisuutta nostaa kannetta aviomiehen isyyden kumoamiseksi. Näin ollen kärjäoikeuden päätös jäi pysyväksi ja lapsen biologista isää ei selvitetty.

2.1 Isyyden määräytyminen

Isyyslain (11/2015) 2 §:ssä säädetään isyyden määräytymisestä avioliiton perusteella. Sen lisäksi isyys voi määräytyä isyyden tunnustamalla tai nostamalla kanteen tuomioistuimessa. Mikäli isyys määräytyy lapsen äidin avioliiton perusteella, käytetään siitä nimitystä isyysolettama. Isyyden määräytyessä avioliiton perusteella, täytyy avioliiton olla pätevä. Mikäli äiti on eronnut aviomiehestään ja lapsi syntyy vasta avioeron jälkeen, isyyttä ei voida määritellä avioliiton perusteella. Avioliitto katsotaan päättyneeksi silloin, kun avioero päätös

⁹ Helsingin uutiset 2015.

¹⁰ KKO 2015:59

¹¹ KKO 2015:59

on saanut lainvoiman. Mikäli avioero on vireillä eikä se ole vielä lainvoimainen, isyys määräytyy avioliiton perusteella.¹²

Isyys on vahvistettava, mikäli lapsen äiti ei ole avioliitossa. Nykyään lähes joka toinen lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella.¹³ Jotta isyys voidaan vahvistaa, täytyy isyydestä saada riittävä näyttö. Isyys perustuu polveutumisperiaatteeseen tai suostumusperiaatteeseen. Polveutumisperiaatteella tarkoitetaan sitä, että isä on se, joka on siittänyt lapsen. Suostumusperiaatteessa on kyse niin sanotusta avustetusta lisääntymisestä. Se tulee oleelliseksi, mikäli lapsi on syntynyt hedelmöityslain (1237/2006) mukaan hedelmöityshoidon tuloksena. Suostumusperiaatteessa isyys perustuu siihen, että mies on yhteisymmärryksessä äidin kanssa antanut suostumuksen hoitoon.¹⁴

2.2 Isyyden tunnustaminen

Isyyden tunnustamisesta säädetään isyyslain (11/2015) kolmannessa luvussa. Isyyden tunnustamisella tarkoitetaan sitä, että mies ilmoittaa olevansa lapsen isä ja haluaa tämän asian vahvistettavan. Tunnustamista voidaan käyttää, mikäli isyyttä ei pystytä toteamaan äidin avioliiton perusteella.¹⁵ Jos mies ja nainen eivät ole avioliitossa, isyyden vahvistaminen edellyttää toimia lapsen vanhemmilta ja viranomaisilta. Jos on selvää, että mies on syntymättömän lapsen isä, isyys voidaan tunnustaa ennen lapsen syntymää. Äidin tulee hyväksyä tämä tunnustus. Isyyden tunnustamisen yhteydessä on tulevien vanhempien mahdollista sopia myös lapsen yhteishuollosta.¹⁶

Tunnustaminen on ensisijainen keino saada isyys vahvistettua. Jos tunnustamista ei ole yritetty tehdä, on vahvistamiskanteen nostaminen tuomioistuimessa myöhemmin mahdotonta. Jos isyys on jo todettu äidin avioliiton perusteella, mies, joka tästä huolimatta katsoo olevansa lapsen oikea isä, voi käyttää tunnustamista isyyden kumoamisena. Jotta mies saisi tunnustamisen jatkeena isyyden vahvistetuksi, täytyy tähän saada lapsen äidiltä ja äidin aviomieheltä suostumus. Mikäli suostumus saadaan, aviomiehen isyys kumoutuu ja tunnustaja vahvistetaan lapsen isäksi. Tätä kutsutaan kumoavaksi tunnustamiseksi. Kumoava tunnustaminen ei ole mahdollinen, jos isyys on jo vahvistettu tunnustamisen perusteella tai maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä.¹⁷

¹² Helin 2016, 38-40.

¹³ Helin 2016, 18.

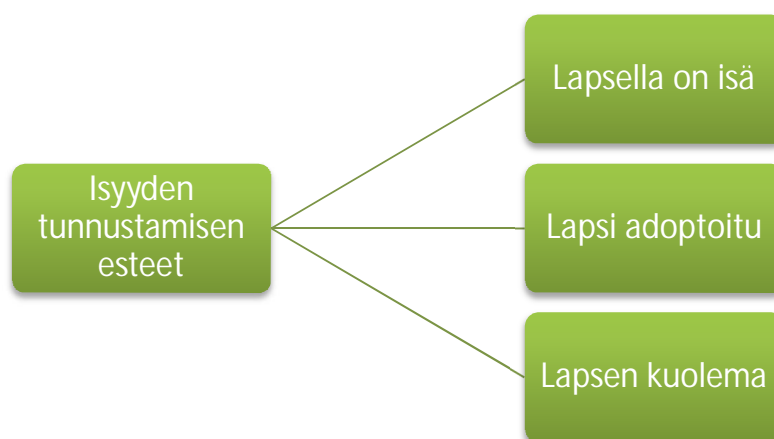
¹⁴ Helin 2016, 45-46.

¹⁵ Helin 2016, 50.

¹⁶ Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016.

¹⁷ Helin 2016, 50-51.

Isyyden tunnustamisessa on muutamia esteitä, joiden takia tunnustamista ei voida tehdä. Jos lapsella on jo isä, isyyttä ei voi tunnustaa. Edellä mainittu kumoava tunnustaminen on poikkeustapaus. Lapsen ollessa adoptoitu, poistuu isyyden tunnustamisen mahdollisuus. Tämä johtuu siitä, että lapsen vanhemmuus on määräytynyt adoption nojalla. Lapsen kuolema on este isyyden tunnustamisessa uuden isyyslain tuomia poikkeuksia lukuun ottamatta. Jos vastasyntynyt kuolee ennen kuin tunnustamislausuma on ehditty antaa, isyys voidaan tunnustaa. Tunnustamislausuma on tällaisessa tilanteessa annettava vuoden sisällä lapsen kuolemasta.¹⁸ Alla olevassa kuviossa 1 on havainnollistettu edellä mainitut esteet.

Kuvio 1: Isyyden tunnustamisen esteet¹⁹

Isyyden tunnustamisen tärkeät pääperiaatteet on säädetty isyyslain (11/2015) 16 §:n 2 momentissa. Nämä kaksi pääperiaatetta ovat henkilökohtaisuus- ja välittömyysperiaate. Henkilökohtaisuusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että isyyden tunnustaminen on henkilökohtainen oikeustoimi eikä esimerkiksi huoltaja tai edunvalvoja voi tehdä tunnustamislausumaa. Tunnustamislausuma on siis pätevä vain ja ainoastaan itse tehtynä. Välittömyysperiaatteella tarkoitetaan sitä, että tunnustaminen on tehtävä henkilökohtaisesti vastaanottavan viranomaisen edessä. Tunnustamislausuma ei ole pätevä, jos se tehdään esimerkiksi sähköpostin tai puhelimen välityksellä.²⁰

¹⁸ Helin 2016, 51-53.

¹⁹ Helin 2016, 51-53.

²⁰ Helin 2016, 54.

Tunnustamislausumaa annettaessa miehellä on totuudessapysymisvelvollisuus. Totuudessapysymisvelvollisuus koskee myös lapsen äitiä, häntä kuultaessa isyyden tunnustamisen johdosta. Jos isyysasiassa antaa perättömän lausuman, siitä voi saada sakkorangaistuksen.²¹

Jotta tunnustaminen voidaan hyväksyä ja sen seurauksena isyys voidaan vahvistaa, tunnustajan ja tunnustamisen täytyy täyttää tietyt ehdot. Isyyden tunnustajan täytyy olla tunnustamiskykyinen. Tunnustamiskykyisellä tarkoitetaan, että tunnustaja ymmärtää tunnustamisen keskeisen merkityksen. Sen lisäksi tunnustaminen täytyy tehdä vapaaehtoisesti. Mikäli edellä mainitut seikat eivät täyty, isyyttä ei tunnustamisen perusteella voida vahvistaa. Jos isyyttä ei voida tunnustamisen perusteella vahvistaa, vahvistaminen tapahtuu tuomioistuimessa kanteen perusteella. Tunnustamislausuman voi peruuttaa, mikäli ennen isyyden vahvistamista tunnustaja ymmärtää erehtyneensä tai vapautuu pakkotunnustamisesta. Tunnustuksen vastaanottaja voi myös peruuttaa tunnustamisen, jos hän havaitsee erehtymisen tai pakottamisen tunnustamiseen.²² Tunnustamisen vastaanottajalla on velvollisuus valvoa, että tunnustaminen täyttää edellä mainitut seikat, koska isyyslaki (11/2015) on pakottavaa säädöstä eikä ihmiset saa sopia siitä kuka on lapsen isä. Tämä on erittäin tärkeää lapsen edun suojaamiseksi.²³

2.2.1 Ennen lapsen syntymää

Ennakkotunnustamisesta säädetään isyyslain (11/2015) 3 luvussa 16 §:ssä. Vanhassa isyyslaissa (700/1975) ei ollut mahdollisuutta tunnustaa isyyttä ennen lapsen syntymää. Isyyden tunnustaminen ennen lapsen syntymää on tärkeä muutos, joka on tullut voimaan uudessa isyyslaissa. Uuden isyyslain myötä, mies voi tunnustaa isyyden äitiysneuvolakäyntien yhteydessä. Lapsen vanhemmat voivat tämän ennakkotunnustamisen yhteydessä tehdä sopimuksen lapsen yhteishuoltajuudesta.²⁴ Ennakkotunnustamisessa täytyy olla samanaikaisesti läsnä lapsen äidin sekä miehen, joka tunnustaa isyyden.²⁵ Ennakkotunnustamisessa käytettävä tunnustamisasiakirja on opinnäytetyöni liitteenä 1. Yhteishuoltosopimus, joka voidaan tehdä ennakkotunnustamisen yhteydessä, on liitteenä 2.

²¹ Helin 2016, 59.

²² Helin 2016, 54-55.

²³ Helin 2016, 56.

²⁴ Helin 2016, 60-61.

²⁵ Oikeusministeriö 2016.

Jotta ennakkotunnustaminen on mahdollista, täytyy olla selvää, että tunnustaja on lapsen isä. Pelkästään isän ennakkotunnustaminen ei riitä, vaan äidin pitää hyväksyä tämä tunnustaminen. Tunnustaminen otetaan vastaan äitiysneuvolassa ja sen voi ottaa vastaan terveydenhoitaja tai kättilö. Tätä varten tulevilla vanhemmilla pitää olla henkilöllisyystodistus mukanaan ja heille täytyy antaa riittävästi neuvolassa tietoa tunnustamisesta, jotta molemmat ymmärtävät tunnustamisen merkityksen.²⁶

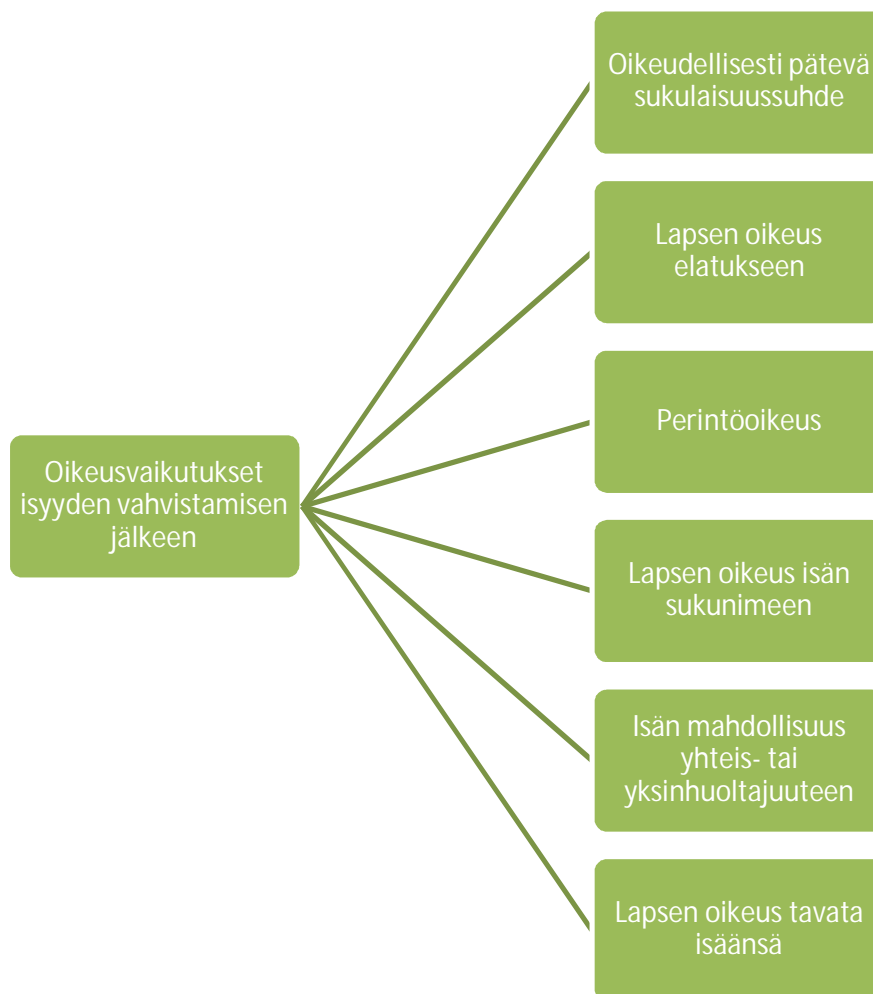
Tunnustamisen merkityksellä tarkoitetaan oikeusvaikutuksia, mitkä tapahtuvat isyyden vahvistamisen jälkeen. Kun isyys on vahvistettu, lapsen ja isyytensä tunnustaneen miehen sekä tämän sukulaisten välille syntyy oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde. Lapsella on siten oikeus saada elatusta isältä, kunnes hän täyttää 18-vuotta. Tämänkin jälkeen lapsi voi saada elatusta koulutusta varten, jos sen katsotaan olevan kohtuullista. Kohtuullisuudella tarkoitetaan sitä, että lapsen täyttäessä 18-vuotta, hän yleensä vielä opiskelee ja on riippuvainen vanhemman elatuksesta. Lapselle tulee myös perintöoikeus isäänsä ja isän sukulaisiin ja heillä on perintöoikeus lapseen. Lapsella on oikeus ottaa isänsä sukunimi niin tahtoessaan.²⁷ Lapsen isälle tulee myös mahdollisuus yhteis- tai yksinhuoltajuuteen sekä lapselle tulee oikeus tavata isäänsä.²⁸ Mikäli isyys tunnustetaan ennakkotunnustamisena, vanhempien ei tarvitse tehdä mitään isyyden vahvistamisen eteen, vaan viranomaiset huolehtivat asiasta.²⁹ Seuraavalla sivulla on kuvio 2, jossa on havainnollistettu oikeusvaikutukset, jotka tapahtuvat isyyden vahvistamisen jälkeen.

²⁶ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.

²⁷ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.

²⁸ Oikeusministeriö 2016.

²⁹ Helin 2016, 62.

Kuvio 2: Oikeusvaikutukset isyyden vahvistamisen jälkeen³⁰

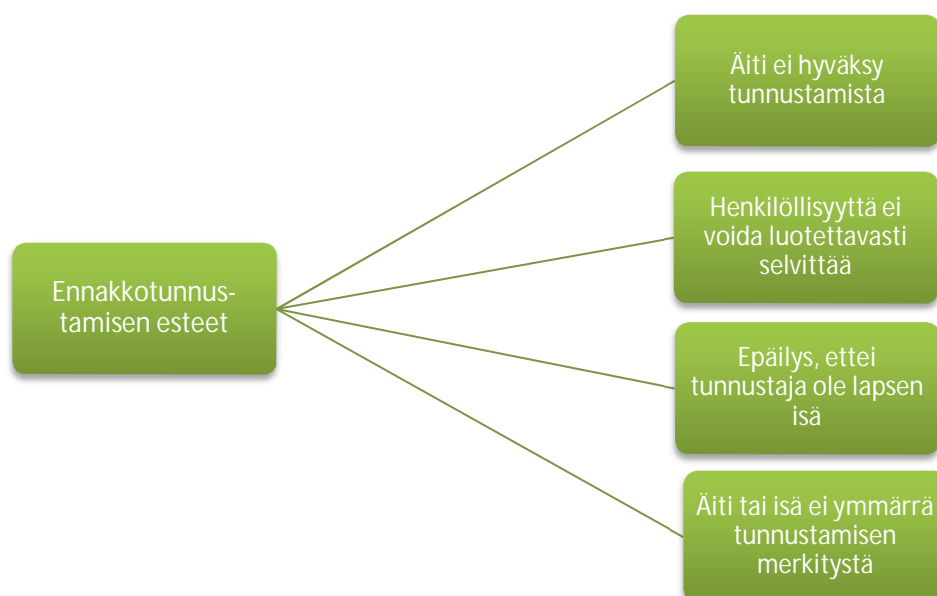
Isyyden ennakkotunnustaminen tapahtuu yleensä 25. raskausviikon jälkeen. Tätä ennen tulevilta vanhemmilta on tiedusteltu halukkuutta ennakkotunnustamiseen. Vanhemmille tulee kertoa isyyden tunnustamisen ja vahvistamisen merkityksestä ja oikeusvaikutuksista, totuussapysymisvelvollisuudesta ja tunnustamisen peruutus mahdollisuudesta. Samalla vanhemmille kerrotaan perusteet, joiden takia isyyttä ei voi tunnustaa ennakkoon äitiysneuvolassa.³¹

Isyyslain (11/2015) 16 §:ssä 4 momentissa säädetään ennakkotunnustamisen esteistä. Lapsen äidillä on mahdollisuus vastustaa isän ennakkotunnustamista ja näin ollessa, tunnustamista ei voida vastaanottaa. Äidin ei tarvitse esittää perusteita vastustamiselleen. Tilanteessa, jossa mies on tehnyt ennakkotunnustamisen ja lapsen äiti ei ole hyväksynyt tunnustamista, isä voi tehdä tunnustamislauseman uudestaan lapsen syntymän jälkeen. Jos tulevan isän tai äidin

³⁰ Oikeusministeriö 2016.

³¹ Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016.

henkilöllisyyttä ei voida luotettavasti selvittää tai varmistaa, täytyy tunnustamisen vastaanottamisesta kieltäytyä ja jos tunnustamisen vastaanottaja epäilee, ettei tunnustaja ole lapsen isä, tunnustamisen vastaanottamisesta täytyy kieltäytyä. Merkkejä siitä, ettei tunnustaja ole lapsen oikea isä, voi olla esimerkiksi se, että tunnustaja on tullut mukaan äitiysneuvontaan myöhäisessä vaiheessa tai äidin kertomukset ovat olleet ristiriitaisia. Mikäli vanhemmista jompikumpi tai molemmat eivät ymmärrä tunnustamisen merkitystä, tunnustamisesta täytyy kieltäytyä. Ymmärtämättömyyteen voi vaikuttaa muun muassa kielivaikeudet.³² Perusteet, joiden takia isyyttä ei voi tunnustaa ennakoon äitiysneuvolassa, on havainnollistettu alla olevassa kuviossa 3.

Kuvio 3: Isyyden ennakkotunnustamisen esteet³³

Isyyden tunnustamisen vastaanottamisesta täytyy kieltäytyä myös tilanteessa, jossa joku toinen on tehnyt jo ennakkotunnustamisen. Vaikka äiti suostuisi toiseen ennakkotunnustamiseen, äitiysneuvolan täytyy silti hylätä se. Tällaisessa tapauksessa jälkimmäisellä tunnustajalla on mahdollisuus kiistää ensiksi annettu tunnustaminen äitiysneuvolassa. Mikäli lastenvalvoja saa ilmoituksen toisesta tunnustajasta, isyyttä ei voida vahvistaa ensimmäisen tunnustamisen perusteella.³⁴

³² Helin 2016, 65-67.

³³ Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2016.

³⁴ Helin 2016, 67.

Ennakkotunnustamisen voi peruuttaa tai kiistää ennen lapsen syntymää tai viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä ja sen seurauksena tunnustamisesta tulee vaikutukseton.³⁵ Ennakkotunnustamisesta tulee vaikutukseton myös, jos äiti avioituu tai perhe muuttaa ulkomaille ennen lapsen syntymää.³⁶ Mikäli ennakkotunnustaminen peruutetaan tai kiistetään, lastenvalvoja selvittää isyyden normaalisti lapsen syntymän jälkeen.³⁷ Ennakkotunnustamisen voi peruuttaa tunnustamisen tehnyt mies. Lapsen äiti tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, voi kiistää tunnustamisen perustelematta.³⁸ Ilmoitus peruutuksesta sekä kiistämisestä tehdään vapaamuotoisena kirjallisena ilmoituksena ja sen voi lähettää sähköpostitse äidin kotikunnan lastenvalvojalle.³⁹

Ennakkotunnustamisen yhteydessä vanhemmat voivat tehdä yhteishuoltosopimuksen. Kun maistraatti on vahvistanut isyyden, kunnan sosiaalilautakunta voi vahvistaa yhteishuoltosopimuksen, mikäli sopimus ei ole lapsen edun vastainen. Yhteishuoltosopimus täytyy tehdä ennakkotunnustamisen vastaanottajan luona. Mikäli isyyden vahvistaminen estyy, yhteishuoltosopimus jää vaikutuksettomaksi.⁴⁰ Sopimukset yksinhuollosta, elatuksesta, tapaamisoikeudesta ja asumisesta voidaan tehdä lastenvalvojan luona lapsen syntymän jälkeen.⁴¹

Vuonna 2016 vahvistettiin 22 774 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Melkein jokaisessa tapauksessa isyys vahvistettiin tunnustamisen perusteella. Näistä tunnustamisista 55 prosenttia tehtiin isyyslain (11/2015) 16 §:ssä säädettyinä ennakkotunnustamisena äitiysneuvolassa tai lastenvalvojan luona.⁴² Vuonna 2017 vahvistettiin 21 842 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Suurimmassa osassa tapauksista isyys vahvistettiin tunnustamisen perusteella. Vuonna 2017 tunnustamisista 78 prosenttia tapahtui ennakkotunnustamisena äitiysneuvolassa tai lastenvalvojan luona.⁴³ Ennakkotunnustaminen on selkeästi noussut vuoteen 2016 verrattuna.

³⁵ Helin 2016, 68.

³⁶ Oikeusministeriö 2016.

³⁷ Oikeusministeriö 2016.

³⁸ Helin 2016, 68.

³⁹ Oikeusministeriö 2016.

⁴⁰ Helin 2016, 75-76.

⁴¹ Oikeusministeriö 2016.

⁴² Tilastoraportti 2017.

⁴³ Tilastoraportti 2018.

2.2.2 Lapsen syntymän jälkeen

Isyyden tunnustamisesta lapsen syntymän jälkeen säädetään isyyslain (11/2015) 18 §:ssä. Lapsen syntymän jälkeen tapahtuva isyyden tunnustaminen on laajempi kuin ennakkotunnustaminen. Lapsen syntymän jälkeen tapahtuva tunnustaminen on mahdollista myös silloin, kun isyydestä on epäselvyyksiä. Tunnustamislausumasta laadittu asiakirja täytyy lähettää isyyden selvittämisestä huolehtivalle lastenvalvojalle heti, mikäli sen on ottanut vastaan joku muu viranomainen. Mikäli lapsi on ehtinyt täyttää 15 vuotta ja tunnustaminen tapahtuu sen jälkeen, lapsi voi itse joko hyväksyä tai hylätä tunnustamisen. Tunnustamisen hyväksymättä jättämistä ei tarvitse perustella. Tilanteessa, jossa lapsi ei kykene esimerkiksi kehitysvamman takia ymmärtämään tunnustamisen merkitystä, lapsen suostumusta ei vaadita. Tällaisessa tilanteessa isyyden vahvistaminen edellyttää kuitenkin lääkärintodistusta lapsen tilasta.⁴⁴

Isyyslain 20 §:ssä säädetään, kenelle lastenvalvojan on varattava tilaisuus tulla kuulluksi tunnustamisen johdosta. Lapsen äidille täytyy varata tilaisuus tulla kuulluksi sen jälkeen, kun isyys on tunnustettu. Mikäli lapsella on esimerkiksi äidin sijaan toinen huoltaja, täytyy huoltajalle varata tilaisuus tulla kuulluksi. Huoltajan kuulemisesta voidaan luopua niissä tapauksissa, jossa huoltajan olinpaikkaa ei tiedetä tai huoltaja ei tosiasiallisesti pidä huolta lapsesta. Mikäli isyyden tunnustamisen tekijä on alaikäinen, täytyy hänenkin huoltajalleen varata tilaisuus tulla kuulluksi. Lastenvalvoja ottaa kuulemiset vastaan ja ne voidaan toimittaa joko suullisesti tai kirjallisesti. Kuultavat eivät pysty määräämään vahvistetaanko isyys vai ei, vaan heidän antamiensa tietojen perusteella pyritään saamaan varmuus, että tunnustaja on lapsen isä.⁴⁵

2.3 Isyyden selvittäminen

Luvussa 2.2 käsiteltyyn isyyden tunnustamiseen liittyy lastenvalvojan toimittama isyyden selvittäminen. Isyyden selvittämisen aloittaminen tapahtuu lastenvalvojan aloitteesta eikä lapsen äidin tai kenenkään muun tarvitse olla isyyden selvittämisessä aloitteellinen.⁴⁶ Lastenvalvoja tekee isyyden selvittämisen ennen isyyden vahvistamista, ja selvittämisestä saatujen tietojen pohjalta maistraatti tai tuomioistuin tekee päätöksen isyydestä. Uusi isyyslaki (11/2015) toi tärkeän muutoksen isyyden selvittämiseen. Vanhassa isyyslaissa (700/1975) äidillä oli mahdollisuus estää isyyden selvittäminen, jos mies pysytteli passiivisena. Tämä mahdollisuus on

⁴⁴ Helin 2016, 77-78.

⁴⁵ Helin 2016, 83-84.

⁴⁶ Helin 2016, 23.

poistunut uudesta isyyslaista.⁴⁷ Äidin mahdollisuus estää isyyden selvittäminen poistettiin, koska haluttiin edistää lapsen oikeutta tietää molemmat biologiset vanhempansa.⁴⁸

Isyyden selvittämisellä pyritään poistamaan se mahdollisuus, että joku muu kuin isyyden tunnustamisen antanut mies olisi lapsen isä. Mikäli luvussa 2.2.1 esitetyn mukaan isyys on tunnustettu ennen lapsen syntymää, isyyden selvittämisessä sovelletaan suppeamuotoista selvittämistä. Jos lastenvalvoja ei epäile, että joku muu olisi lapsen isä kuin tunnustaja, hän saa lähettää asiakirjat isyyden vahvistavalle maistraatille. Maistraatin saadessa kyseiset asiakirjat, sen täytyy vielä ottaa kantaa siihen, onko miehen isyydestä riittävästi näyttöä.⁴⁹

Lapsen äidiltä poistettu oikeus kieltää isyyden selvittäminen koskee myös lapsen isää. Lastenvalvoja ei lopeta isyyden selvittämistä, vaikka molemmat tai jompikumpi vaatisi isyyden selvittämisen keskeyttämistä. Sen sijaan lapsi, joka on täyttänyt 15 vuotta ja jota isyyden selvittäminen koskee, voi vaatia isyyden selvittämisen keskeyttämistä. Lapsella on myös mahdollisuus käyttää lastenvalvojan isyyden selvittämissä palvelua, mikäli hän on alle 18-vuotias. Täysi-ikäisyyden jälkeen kyseinen mahdollisuus poistuu.⁵⁰

Isyyden selvittäminen aloitetaan lapsen syntymän jälkeen. Poikkeustapauksissa, joissa näytön saaminen isyydestä vaarantuisi esimerkiksi sen takia, että oletettu isä on kuolemansairas, selvittäminen voidaan aloittaa ennen lapsen syntymää. Isyyden selvittämistä ei tehdä tapauksissa, joissa lapsi syntyy kuolleena. Poikkeuksena on tilanne, jossa lapsi syntyy elävänä, mutta kuolee niin pian, ettei tunnustamislausemaa ole ehditty antaa. Tällaisessa tilanteessa, isän halutessa tunnustaa isyyden, isyyden selvittäminen aloitetaan. Lastenvalvojan täytyy tällaisessa tapauksessa arvioida, voiko isyyden vielä tunnustaa.⁵¹

Jotta lastenvalvoja aloittaa isyyden selvittämisen, siihen täytyy olla peruste. Lastenvalvoja alkaa selvittää isyyttä, mikäli hän saa tiedon avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta. Väestörekisteripitäjällä on velvollisuus ilmoittaa lastenvalvojalle tästä tiedosta. Mikäli mies haluaa tunnustaa olevansa sellaisen lapsen isä, jonka isyyttä ei ole todettu tai vahvistettu, lastenvalvoja alkaa selvittämään isyyttä. Tällaisessa tilanteessa isyyden selvittäminen aloitetaan, vaikka lapsi olisi täysi-ikäinen. Isyyden selvittäminen keskeytyy, mikäli 15 vuotta täyttänyt lapsi niin vaatii.⁵²

⁴⁷ Helin 2016, 90-92.

⁴⁸ Edilex 2015.

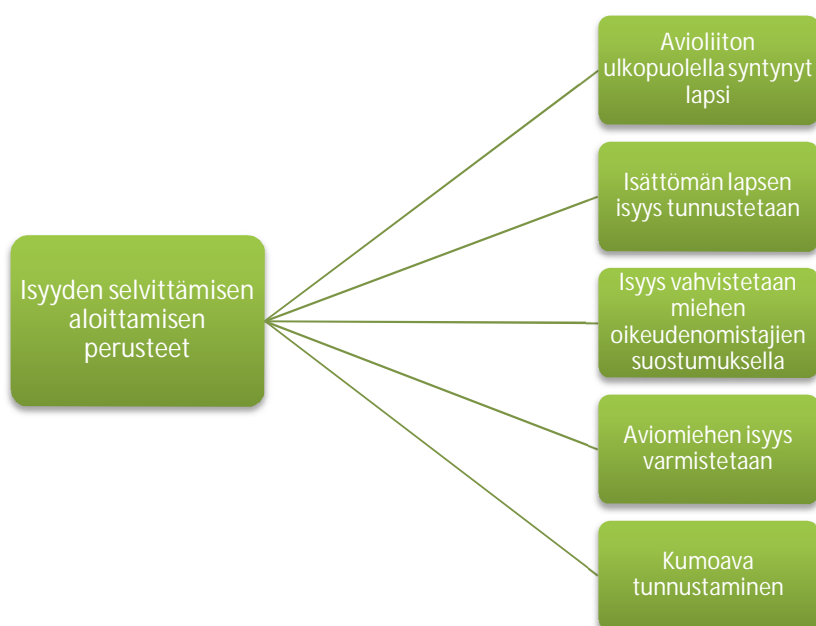
⁴⁹ Helin 2016, 92-94.

⁵⁰ Helin 2016, 92.

⁵¹ Helin 2016, 107-108.

⁵² Helin 2016, 101-102.

Tapauksessa, jossa lapsen oletettu isä on menehtynyt, isyys voidaan vahvistaa oletetun isän oikeudenomistajien suostumuksella. Tällaisessa tilanteessa edellytetään, että isyyden selvittäminen on tehty sekä oikeusgeneettinen tutkimus näyttää oletetun isän olevan on lapsen biologinen isä. Lastenvalvoja tekee isyyden selvittämisen myös tilanteessa, jossa aviomiehen isyydestä halutaan varmuus. Lapsen äidin ja isyysolettaman perusteella isäksi todetun miehen tulee esittää pyyntö isyyden selvittämisestä kuuden kuukauden sisällä lapsen syntymästä. Kappaleessa 2.2 kerrottiin kumoavasta tunnustamista ja kumoava tunnustaminen on myös perusteille, että lastenvalvoja aloittaa isyyden selvittämisen.⁵³ Alla on kuvio 4, jossa kuvataan perusteet isyyden selvittämisen aloittamiselle.

Kuvio 4: Isyyden selvittämisen aloittamisen perusteet.⁵⁴

Isyyden selvittämiseen voidaan käyttää suppeamuotoista selvittämistä tai perusmuotoista selvittämistä. Selvittämistapa riippuu siitä, onko lapsi tunnustettu ennen syntymää vai syntymän jälkeen. Suppeamuotoista selvittämistä käytetään, kun isyys on tunnustettu ennen lapsen syntymää ja perusmuotoista, kun isyys on tunnustettu lapsen syntymän jälkeen. Perusmuotoista selvittämistä käytetään myös tapauksissa, joissa aviopuolisot haluavat varmuuden miehen isyydestä, isyys pyritään vahvistamaan maistraatissa oikeudenomistajien suostumuksella tai mikäli aviomiehen isyyden kumoava tunnustaminen on valmisteilla.⁵⁵ Seuraavissa luvuissa käsitellään isyyden selvittämistavat tarkemmin.

⁵³ Helin 2016, 103-106.

⁵⁴ Helin 2016, 101-106.

⁵⁵ Helin 2016, 108.

2.3.1 Suppeamuotoinen selvittäminen

Kun isyys on tunnustettu ennakkoon, isyyden selvittäminen voidaan tehdä suppeamuotoisena. Isyyden tunnustamisen ja äidin hyväksymisen jälkeen tunnustamisasiakirjat toimitetaan isyyden selvittämisestä vastaavalle lastenvalvojalle. Kun lastenvalvoja on saanut tunnustamisasiakirjat, isyyden selvittäminen tulee vireille ja isyyden selvittäminen käynnistetään. Suppeamuotoisessa selvittämisessä on olennaista, että lastenvalvoja odottaa tuleeko 30 päivän sisällä lapsen syntymästä huomautuksia ennakkotunnustamista vastaan.⁵⁶ Ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden selvittämisspöytäkirja on opinnäytetyön liitteenä 3.

Suppeassa selvittämisessä lastenvalvojan työ kohdistuu lähinnä tunnustamisasiakirjojen tarkastamiseen ja mikäli asiakirjoissa ilmenee puutteita, lastenvalvoja pyrkii selvittämään puutteelliset tiedot. Mikäli asiakirjat ovat niin puutteelliset, ettei lastenvalvoja pysty selvittämään tarvittavia tietoja, selvittäminen siirtyy perusmuotoiseen isyyden selvittämiseen. Tämä tulee kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa äidin hyväksyminen puuttuu asiakirjoista. Lastenvalvojan kuuluu myös selvittää, ettei isyyden tunnustamiselle ole ollut esteitä. Tällainen este on esimerkiksi sellainen, että lapsen äiti on tunnustamisen aikana avioliitossa.⁵⁷

2.3.2 Perusmuotoinen selvittäminen

Perusmuotoinen selvittäminen alkaa neuvottelulla osapuolten kanssa, jossa pyritään saamaan tietoja, jotka edistävät isyyden vahvistamista. Neuvottelu pidetään lapsen äidin kanssa ja mahdollisesti sellaisen miehen kanssa, joka on ilmoitettu lapsen isäksi tai haluaa tunnustaa isyyden. Neuvottelu tulee ajankohtaiseksi, kun lastenvalvoja on saanut tiedon perusteesta, mikä edellyttää isyyden selvittämistä. Mikäli lapsi on täyttänyt jo 15 vuotta, lastenvalvojan tulee neuvotella myös hänen kanssaan. Neuvottelussa lastenvalvoja kertoo osapuolille toimenpiteet, mitkä liittyvät isyyden selvittämiseen sekä isyyden vahvistamisen oikeudellisesta ja sosiaalisesta merkityksestä. Neuvottelussa äidillä ja miehellä on totuudessapysymisvelvollisuus heidän antaessa tietoja lastenvalvojalle. Mikäli kuultavia ei saada neuvotteluun eikä isyyttä voida vahvistaa ilman heidän kuulemistaan, isyyden selvittäminen joudutaan keskeyttämään. Lastenvalvoja voi kuitenkin harkita isyyden vahvistamiskanteen vireille laittamista.⁵⁸ Isyyden selvittämisspöytäkirja, jota käytetään perusmuotoisessa isyyden selvittämisessä, on opinnäytetyön liitteenä 4.

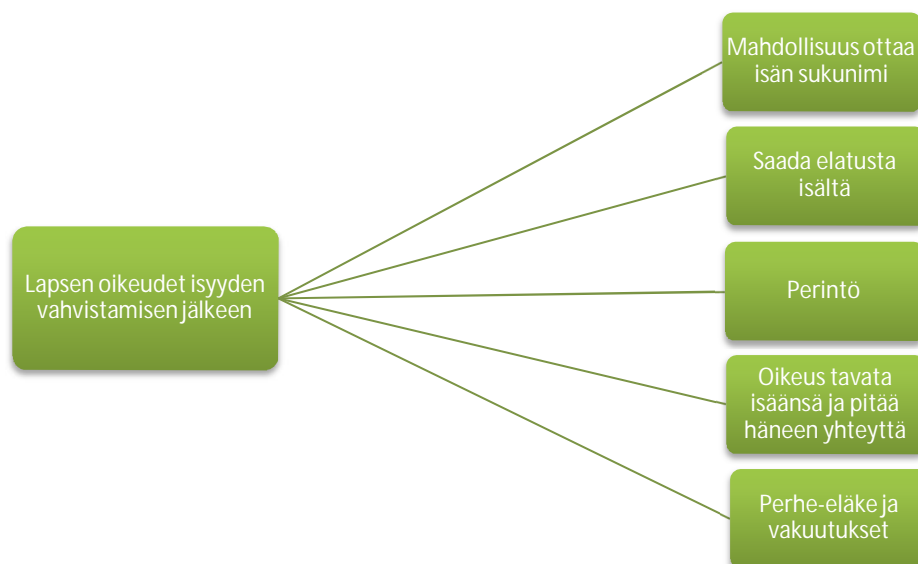
⁵⁶ Helin 2016, 119.

⁵⁷ Helin 2016, 120-121.

⁵⁸ Helin 2016, 110-112.

2.4 Isyyden vahvistaminen

Isyyden vahvistaminen tapahtuu, kun isyyttä ei voida todeta lapsen äidin avioliiton perusteella. Ensisijaisesti isyyden vahvistaminen tapahtuu maistraatissa, mutta mikäli se ei onnistu, niin isyyden vahvistaminen voi tapahtua myös kanteen perusteella tuomioistuimessa. Kun isyys on vahvistettu, isän ja lapsen välille syntyy oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsesta tulee isän rintaperillinen ja lapselle voi antaa isänsä sukunimen. Isyyden vahvistamisen jälkeen lapsella on lisäksi oikeus saada elatusta isältään. Lapsen edun mukaisesti lapselle syntyy myös oikeus pitää yhteyttä ja tavata isäänsä.⁵⁹ Tapauksessa, jossa mies, joka on vahvistettu lapsen isäksi, kuolee lapsen ollessa alaikäinen, lapsella on mahdollisuus saada perhe-eläkettä ja korvauksia isän vakuutuksesta.⁶⁰ Alla olevassa kuviossa 5 on havainnollistettu lapsen oikeudet isyyden vahvistamisen jälkeen.

Kuvio 5: Lapsen oikeudet isyyden vahvistamisen jälkeen.⁶¹⁶²

⁵⁹ Helsingin kaupunki 2017.

⁶⁰ Työeläke.fi 2017.

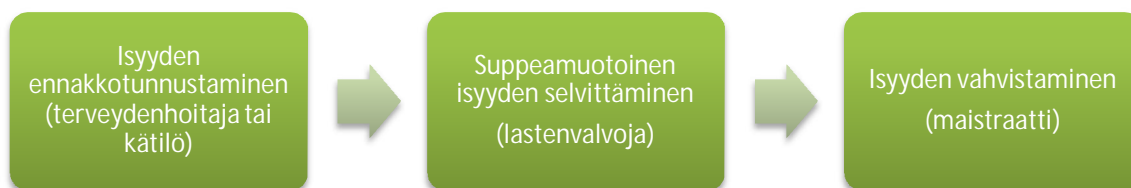
⁶¹ Helsingin kaupunki 2017.

⁶² Työeläke.fi 2017.

2.4.1 Vahvistaminen maistraatissa

Isyyden vahvistaminen siirtyy maistraattiin, kun mies on tunnustanut isyytensä ja isyyden selvittäminen on tehty. Asia tulee maistraatissa vireille lastenvalvojan toimitettua tunnustamisasiakirjat ja isyyden selvittämispöytäkirjan maistraattiin. Kun mies on hyväksytysti tunnustanut isyyden isyyslaissa (11/2015) 15-22 §:ssä säädetyn tavoin eli ennen tai jälkeen lapsen syntymän ja lapsen äiti on hyväksynyt tunnustamisen, maistraatti vahvistaa isyyden, mikäli sillä ei ole aihetta epäillä miehen isyyttä.⁶³

Yksinkertaisimmallaan isyyden vahvistamiseen edetään miehen tunnustettuaan ennakkoon isyyden. Tämän jälkeen lastenvalvoja tekee suppeamuotoisen isyyden selvittämisen, kuten luvussa 2.3.2 kerrottiin. Isyyden selvittämisen jälkeen lastenvalvoja toimittaa asiakirjat maistraattiin ja mikäli maistraatilla ei ole aihetta olettaa, että lapsen isä olisi joku muu kuin tunnustamisen tehnyt mies, maistraatti vahvistaa isyyden.⁶⁴ Alla olevassa kuviossa 6 on havainnollistettu yksinkertainen isyyden vahvistamisprosessi.

Kuvio 6: Yksinkertainen isyyden vahvistamisprosessi⁶⁵

Ennen maistraatin tekemää isyyden vahvistamista, heidän täytyy varmistaa, onko kyseessä lapsi, jonka osalta isyys voidaan tunnustaa. Heidän tulee myös varmistaa, onko ennakkotunnustamisen suhteen noudatettu isyyslain (11/2015) 17 §:ssä 1 momentissa säädettyä ennakkotunnustamisen peruuttamisaikaa, jonka mukaan ennakkotunnustaminen täytyy peruuttaa viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä. Maistraatin tulee varmistaa, että asiassa on hankittu tarvittavat hyväksymiset ja kuultu niitä henkilöitä, joita on tarpeen kuulla. Edellä mainittujen lisäksi maistraatin tulee arvioida, onko isyyden selvittäminen toimitettu niin perusteellisesti, ettei ole epäilyä toisen miehen olevan lapsen isä.⁶⁶ Isyyslain (11/2015) 26 §:ssä säädetään

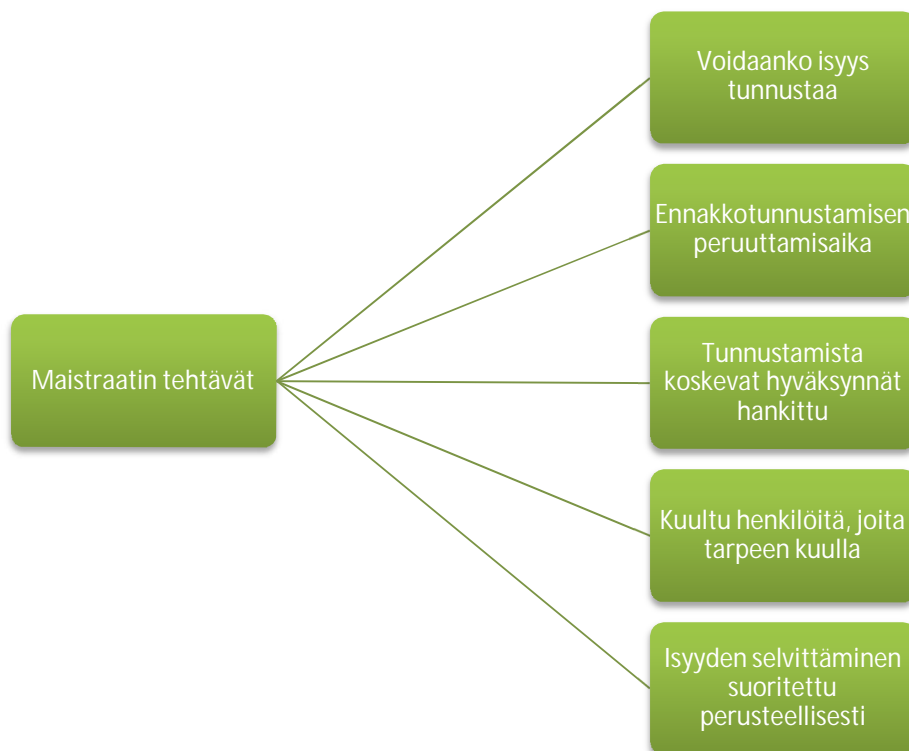
⁶³ Helin 2016, 137.

⁶⁴ Helin 2016, 137-138.

⁶⁵ Helin 2016, 137-138.

⁶⁶ Helin 2016, 138.

maistraatin toimivallasta. Sen mukaan isyys voidaan vahvistaa maistraatissa myös tapauksessa, jossa mies on kuollut ennen lapsen syntymää, mutta miehen oikeudenomistajat suostuvat isyyden vahvistamiseen. Alla on kuvio 7, jossa on maistraatin tehtävät havainnollistettu.

Kuvio 7: Maistraatin tehtävät isyyden vahvistamisprosessissa⁶⁷

Mikäli maistraatti arvioi, että jokin edellisessä kappaleessa mainituista seikoista on puutteellinen, maistraatti voi pyytää isyyden selvittämisen tehnyttä lastenvalvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankkimaan lisäselvitystä siltä osin kuin se on saatavilla.⁶⁸ Isyyslain (11/2015) 28 § 1 momentissa säädetään maistraatin mahdollisuudesta pyytää lisäselvitystä tai täydennystä lastenvalvojalta. Mikäli lastenvalvojalla ei ole saatavilla maistraatin pyytämää lisäselvitystä, maistraatin on ratkaistava asia niiden asiakirjojen pohjalta, jotka maistraatille on toimitettu.⁶⁹ Isyyslain (11/2015) 26 § 2 momentissa on säädetty, että isyys voidaan vahvistaa, vaikka miehen tai äidin henkilöllisyyttä ja perhesiteitä osoittavat asiakirjat ovat puutteelliset, jos lisäselvitystä ei kohtuudella ole saatavissa ja isyyden selvittäminen sekä oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat, että mies on lapsen isä.

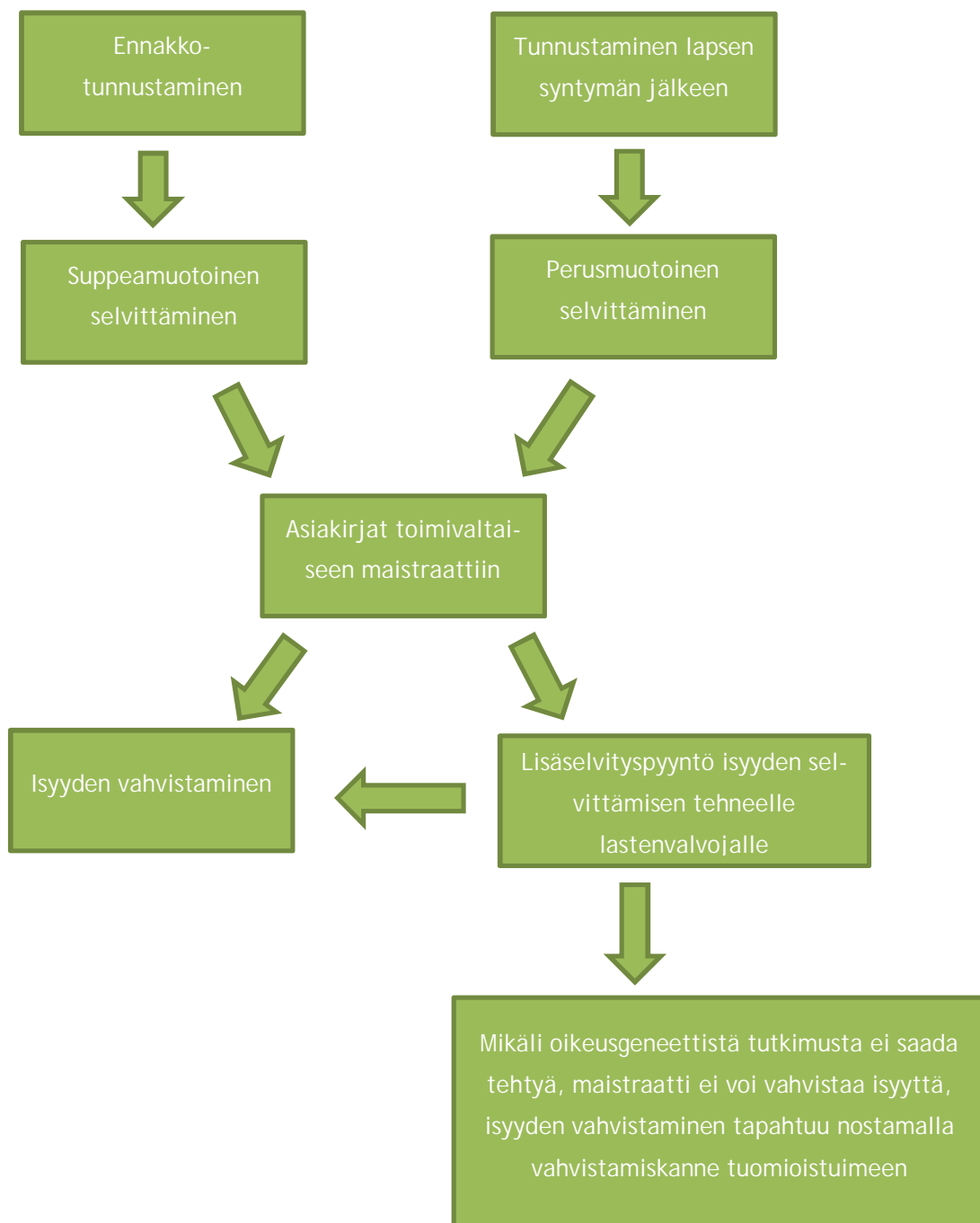
⁶⁷ Helin 2016, 138.

⁶⁸ Helin 2016, 138.

⁶⁹ Helin 2016, 138.

Mikäli edellä mainitussa isyyslain 26 § 2 momentissa kerrotut asiakirjat ovat puutteelliset, lastenvalvojan tulee tilata oikeusgeneettinen tutkimus, ennen kuin asiakirjat siirtyvät maistraattiin. Mikäli näin ei ole toimittu, maistraatti voi lähettää lastenvalvojalle täydennyspyynnön ja kehottaa häntä tekemään tutkimuksen sekä lähettämään tulokset maistraatille. Tapauksessa, jossa lastenvalvoja ei saa tehtyä oikeusgeneettistä tutkimusta, maistraatti ei voi vahvistaa isyyttä. Mikäli lapsi on alle 18-vuotias, lastenvalvoja voi suorittaa isyyden selvittämisen loppuun ja sen jälkeen nostaa isyyden vahvistamiskanteen. Mikäli lapsi on jo yli 18-vuotias, lastenvalvoja voi päättää isyyden selvittämisen keskeyttämisestä.⁷⁰ Seuraavalla sivulla on kuvio 8, jossa on havainnollistettu isyyden vahvistamisprosessi.

⁷⁰ Helin 2016, 139.

Kuvio 8: Isyyden vahvistamisprosessi⁷¹

⁷¹ Helin 2016, 137-141.

2.4.2 Vahvistaminen oikeudenkäynnissä

Isyyden vahvistaminen tulee tuomioistuimeen joko siten, että mies, joka pitää itseään lapsen isänä nostaa vahvistamiskanteen tai lapsi nostaa vahvistamiskanteen. Miehellä on kanneoikeus tilanteessa, jossa lastenvalvoja on joutunut keskeyttämään isyyden selvittämisen, koska lapsesta tai lapsen äidistä ei ole saatu tehtyä oikeusgeneettistä isyystutkimusta.⁷² Edellä mainittu syy miehen kanneoikeuteen on säädetty uuden isyylain (11/2015) 29 § 2 momentissa ja sitä ei ollut vanhassa isyylaisissa (700/1975). Miehellä on myös kanneoikeus tapauksessa, jossa maistraatti ei ole vahvistanut isyyttä, jonkun muun syyn takia kuin sen, että isyyden tunnustamista ei ole hyväksytty.⁷³

Lapsen kanneoikeudesta säädetään isyylain (11/2015) 29 § 1 momentissa. Lapsella on kanneoikeus, mikäli isyyttä ei ole äidin avioliiton perusteella todettu eikä maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu. Mikäli mies, jota vastaan kanne nostetaan, on kuollut, lapsi voi nostaa kanteen miehen oikeudenomistajia vastaan. Uuden isyylain (11/2015) voimaan tulon myötä myös ennen 1.10.1976 syntyneiltä on poistettu kanneaikaa koskevat rajoitukset. Näin ollen isyys on voitu vahvistaa tuomioistuimessa, mikäli isyys ei ole määräytynyt avioliiton perusteella eikä lasta ole tunnustettu. Vahvistamiskanteen on voinut nostaa lapsi tai mies, joka pitää itseään isänä. Vahvistamiskanteen on voinut nostaa useampaa miestä kohtaan tai jos isäehdokas on jo kuollut, vahvistamiskanteen on voinut tietyissä tapauksissa nostaa isäehdokkaan oikeudenomistajia vastaan.⁷⁴

Isyyden vahvistamiskanne laitetaan vireille siihen tuomioistuimeen, jonka tuomiopiirissä äidillä tai lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Tästä säädetään oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 10 luvun 12 §:ssä. Tuomioistuimen tulee viran puolesta tutkia, onko isyyden vahvistamiskanne laitettu vireille toimivaltaiseen tuomioistuimeen.⁷⁵ Mikäli tulisi tilanne, jossa saman lapsen isyysasiaa käsiteltäisiin samanaikaisesti kahdessa tuomioistuimessa, tuomioistuin, jossa asia on tullut myöhemmin vireille, siirtää asian käsiteltäväksi tuomioistuimeen, johon asia on tullut ensin vireille.⁷⁶

Mikäli vahvistamiskanteen laittaa vireille mies, joka epäilee olevansa lapsen isä, vastaajaksi haastetaan lapsi, jonka isä mies epäilee olevansa. Mikäli kanteen laittaa vireille lapsi, vastaa-

⁷² Oikeusministeriö 2016.

⁷³ Helin 2016, 150.

⁷⁴ HE 91/2014 vp, 13.

⁷⁵ Helin 2016, 150.

⁷⁶ Helin 2016, 152.

jaksi haastetaan mies, jonka oletetaan olevan lapsen isä. Tilanteessa, jossa mahdollinen lapsen isä on kuollut, lapsella on mahdollisuus nostaa vahvistamiskanne miehen oikeudenomistajia vastaan. Tilanteessa, jossa lapsi on kuollut tai kuolee asian käsittelyn aikana, vahvistamiskannetta ei voi laittaa vireille eikä käsittelyä jatkaa.⁷⁷ Isyyslain 30 §:ssä kerrotaan vahvistamiskanteen rajoituksista. Pykälässä säädetään, että mikäli lapsi on täyttänyt 15 vuotta ja vastustaa kannetta, kannetta ei voida ajaa. Samassa pykälässä säädetään, että miehen, joka epäilee olevansa lapsen isä, täytyy laittaa kanne vireille vuoden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut tietoonsa, että lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen tai maistraatti ei ole vahvistanut isyyttä. Lapsen kanneoikeutta ei ole rajoitettu. Alla on kuvio 9, jossa on havainnollistettu vahvistamiskanteen asianosaiset.

Kuvio 9: Vahvistamiskanteen asianosaiset ⁷⁸

2.4.3 Isyyden vahvistamisprosessi Espoon käräjäoikeudessa

Isyyden vahvistamiskanne saapuu käräjäoikeuteen joko lapsen nostamana tai miehen, joka olettaa olevansa lapsen isä. Kun isyyden vahvistamiskanne saapuu Espoon käräjäoikeuteen, se kirjataan laajaksi riita-asiaksi ja kanne jaetaan perheissä olevalla käräjätuomarille. Kun on kyse isyyden vahvistamiskanteesta, ensin täytyy tarkistaa väestötietorekisteristä, onko lapselle merkitty tietoihin isä. Mikäli lapselle on merkitty isä, isyyden vahvistamista ei voida

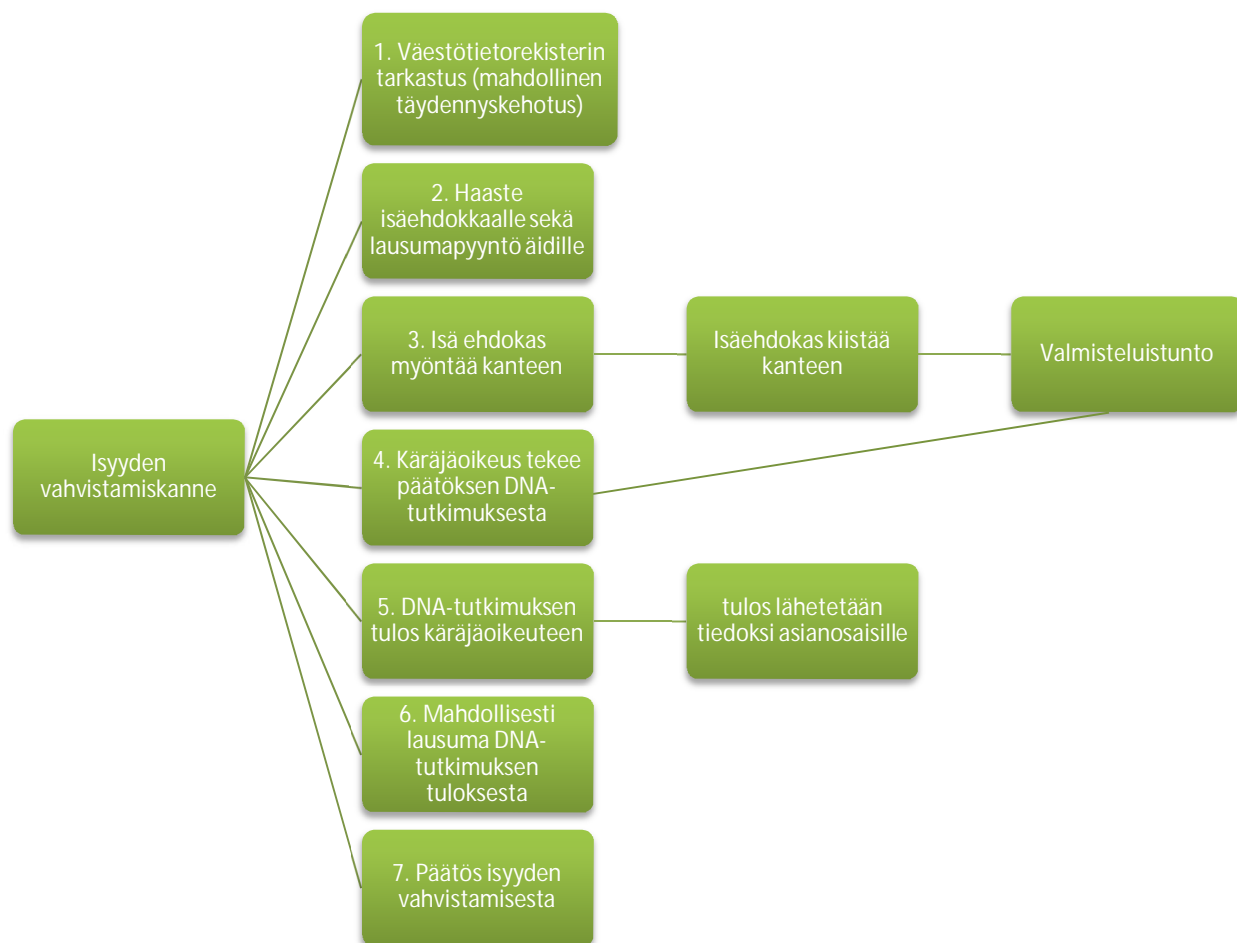
⁷⁷ Helin 2016, 152-153.

⁷⁸ Helin 2016, 152-153.

tehdä ennen kuin sen hetkinen isyys on kumottu. Tällaisessa tapauksessa kantajalle lähetetään täydennyskehoitus, jossa kehoitetaan täydentämään kannetta perusteluilla nykyisen isän isyyden kumoamiseen.

Tapauksessa, jossa lapselle ei ole merkittynä isää väestötietorekisteriin, kärjäoikeudesta lähetetään haaste vastapuolelle. Mikäli mies vastauksessaan kiistää kanteen, asia siirtyy suoraan istuntokäsittelyyn. Miehen myöntäessä kanteen oikeaksi, kärjätuomari tekee päätöksen DNA-tutkimuksesta ja se lähetetään tiedoksi asianosaisille. Kärjäoikeudesta toimitetaan päätös DNA-tutkimuksesta myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkayksikköön. Sieltä toimitetaan kärjäoikeudelle tarvittava määrä näytteenottopaketteja, jotka kärjäoikeus lähettää tutkittaville. Kärjäoikeuden täytyy liittää näytteenottopaketteihin myös näytteenottoasiakirja sekä todistus näytteenotosta. Kun tutkittava saa näytteenottopaketin, hänen täytyy varata aika terveydenhuollon toimintayksiköstä. Tapauksessa, jossa tutkittava ei suostu menemään DNA-tutkimukseen, kärjäoikeus voi pyytää virka-apua poliisilta, jotka kuljettavat tutkittavan DNA-tutkimukseen.

Kun tutkittavista on saatu tehtyä DNA-tutkimus, tulos tulee kärjäoikeuteen. Tulos toimitetaan kärjäoikeuden toimesta asianosaisille ja heiltä saatetaan pyytää lausumaa DNA-tutkimuksen tuloksesta. Mikäli DNA-tutkimuksen tulokset osoittavat, että mies on lapsen isä, kärjäoikeus vahvistaa isyyden ilman istuntokäsittelyä. Samassa yhteydessä on mahdollista käsitellä lapsen elatus, koska lapsen isä on velvollinen elättämään lastaan. Seuraavalla sivulla on kuvio 10, josta näkee, kuinka isyyden vahvistamisprosessi etenee kärjäoikeudessa.

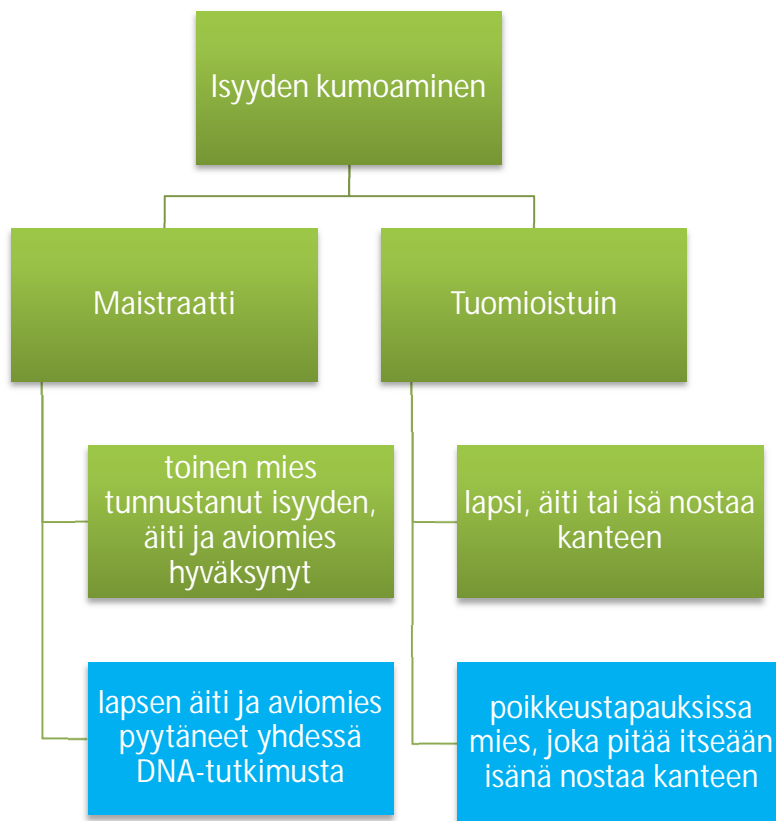

Kuvio 10: Isyyden vahvistamisprosessi Espoon käräjäoikeudessa

2.5 Isyyden kumoaminen

Isyyden kumoaminen tapahtuu joko maistraatin kautta tai tuomioistuimessa. Mikäli miehen isyys on vahvistettu avioliiton perusteella kuten isyylain (11/2015) 2 §:ssä säädetään, aviomiehen isyys on mahdollista tietyissä tapauksissa kumota maistraatin päätöksellä. Isyyden kumoaminen maistraatin päätöksellä on mahdollista, jos toinen mies on tunnustanut isyytensä ja äiti ja aviomies hyväksyvät tunnustamisen. Uuden isyylain (11/2015) myötä isyys voidaan kumota myös maistraatin päätöksellä, mikäli lapsen äiti ja aviomies pyytävät yhdessä DNA-tutkimusta, jonka perusteella voidaan todeta, ettei aviomies ole lapsen isä. Tuomioistuimessa isyyden kumoaminen tulee vireille, jos lapsi, äiti, isä tai mies, joka pitää itseään lapsen isänä

nostaa kanteen.⁷⁹ Alla on kuvio 11 havainnollistamaan isyyden kumoamisen prosessivaihtoehtoja. Kuviossa on sinisellä ne muutokset, jotka ovat tulleet mahdolliseksi uuden isyylain (11/2015) myötä.

Kuvio 11: Isyyden kumoaminen⁸⁰

Isyyden kumoamista hakevan henkilön täytyy hankkia asiaan liittyvää näyttöä tai esittää perusteita, joilla tuomioistuin pystyy määräämään oikeusgeneettisen tutkimuksen tehtäväksi.⁸¹ Poikkeuksena on uuden isyylain (11/2015) myötä tullut muutos, jossa mies, joka on avioliiton perusteella vahvistettu lapsen isäksi, pystyy yhdessä lapsen äidin kanssa pyytämään lastenvalvojalta isyyden selvittämistä viimeistään kuusi kuukautta lapsen syntymän jälkeen. Tämä säädetään isyylain (11/2015) 4 § 2 momentin kolmannessa kohdassa.

⁷⁹ Oikeusministeriö 2016.

⁸⁰ Oikeusministeriö 2016.

⁸¹ Helin 2016, 203-204.

2.5.1 Kumoaminen maistraatissa

Mikäli isyys on vahvistettu maistraatissa äidin avioliiton perusteella, isyyden pystyy kahdessa tapauksessa kumoamaan maistraatissa. Kumoaminen maistraatissa onnistuu kumoavan tunnustamisen nojalla tai mikäli on aloitettu isyyden selvittäminen aviomiehen isyyden varmistamiseksi ja oikeusgeneettisessä tutkimuksessa on saatu poissuljenta. Poissuljennalla tarkoitetaan sitä, että DNA-tutkimus on osoittanut, ettei äidin aviomies ole lapsen biologinen isä.⁸²

Kumoava tunnustaminen tulee oleelliseksi siinä vaiheessa, kun lapsen isyys on määräytynyt isyysolettaman mukaan. Kumoavan tunnustamisen seurauksena isyysolettaman mukaan määräytynyt isyys kumoutuu ja tunnustajan isyys vahvistetaan. Kumoava tunnustaminen onnistuu vain siinä tapauksessa, mikäli lapsen äiti ja isyysolettaman mukaan määräytynyt isä hyväksyvät tunnustamisen. Tunnustamisen hyväksyminen on henkilökohtainen oikeustoimi eikä hyväksymistä voi antaa toisen puolesta eikä oikeus hyväksymiseen siirry kuolleen henkilön oikeudenomistajille.⁸³ Näin ollen kumoava tunnustaminen ei ole mahdollinen, jos lapsen äiti tai isä on kuollut.⁸⁴

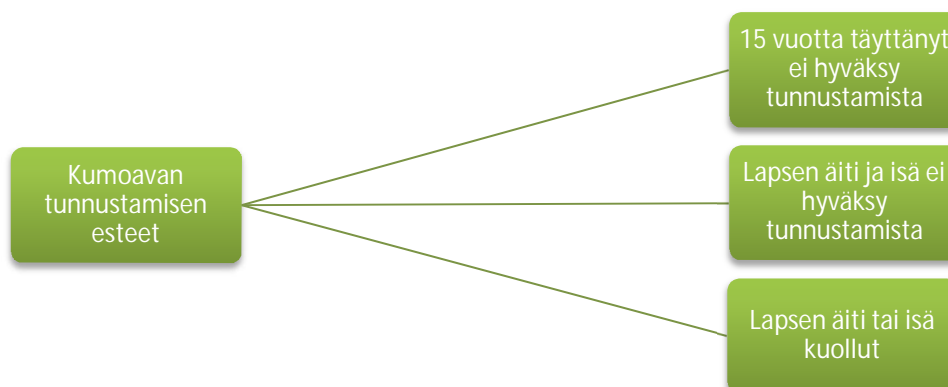
Kumoavan tunnustamisen suhteen ei ole olemassa määräaikaa. Jos tunnustaminen koskee lasta, joka on täyttänyt 15 vuotta, isyyttä ei voida vahvistaa, ellei lapsi hyväksy tunnustamista. Myös tilanteessa, jossa lapsi hyväksyy tunnustamisen, mutta lapsen äiti ja isyysolettaman mukaan määräytynyt isä eivät, kumoava tunnustaminen epäonnistuu. Tällaisessa tapauksessa, lapsi voi halutessaan nostaa myöhemmin isyyden kumoamiskanteen. Jos kumoava tunnustaminen hyväksytään, lastenvalvoja aloittaa isyyden selvittämisen.⁸⁵ Seuraavalla sivulla on kuvio 12 kumoavan tunnustamisen esteistä.

⁸² Helin 2016, 204.

⁸³ Helin 2016, 85-86

⁸⁴ Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016.

⁸⁵ Helin 2016, 87.

Kuvio 12: Kumoavan tunnustamisen esteet ⁸⁶

Tilanteessa, jossa aviomies saa isyyden selvittämisen yhteydessä tehdystä oikeusgeneettisestä tutkimuksesta poissuljennan, voi maistraatti vahvistaa vanhempien yhteisen hakemuksen perusteella, ettei aviomies ei ole lapsen isä. Tämä hakemus tulee toimittaa maistraatille ennen kuin lapsen syntymästä on kulunut vuosi. Määräajan umpeuduttua, isyyden voi kumota tuomioistuimessa, josta kerrotaan tarkemmin seuraavassa luvussa.⁸⁷

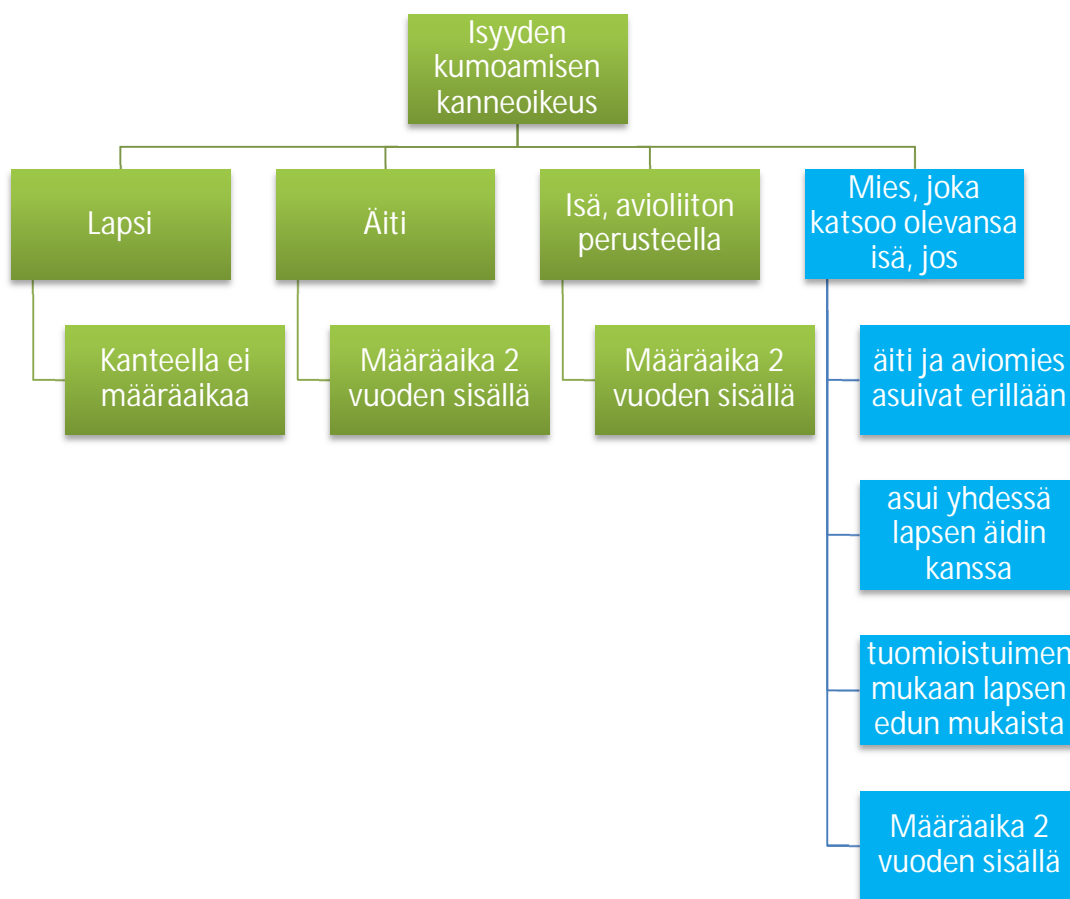
2.5.2 Kumoaminen oikeudenkäynnissä

Isyyden kumoamiskanteen voi nostaa tuomioistuimessa, mikäli isyys on vahvistettu maistraatin päätöksellä tai isyys on todettu avioliiton perusteella. Kanteen voi nostaa lapsi, lapsen äiti tai mies, joka on vahvistettu lapsen isäksi avioliiton perusteella tai maistraatin päätöksellä. Uuden isyylain 42 §:ssä on säädetty, että myös miehellä, joka katsoo olevansa lapsen isä aviomiehen sijaan, on oikeus nostaa kumoamiskanne. Tällöin miehellä on oikeus nostaa kanne, mikäli äiti ja aviomies ovat asuneet erillään lapsen syntymän aikaan, mies on asunut yhdessä lapsen äidin kanssa lapsen syntymän aikaan tai tuomioistuin katsoo kanteen nostamisen olevan lapsen edun mukaista. Edellä mainittu on uudistus vanhaan isyyslakiin (700/1975). Määräaika kanteen nostamiseen on sama kuin aikaisemmassa isyyslaissa (700/1975). Äidin ja miehen täytyy nostaa kanne kahden vuoden kuluessa lapsen syntymästä tai tunnustamisen hyväksymisestä. Lapsella ei ole määräaika kanteen nostamisessa.⁸⁸ Seuraavalla sivulla on kuvio 13, jossa on havainnollistettu isyyden kumoamisen kanneoikeudet. Sinisellä on merkitty uudistukset, jotka ovat tulleet voimaan uuden isyylain myötä (11/2015).

⁸⁶ Helin 2016, 83-86.

⁸⁷ Helin 2016, 205-207.

⁸⁸ Oikeusministeriö 2016.

Kuvio 13: Isyyden kumoamisen kanneoikeus⁸⁹

Isyyslain (11/2015) 44 § 2 momentissa säädetään, että isyyden kumoamiskanteen voi nostaa määräajan jälkeen, mikäli kantajalla on ollut laillinen este tai muu erittäin painava syy, jonka takia hän ei ole nostanut kannetta määräajan puitteissa.

Esimerkkitapauksena edellä mainitusta tilanteesta on Espoon kärjäoikeuden tuomio nro 16/17225, joka on annettu 11.11.2016. Siinä isyyden kumoamiskanteen kantajan isyys oli vahvistettu vuonna 2008 ja kantaja oli laittanut kumoamiskanteen vireille vasta vuonna 2016 saatuaan DNA-tutkimuksen tulokset. Kantajan mukaan hän oli saanut vuoden 2016 kesäkuussa perustellun syyn epäillä isyyttään saatuaan tiedokseen kirjelmän, jossa mainittiin, ettei hän ole lapsen isä. Espoon kärjäoikeus katsoi, että kantajalla oli isyyslain (11/2015) 44 § 2 momentin mukainen painava syy siihen, miksei isyyden kumoamiskannetta oltu nostettu määräajassa. Tämän perusteella kärjäoikeus käsitteli asian ja isyys kumottiin.

⁸⁹ Oikeusministeriö 2016.

Hovioikeus ei myöntänyt lapsen äidille ja lapselle jatkokäsittelylupaa kärjäoikeuden tuomion kumoamiseen, vaan katsoi, että kärjäoikeuden tuomio oli oikea.⁹⁰

2.5.3 Isyyden kumoamisprosessi Espoon kärjäoikeudessa

Isyyden kumoamiskanne etenee samalla tavalla kuin luvussa 2.4.3 kerrottu isyyden vahvistamiskanne. Kun Espoon kärjäoikeuteen tulee isyyden kumoamiskanne, se jaetaan perheteriimin kärjätuomarille käsiteltäväksi. Mikäli kanteen on nostanut vireille lapsen äiti, isä avioliiton perusteella tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, niin tuomari tarkistaa onko kanne nostettu kahden vuoden määräajan sisällä. Poikkeustapauksissa, joissa kantaja esittää isyyslain (11/2015) 44 § 2 momentissa säädetyn mukaan laillisen esteen tai erittäin painavan syyn, sille ettei ole nostanut kannetta määräajan sisällä, kärjäoikeus voi tutkia kanteen.

Mikäli kärjäoikeus tutkii kanteen, kanne käsitellään samanlaisena prosessina kuin luvussa 2.4.3 kerrottu isyyden vahvistamisprosessi. Lopputuloksena isyys kumotaan tai mikäli oikeusgeneettinen tutkimus osoittaa, että lapsen biologinen isä on se, joka lapsen isäksi on merkitty, niin yleensä kanteen nostaja peruuttaa kumoamiskanteen ja asia jää sillensä.

3 Kvantitatiivinen tutkimus

Käytin tutkimuksessani määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa pyritään saamaan yleiskäsitys tutkittavasta asiasta, kun taas laadullisessa tutkimuksessa perehdytään tarkemmin yksityiskohtiin.⁹¹ Määrällistä tutkimusta voidaan myös nimittää tilastolliseksi tutkimukseksi.⁹² Määrällisessä sekä laadullisessa tutkimuksessa tutkimusprosessin vaiheet ja raportointi menevät samalla tavalla.⁹³ Jotta määrällistä tutkimusta voidaan käyttää, täytyy tutkijan tuntea tutkittava aihe osatakseen rajata tutkimusongelman riittävän suppeaksi.⁹⁴

Kuten jo edellä on mainittu, määrällisessä tutkimuksessa pyritään saamaan yleiskäsitys tutkittavasta asiasta ja tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa numeraalista tietoa. Tästä johtuen määrällisessä tutkimuksessa käytetään usein tutkimusaineiston keräämiseen kyselyä.⁹⁵

⁹⁰ Edilex.fi, 2017.

⁹¹ Vehkalahti 2014, 13.

⁹² Heikkilä 2014, 15.

⁹³ Kananen 2015, 197.

⁹⁴ Kananen 2015, 202.

⁹⁵ Kananen 2009, 203.

3.1 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessin vaiheet ovat ideataso, sitoutuminen, toteuttaminen, kirjoittaminen ja tiedottaminen. Ideatasolla selvitetään, mitä tutkimuksessa tutkitaan, mikä on tutkimusongelma ja mikä on tutkimuksen tavoite. Myös tutkimusmenetelmä sekä tutkimusaineiston keräämisen tapaa pohditaan tällöin. Sitoutumisvaiheessa tehdään tutkimussuunnitelma, josta tulee ilmetä muun muassa aihepiirin kuvaus ja tutkimusaiheen tausta, tutkimusongelma, tutkimusmenetelmä, tutkimuksen tavoite ja aikataulu.⁹⁶

Opinnäytetyöni tutkimuksessa oli tarkoitus vertailla, onko uusi isyyslaki (11/2015) tuonut suurta muutosta kärjäoikeuksissa ratkaistujen isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden määrään. Tutkimusongelmana on selvittää, onko ratkaistujen kanteiden lukumäärissä huomattavia eroja uuden isyyslain (11/2015) voimaan tulon jälkeen. Oikeusministeriö julkaisee vuosittain raportin tuomioistuinten työtilastoista ja hyödynsin kyseistä aineistoa tutkimuksessani.

Ideatason ja sitoutumisvaiheen jälkeen tutkimusprosessissa siirrytään toteuttamisvaiheeseen. Siinä tutkimus toteutetaan tutkimussuunnitelman mukaisesti. Toteuttaminen muodostuu tutkimusaineiston hankkimisesta, tutkimusaineiston luokittelusta tutkittavaan muotoon, tutkimusaineiston analysoinnista ja tulkinnasta sekä tutkimustulosten, johtopäätösten ja kehittämisehdotusten koostamisesta. Neljäntenä vaiheena on kirjoittaminen, vaikka kirjoittamista tapahtuukin koko tutkimusprosessin aikana. Viimeisenä vaiheena on tutkimuksesta tiedottaminen.⁹⁷ Seuraavalla sivulla on kuvio 14, jonka tarkoituksena on havainnollistaa tutkimusprosessia.

Tutkimukseni toteuttamisvaiheessa, keräsin oikeusministeriön tekemistä vuosiraporteista Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyskanteet vuodesta 2014 vuoteen 2017. Keräsin tiedot raporteista Excel-taulukon, jossa muokkasin ratkaisujen määrät selkeämmiksi tilastoiksi, jotta pystyin hyödyntämään niitä tutkimuksessani ja saada vastauksen tutkimusongelmaani. Luokittelin ratkaistut isyyden vahvistamis- sekä kumoamiskanteet eri tilastoille ja tein jokaiselle vuodelle oman taulukon. Lisäksi tein kanteista taulukot, joista näkee jokaisen kärjäoikeuden kanteiden lukumäärät neljän vuoden ajalta.

⁹⁶ Viikka 2015, 56-78.

⁹⁷ Viikka 2015, 79-86.

Kuvio 14: Tutkimusprosessi ⁹⁸

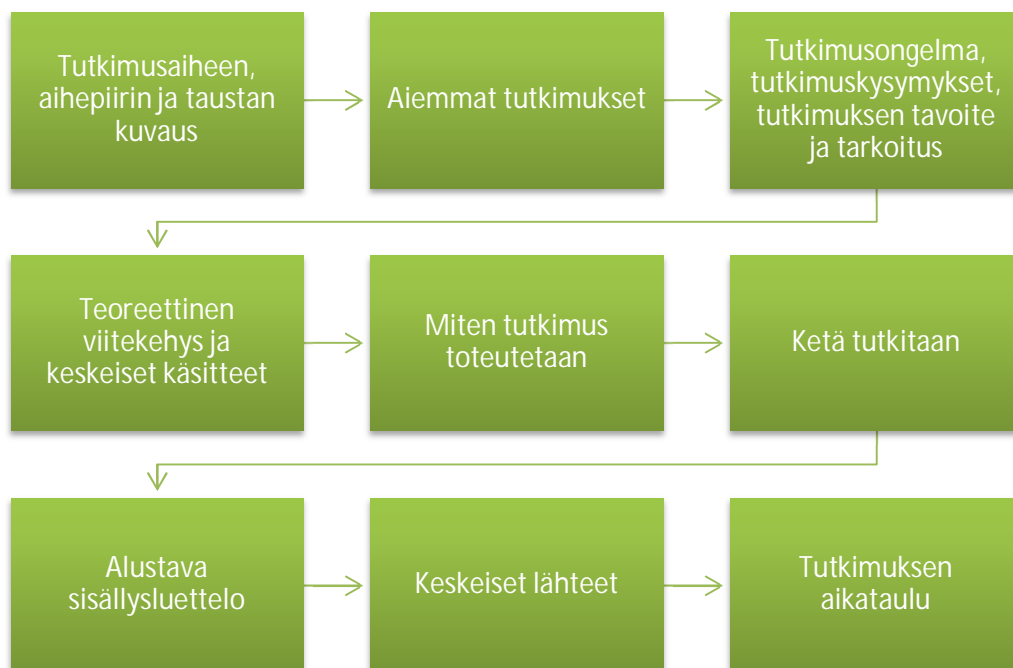
3.2 Tutkimuksen suunnittelu

Tutkimuksen suunnittelu on erittäin tärkeä osa tutkimuksen tekoa, sillä mitä paremmin tutkimus suunnitellaan, sitä helpommin tutkimus etenee toteuttamisvaiheessa. ⁹⁹ Tutkimuksen suunnittelussa tehdään tutkimussuunnitelma, johon kirjataan tutkimusongelma, tutkimuskysymykset, tutkimuksen tavoite, teoreettinen viitekehys, keskeiset käsitteet, tutkimusmenetelmä, aineiston keräämisen tapa, tutkittavat, kustannusarvio sekä tutkimuksen aikataulu. ¹⁰⁰ Seuraavalla sivulla on kuvio 15, joka havainnollistaa tutkimussuunnitelman etenemistä.

⁹⁸ Viikka 2015, 56-86.

⁹⁹ Viikka 2015, 75.

¹⁰⁰ Viikka 2015, 228.

Kuvio 15: Tutkimussuunnitelman eteneminen ¹⁰¹

Tutkimussuunnitelman tekeminen aloitetaan tutkimusaiheen, aihepiirin ja taustan kuvauksella. ¹⁰² Tutkimusaiheen rajaaminen on tärkeää ja tutkijan on pohdittava, mitä hän haluaa tietää tai mitä hän haluaa osoittaa tutkimuksellaan. Tällöin tutkija pystyy kartoittamaan mitä lähdemateriaalia hän tulee tarvitsemaan tutkimuksessaan. ¹⁰³

Seuraavassa vaiheessa tutkijan on hyvä kartoittaa, onko tutkimusaiheesta tehty vastaavia tutkimuksia ja, mikäli on, tutkijan on hyvä tutustua näiden tutkimusten tuloksiin. Tämän jälkeen tutkimussuunnitelmassa kerrotaan tutkimusongelma, tutkimuskysymykset sekä tutkimuksen tarkoitus ja tavoite. ¹⁰⁴ Tutkimusongelma ohjaa tutkimusprosessia, joten on tärkeää, että tutkimusongelma määritellään tarkasti. Tutkimusongelmassa kiteytyy tutkimuksen tarkoitus ja sen tavoitteet. ¹⁰⁵ Tutkimusongelma on se, johon tutkimuksella haetaan vastausta tai ratkaisua. ¹⁰⁶ Tutkimusongelmasta johdetaan tutkimuskysymykset, joiden avulla on helpompi saada vastaus tutkimusongelmaan tutkimusaineiston kanssa. ¹⁰⁷

¹⁰¹ Vilka 2015, 76-78.

¹⁰² Vilka 2015, 75.

¹⁰³ Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2013, 81.

¹⁰⁴ Vilka 2015, 76.

¹⁰⁵ Kananen 2015, 45-46.

¹⁰⁶ Vilka 2015, 228.

¹⁰⁷ Kananen 2015, 55.

Tämän jälkeen pohditaan teoreettista viitekehystä sekä aiheen keskeisimpiä käsitteitä. Teoreettinen viitekehys muodostuu tutkimusaiheen perusteella ja sen avulla luodaan tutkimukselle niin sanottu kehys.¹⁰⁸ Kun tutkimukseen liittyvä teoria ja keskeisimmät käsitteet on selostettu, kerrotaan, kuinka tutkimus tullaan toteuttamaan. Suunnitelmassa kerrotaan mitä tutkimusmenetelmää tullaan käyttämään ja kuinka tutkimusaineistoa tullaan keräämään.¹⁰⁹ Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys muodostuu uudesta isyyslaista sekä tutkimusprosessista. Opinnäytetyöni tutkimuksessa käytin määrällistä tutkimusmenetelmää, jonka johdosta opinnäytetyöni teoriassa keskitytään määrällisen tutkimuksen prosessiin.

Kun tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineiston keräämistavat ovat selostettu, kerrotaan mikä on tutkimuksen kohderyhmä. Tutkimusmenetelmä vaikuttaa kohderyhmän valintaan, sillä yleensä laadullisessa tutkimuksessa kohderyhmällä on oltava jonkinlainen yhteys tutkittavaan asiaan, kun taas määrällisessä tutkimuksessa voidaan käyttää satunnaisotantaa.¹¹⁰

Lopuksi tutkimussuunnitelmassa hahmotellaan alustavaa sisällysluettelo ja keskeisintä lähde- luettelo sekä pohditaan tutkimuksen aikataulua.¹¹¹

3.3 Aineiston keruu

Aiemmissä kappaleissa kerrottiin jo määrällisestä tutkimuksesta ja mainittiin myös aineistonkeruutapoja. Tässä luvussa kerrotaan tarkemmin aineiston keruusta, sen ollessa olennainen osa tutkimuksen onnistumisen kannalta.

Määrällisessä tutkimuksessa aineistoa kerätään kyselylomakkeella, systemaattisella havainnoinnilla tai valmiiden rekisterien ja tilastojen avulla. Yleensä määrällisessä tutkimuksessa käytetään kyselylomaketta aineiston keruuseen. Kyselyn tulokset esitetään usein tilastoina. Kyselyn tekeminen onnistuu suurelle joukolle ihmisiä ja kyselyyn voi yleensä vastata anonyymisti, minkä johdosta kysely on suosittu tiedonkeruutapa. Kyselyn voi toteuttaa esimerkiksi puhelinhaastatteluna, sähköpostitse tai kasvokkain. Mikäli tutkimusongelma ei ole laaja ja tutkimuskysymykset on rajattu tarkasti, kasvokkain toteutettu kysely saattaa toimia parhaiten.¹¹² Tapaan, jolla kysely kannattaa toteuttaa, vaikuttaa muun muassa tutkittavan asian

¹⁰⁸ Vilka 2015, 37.

¹⁰⁹ Vilka 2015, 77.

¹¹⁰ Vehkalahti 2014, 13.

¹¹¹ Vilka 2015, 78.

¹¹² Vilka 2015, 94-96.

luonne, tutkimuksen tavoite sekä aikataulu.¹¹³ On tärkeää, että kysele on suunniteltu tarkasti, sillä siitä saadut vastaukset auttavat tutkijaa pääsemään tutkimuksen tavoitteeseen.¹¹⁴

Systemaattisella havainnoinnilla kerätään ihmisten toiminnasta tietoa, mikä on silmin havaittavissa. Systemaattisessa havainnoinnissa voi käyttää myös automaattisia havainnointilaitteita, kuten esimerkiksi myymälöiden kävijälaskureita. Systemaattisen havainnoinnin täytyy olla järjestelmällistä ja suuntautua asioihin, jotka tutkimussuunnitelmassa on määritelty tutkittavaksi.¹¹⁵ Systemaattinen havainnointi tehdään yleensä tarkasti rajatussa tilassa.¹¹⁶

Määrällisessä tutkimuksessa on myös mahdollista käyttää aiempia tutkimuksia tai tilastoja.¹¹⁷ Yleensä valmiit aineistot eivät kuitenkaan sovellu sellaisenaan tutkimuksen aineistoksi, vaan niitä täytyy itse muokata omaan tutkimukseen sopivaksi.¹¹⁸ Opinnäytetyöni tutkimuksessa käytin tilastoja, jotka oikeusministeriö on julkaissut. Oikeusministeriön julkaisuissa isyyskanteiden ratkaisut olivat jokaisen käräjäoikeuden omissa työtilastoissa. Keräsin näistä tilastoista vain isyyskanteiden ratkaisut ja tein niistä omaan tutkimukseeni taulukot, josta ratkaisujen määrät ovat helposti luettavissa. Seuraavalla sivulla on kuvio 16, jossa näkyy määrällisen tutkimuksen aineistonkeruutavat.

¹¹³ Heikkilä 2014, 17.

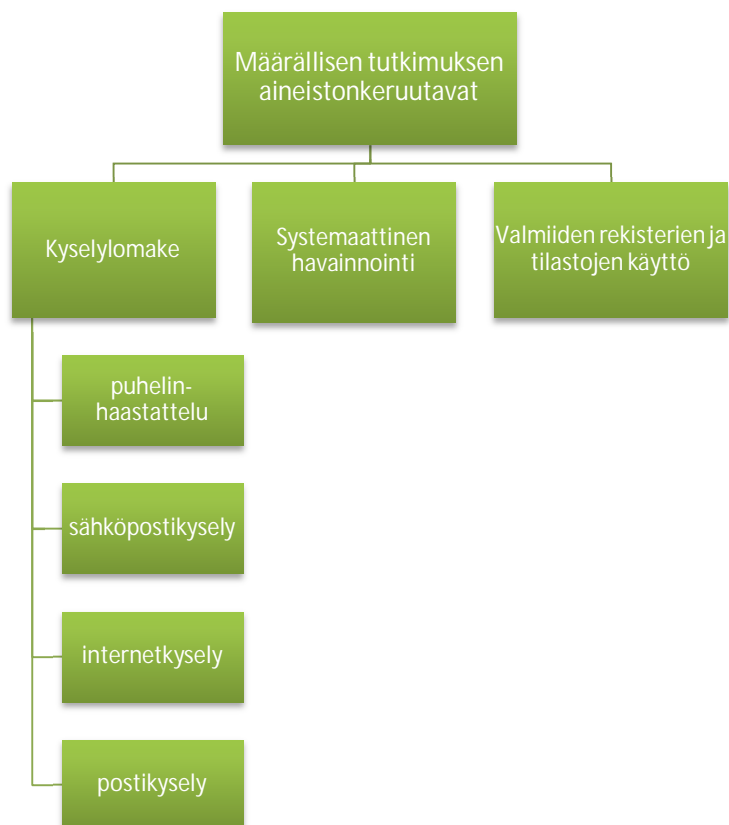
¹¹⁴ Vilka 2015, 105.

¹¹⁵ Vilka 2015, 96-97.

¹¹⁶ Hirsjärvi ym. 2013, 215.

¹¹⁷ Vilka 2015, 94-97.

¹¹⁸ Heikkilä 2014, 16.

Kuvio 16: Määrällisen tutkimuksen aineistonkeruutavat ¹¹⁹

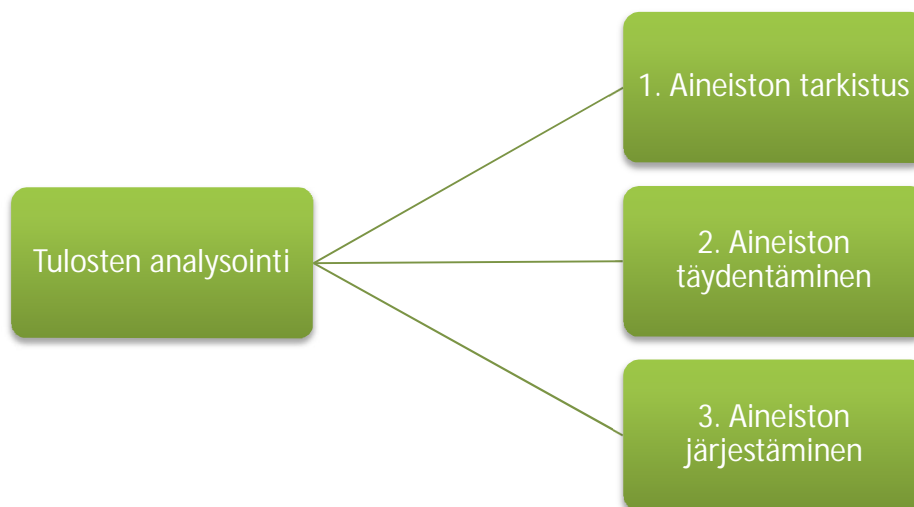
3.4 Tulosten analysointi

Kun tutkimuksen aineisto on kerätty edellisessä luvussa kerrotuilla aineistonkeruutavoilla, tuloksia ryhdytään analysoimaan. Tulosten analysointi on tärkeä vaihe, sillä silloin tutkija saa vastauksia tutkimusongelmaan. Tulosten analysointi aloitetaan sillä, että tutkija tarkastaa saadut tiedot. Tutkijan on oltava erityisen tarkka siitä, onko tuloksissa virheellisyyksiä tai puuttuuko tuloksista olennaisia tietoja. Tarpeen vaatiessa, tutkija voi pyrkiä täydentämään saamiaan tuloksia keräämällä lisää tuloksia. Esimerkiksi, jos aineistonkeruu on toteutettu kyselylomakkeella, tutkija voi lähettää kyselyjä lisää, jos vastauksia ei ole riittävästi. Kun aineistoa on riittävästi, tutkijan täytyy järjestää aineisto analysoitavaan muotoon.¹²⁰ Tutkimuksen tulokset tulee analysoida siten, että tutkimuskysymyksiin saadaan vastaus sekä tutkimusongelma ratkaistaan.¹²¹ Seuraavalla sivulla on kuvio 17, josta ilmenee, miten tulosten analysointi etenee.

¹¹⁹ Viikka 2015, 94.

¹²⁰ Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2009, 221-223.

¹²¹ Heikkilä 2014, 138.

Kuvio 17: Tulosten analysointi¹²²

3.5 Tutkimuksen arviointi ja raportointi

Tutkimuksen arviointiin vaikuttaa tutkimus kokonaisuudessaan eikä ainoastaan saadut tulokset.¹²³ Tutkimus tulee tehdä rehellisesti ja puolueettomasti eikä siitä saa aiheutua haittaa vastaajille.¹²⁴ Määrällistä tutkimusta arvioidaan tutkimuksen luotettavuudella eli reliabiliteetilla ja tutkimuksen pätevyydellä eli validiteetilla. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa tutkitaan oikeita asioita eli tutkimuksen tuloksella saadaan vastaus tutkimusongelmaan. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tulosten tarkkuutta eli mikäli tutkimus toistetaan, saadaan siitä samat tulokset kuin aiemmin.¹²⁵

Tutkimuksen tulokset esitetään aina kirjallisessa muodossa, niin kutsuttuna tutkimustekstinä tai tutkimusraporttina. Määrällisessä tutkimuksessa tehdään tutkimusraportti, joka rakentuu neljästä eri vaiheesta, mitkä ovat johdanto, käsittelyosa, tulokset ja tuloksien tarkastelu.¹²⁶

Tutkimuksen raportoinnin tarkoituksena on saada tulokset helposti tulkittavissa olevaan muotoon ja raportointiin tulee sisällyttää kaikki tutkimusongelman kannalta olennaiset tulokset.

¹²² Hirsjärvi ym. 2013, 221-223.

¹²³ Vilka 2015, 189.

¹²⁴ Heikkilä 2008, 29.

¹²⁵ Vilka 2015, 193-194.

¹²⁶ Vilka 2015, 199-200.

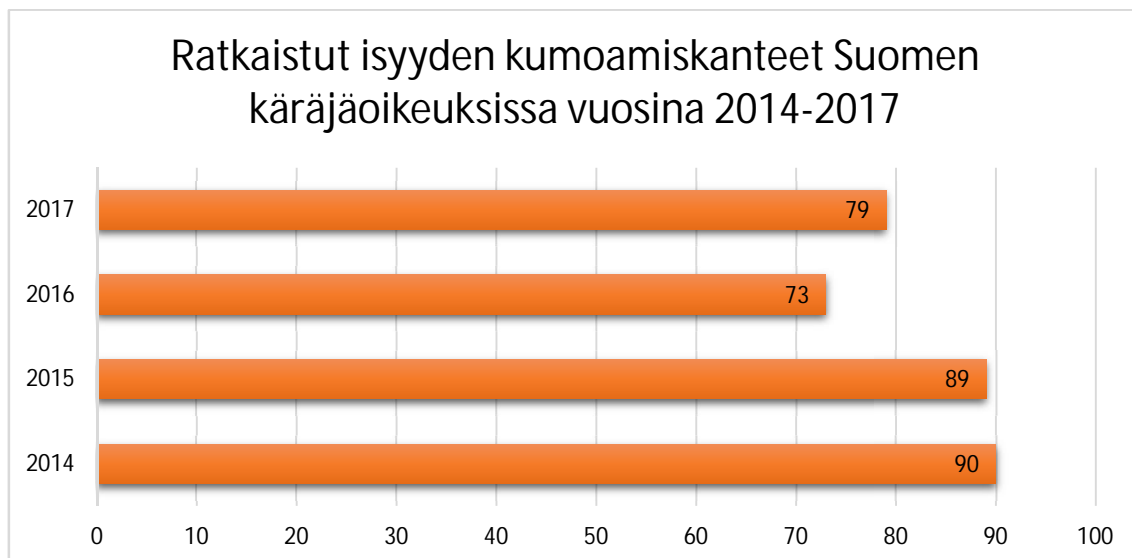
Tutkimuksen raportointiin kannattaa käyttää aikaa, koska tutkimuksen lukija tekee johtopäätökset tutkimuksesta raportoinnin pohjalta. Näin ollen huono raportointi tuloksista saattaa pilata muutoin onnistuneen tutkimuksen. Tutkimusraportin lopussa kerrotaan johtopäätökset tutkimuksesta sekä pohditaan tulosten merkitystä ja asetetun tavoitteen saavuttamista.¹²⁷

4 Tutkimuksen tulokset

Tutkimukseni tavoitteena oli kerätä Suomen jokaisesta käräjäoikeudesta ratkaistujen isyyskanteiden määrät vuosilta 2014-2017 ja selvittää onko uuden isyyslain (11/2015) myötä määrissä tapahtunut huomattavaa muutosta. Suomessa on tällä hetkellä 27 käräjäoikeutta. Vuosina 2014 ja 2015 voimassa oli vielä vanha isyyslaki (700/1975) ja uusi isyyslaki (11/2015) tuli voimaan 1.1.2016. Tutkimusaineistoina käytin oikeusministeriön vuosittain julkaisemia julkaisuja, joissa on kerättyä tuomioistuimien työtilastoja. Keräsin oikeusministeriön julkaisuista jokaisen Suomen käräjäoikeuden ratkaistujen isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden määrät ja muutin ne omaan tutkimukseeni sopiviksi tilastoiksi.

Vuosina 2014-2017 Suomen käräjäoikeuksissa ratkaistiin yhteensä 331 isyyden kumoamiskannetta ja 770 isyyden vahvistamiskannetta. Ratkaistuja isyyden kumoamiskanteita oli vuonna 2014 90 kappaletta ja vuonna 2015 89 kappaletta. Vuonna 2016 uusi isyyslaki (11/2015) tuli voimaan ja ratkaistujen isyyden kumoamiskanteiden määrä tippui 73 ratkaisuun. Vuonna 2017 isyyden kumoamiskanteiden ratkaisujen määrä oli 79. Seuraavalla sivulla on taulukko 1, josta näkyy vuosikohtaisesti, kuinka paljon näitä kanteita ratkaistiin.

¹²⁷ Heikkilä 2014, 168-171.

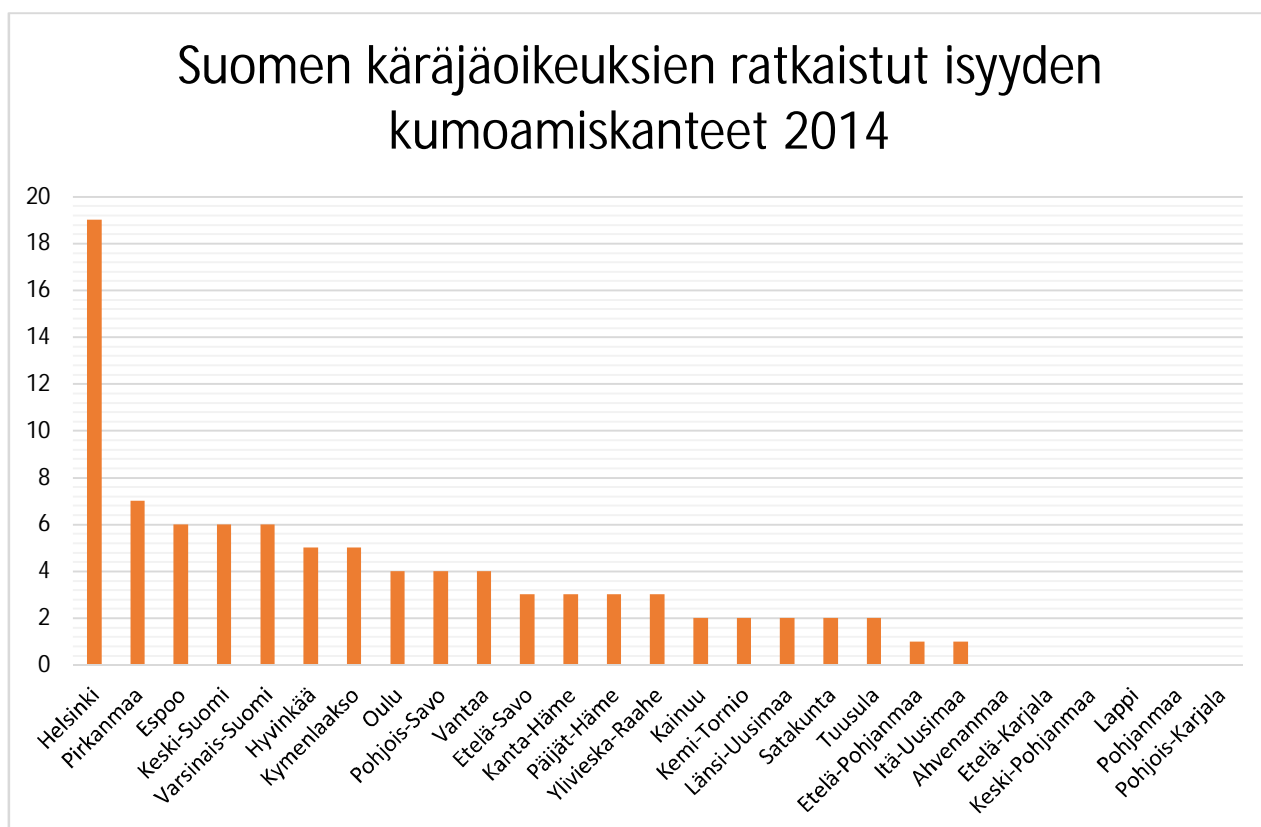
Taulukko 1: Ratkaistut isyyden kumoamiskanteet Suomen kärjäoikeuksissa vuosina 2014-2017.

Kuten jo edellä mainittiin, vuosina 2014-2017 ratkaistiin yhteensä 770 isyyden vahvistamiskannetta. Vuonna 2014 kyseisiä kanteita ratkaistiin kärjäoikeuksissa yhteensä 188 ja vuonna 2015 166. Uuden isyyslain (11/2015) voimaan tulon jälkeen, vuonna 2016 ratkaistiin isyyden vahvistamiskanteita yhteensä 224 ja vuonna 2017 192. Alla olevassa taulukossa 2 näkyy vuosikohtaisesti, kuinka paljon näitä kanteita ratkaistiin.

Taulukko 2: Ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet Suomen kärjäoikeuksissa vuosina 2014-2017.

Vuonna 2014 oli vielä voimassa vanha isyyslaki (700/1975) ja yhteensä Suomen kärjäoikeuksissa ratkaistiin 90 isyyden kumoamiskannetta. Helsingin kärjäoikeudessa isyyden kumoamiskanteita ratkaistiin eniten, mutta siihenkin vaikutti se, että yli 600.000 ihmistä kuuluu Helsingin kärjäoikeuden tuomiopiiriin.¹²⁸ Helsingin kärjäoikeudessa isyyden kumoamiskanteita ratkaistiin 19 ja seuraavaksi eniten kumoamiskanteita ratkaistiin Pirkanmaan kärjäoikeudessa. Helsingin kärjäoikeuden osuus vuoden 2014 ratkaistuista isyyden kumoamiskanteista oli 21 prosenttia eli yksi viidesosa kaikista sen vuoden ratkaisuista. Vuonna 2014 Pirkanmaan kärjäoikeudessa ratkaistiin 7 isyyden kumoamiskannetta. Sen osuus kaikista vuoden 2014 ratkaistuista oli noin 8 prosenttia. Muiden kärjäoikeuksien ratkaistujen isyyden kumoamiskanteiden määrä oli 6 - 1 ratkaisun välillä. Yhteensä näissä kärjäoikeuksissa ratkaistiin isyyden kumoamiskanteita 64. Näiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus on 71 prosenttia. Kuudessa kärjäoikeudessa ei ratkaistu vuonna 2014 yhtäkään isyyden kumoamiskannetta. Alla on taulukko 3, jossa näkyy Suomen kärjäoikeuksissa ratkaistut isyyden kumoamiskanteet vuonna 2014.

Taulukko 3: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2014¹²⁹

¹²⁸ Oikeus.fi

¹²⁹ Oikeusministeriö 2015.

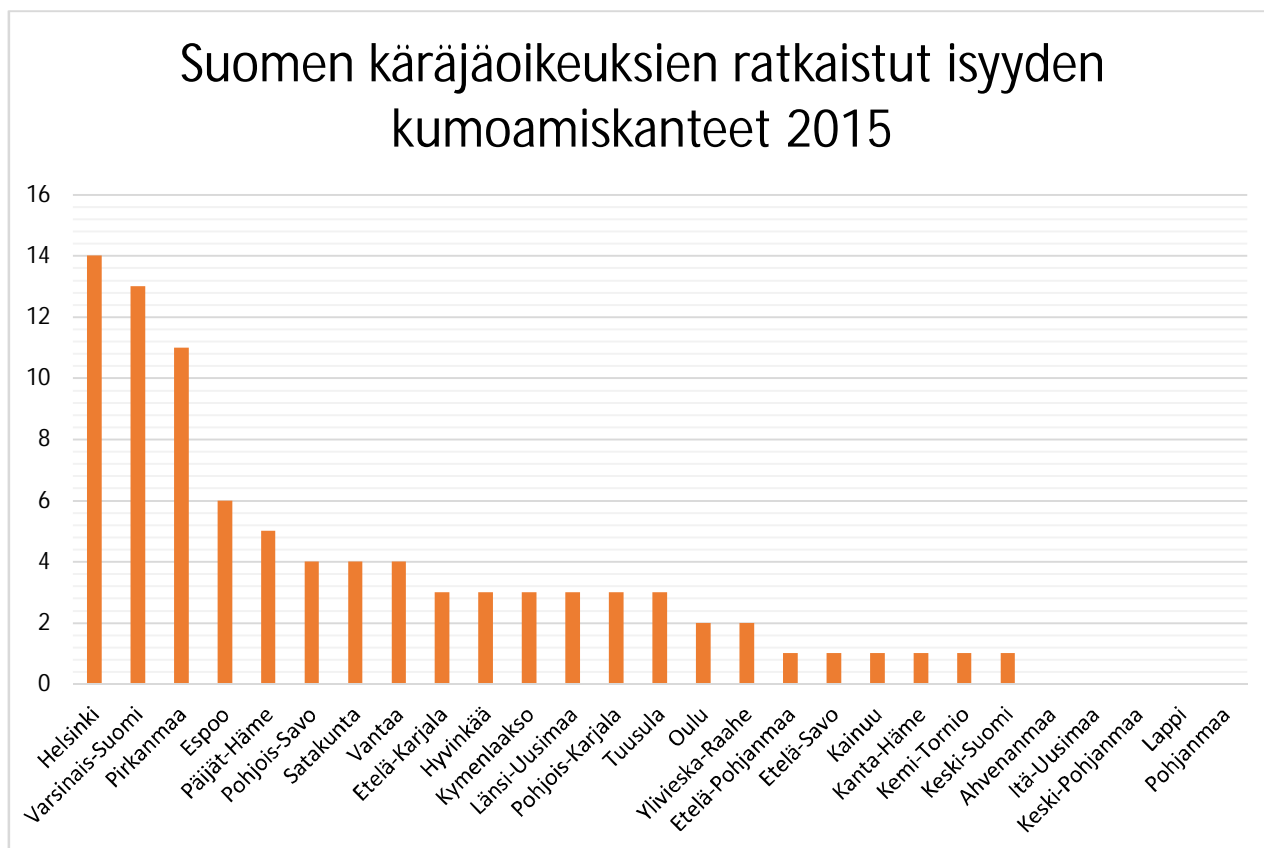
Vuonna 2014 isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin Suomen käräjäoikeuksissa yhteensä 188. Isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin siis 98 enemmän kuin samana vuonna ratkaistiin isyyden kumoamiskanteita. Ainoastaan kahdessa käräjäoikeudessa isyyden vahvistamiskanteita ei ratkaistu ollenkaan. Nämä käräjäoikeudet olivat Ahvenanmaan ja Pohjois-Karjalan käräjäoikeudet. Kyseisissä käräjäoikeuksissa ei edeltävän tilaston mukaan myöskään ratkaistu yhtään isyyden kumoamiskannetta. Eniten isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin Oulun käräjäoikeudessa, jossa kanteita ratkaistiin yhteensä 32. Oulussa on ratkaistu vuonna 2014 yllättävän monta isyyden vahvistamiskannetta, sillä samana vuonna siellä ratkaistiin ainoastaan 4 isyyden kumoamiskannetta. Oulun käräjäoikeuden lisäksi yli kymmenen isyyden vahvistamiskannetta ratkaistiin Helsingin, Varsinais-Suomen, Vantaan ja Pirkanmaan käräjäoikeudessa. Näissä viidessä käräjäoikeudessa ratkaistiin yhteensä 92 isyyden vahvistamiskannetta, joka on noin 49 prosenttia kaikista vuoden 2014 ratkaistuista isyyden vahvistamiskanteista. Kahdessa-kymmenessä käräjäoikeudessa isyyden vahvistamiskanteiden ratkaisujen määrä vuonna 2014 pysytteli 10 - 1 ratkaisun välillä. Alla on taulukko 4, josta näkee vuonna 2014 ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet Suomen käräjäoikeuksissa.

Taulukko 4: Suomen käräjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2014¹³⁰

¹³⁰ Oikeusministeriö 2015.

Vuonna 2015 Suomen käräjäoikeuksissa ratkaistiin yhteensä 89 isyyden kumoamiskannetta. Tämä eroaa vuoteen 2014 vain yhden ratkaisun verran. Niin kuin vuonna 2014, Helsingin käräjäoikeudessa ratkaistiin eniten isyyden kumoamiskanteita, yhteensä 14 kannetta. Eroa edellisen vuoden ratkaisuihin kuitenkin oli siten, että vuonna 2015 Helsingin käräjäoikeudessa ratkaistiin viisi kannetta vähemmän kuin vuonna 2014. Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan käräjäoikeuksien ratkaisujen määrä oli vuonna 2015 noussut huomattavasti vuoteen 2014 verrattuna. Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa ratkaistuja isyyden kumoamiskanteita oli 13, kun taas edeltävänä vuonna määrä oli 6. Pirkanmaan käräjäoikeudessa ratkaisuja annettiin 11, kun taas vuonna 2014 ratkaisuja annettiin 7. Näissä kolmessa edellä mainituissa käräjäoikeuksissa isyyden kumoamiskanteita ratkaistiin yhteensä 38 eli niiden osuus kaikista vuoden 2015 ratkaisuista oli noin 43 prosenttia. Vuonna 2015 19 käräjäoikeudessa isyyden kumoamiskanteiden ratkaisujen määrä oli 6 - 1 ratkaisun välillä. Viidessä käräjäoikeudessa ei ratkaistu yhtäkään isyyden kumoamiskannetta vuonna 2015. Alla on taulukko 5, jossa on Suomen käräjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet vuonna 2015.

Taulukko 5: Suomen käräjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2015¹³¹

¹³¹ Oikeusministeriö 2016.

Vuonna 2015 isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin yhteensä 166. Kanteita ratkaistiin 22 vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Suurin eroavaisuus edelliseen vuoteen on tapahtunut Oulun kärjäoikeuden ratkaisujen määrässä. Oulussa ratkaistiin vuonna 2015 vain 14 isyyden vahvistamiskannetta, kun vuonna 2014 määrä oli yli tuplasti enemmän, 32 ratkaisua. Helsingin kärjäoikeudessa kanteita ratkaistiin eniten, 27 ratkaisua. Helsingin ja Oulun kärjäoikeuden lisäksi, isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin yli kymmenen Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan kärjäoikeudessa. Näiden neljän kärjäoikeuden ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrä oli yhteensä 65 eli noin 39 prosenttia. Seitsemässä kärjäoikeudessa annettiin isyyden vahvistamiskanteiden ratkaisuja 10 - 6 kappaletta, yhteensä 56 kappaletta eli noin 34 prosenttia. Viidessätoista kärjäoikeudessa annettiin ratkaisuja 5 - 1 kappaletta, yhteensä 45 kappaletta eli noin 27 prosenttia. Vuonna 2015 Kanta-Hämeen kärjäoikeus oli ainut Suomen kärjäoikeuksista, jossa ei ratkaistu yhtäkään isyyden vahvistamiskannetta. Alla on taulukko 6 havainnollistamaan ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet vuonna 2015.

Taulukko 6: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2015¹³²

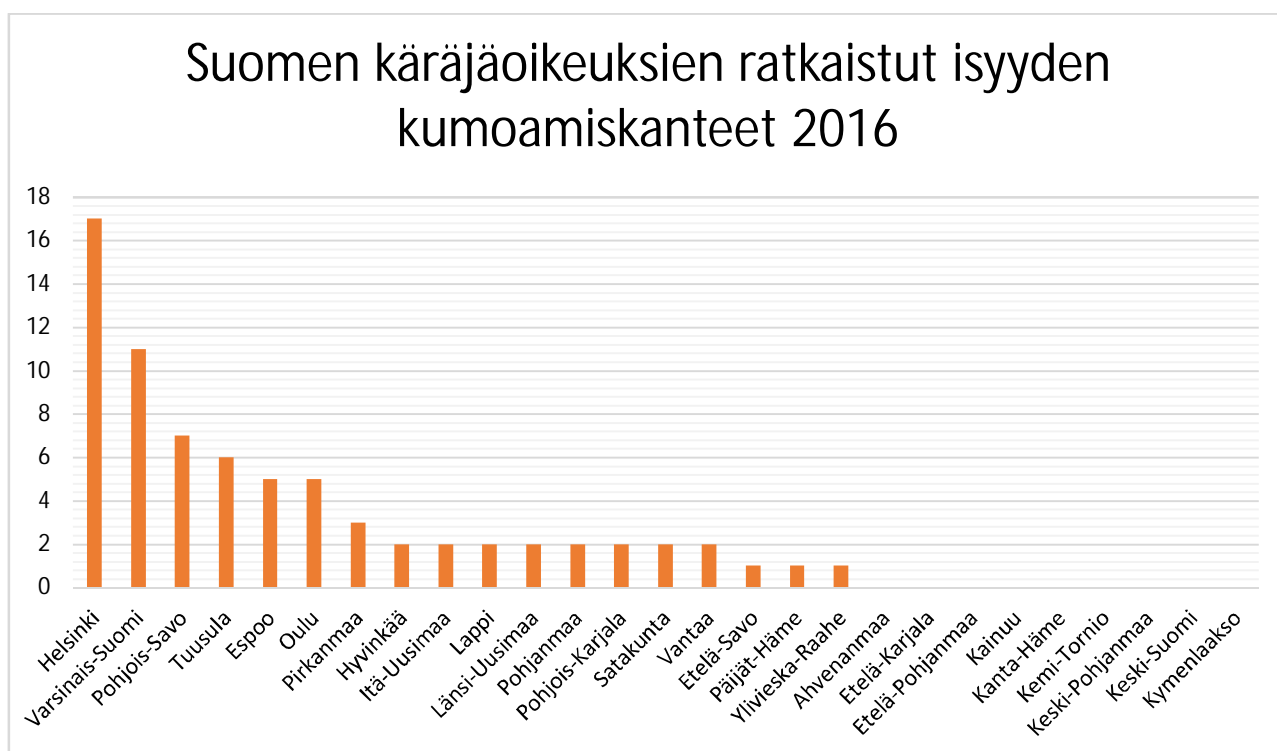
Vuonna 2016 tuli voimaan uusi isyyslaki (11/2015). Sinä vuonna Suomen kärjäoikeuksissa ratkaistiin yhteensä 73 isyyden kumoamiskannetta. Tämä on verrattuna vuoteen 2014 noin 19 prosenttia vähemmän ja verrattuna vuoteen 2015 noin 18 prosenttia vähemmän. Vuoden 2014

¹³² Oikeusministeriö 2016.

ja 2015 ratkaistujen kanteiden määrän ero oli vain 1 ratkaisu eli noin 1 prosentti, joten voidaan päätellä, että vuoden 2016 ratkaistujen kanteiden määrä on laskenut huomattavasti.

Eniten isyyden kumoamiskanteita ratkaistiin Helsingin kärjäoikeudessa, 17 ratkaisua. Seuraavaksi eniten ratkaistuja kumoamiskanteita oli Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa, jossa ratkaistiin 11 kannetta. Nämä edellä mainitut kärjäoikeudet ovat ainoat, joiden ratkaistujen kanteiden määrä oli yli kymmenen. Niiden prosentuaalinen osuus kaikista ratkaisuista on 38 prosenttia. Pohjois-Savon, Tuusulan, Espoon ja Oulun kärjäoikeuksien ratkaistujen kanteiden määrä oli 7 - 5, yhteensä 23 ratkaisua eli 32 prosenttia kaikista ratkaisuista. Kahdessatoista kärjäoikeudessa ratkaisuja annettiin 3 - 1, yhteensä 22 ratkaisua eli 30 prosenttia kaikista ratkaisuista. Yhdeksässä kärjäoikeudessa ratkaisuja ei annettu ollenkaan.

Vuonna 2016 ainoastaan Helsingin, Itä-Uusimaan, Lapin, Oulun, Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Tuusulan kärjäoikeuksissa ratkaistujen isyyden kumoamiskanteiden määrä oli kasvanut vuoteen 2015 verrattuna. Toisin sanoen kahdessakymmenessä kärjäoikeudessa ratkaistujen kumoamiskanteiden määrä oli pysynyt samana tai laskenut edelliseen vuoteen verrattuna. Alla on taulukko 7 vuoden 2016 ratkaistuista isyyden kumoamiskanteista.

Taulukko 7: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2016¹³³

¹³³ Oikeusministeriö 2017.

Vuonna 2016 ratkaistuja isyyden vahvistamiskanteita oli yhteensä 224. Verrattuna vuoden 2014 ratkaisujen määrään, vuonna 2016 ratkaisuja oli 19 prosenttia enemmän. Vuoden 2015 ratkaisujen määrään verrattuna, ratkaisuja oli vuonna 2016 35 prosenttia enemmän. Vuoden 2014 ja 2015 ratkaistujen kanteiden määrien ero oli 12 prosenttia siten, että vuonna 2015 ratkaistiin 12 prosenttia vähemmän isyyden vahvistamiskanteita kuin vuonna 2014. Vuonna 2016 on ratkaistu huomattavasti enemmän isyyden vahvistamiskanteita kuin vuosina 2014 ja 2015.

Helsingin kärjäoikeudessa ratkaistuja kanteita oli vuonna 2016 yhteensä 29, tämä on 45 % enemmän kuin vuonna 2014 ja 7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Toiseksi eniten kanteita ratkaistiin Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa, siellä ratkaisuja annettiin 23. Tämä on noin 35 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014 ja noin 77 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Näissä kahdessa kärjäoikeudessa annettiin vuonna 2016 yhteensä 52 ratkaisua isyyden vahvistamiskanteista. Se on 23 prosenttia koko vuoden 2016 ratkaistuista isyyden vahvistamiskanteista.

Pirkanmaan kärjäoikeudessa ratkaistiin 20 isyyden vahvistamiskannetta vuonna 2016. Se on 82 prosenttia enemmän kuin vuosina 2014 ja 2015, koska molempina vuosina ratkaistiin 11 vahvistamiskannetta. Oulun kärjäoikeudessa ratkaistiin 17 vahvistamiskannetta, se on 47 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2014 ja 21 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015.

Edellä mainittujen kärjäoikeuksien lisäksi huomattavampia muutoksia on tapahtunut myös Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Länsi-Uudenmaan ja Satakunnan kärjäoikeuksissa. Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeudessa ratkaistiin vuonna 2016 10 isyyden vahvistamiskannetta. Vuoteen 2014 verrattuna ratkaistujen kanteiden määrä lähes kolminkertaistui ja vuoteen 2015 verrattuna viidenkertaistui. Etelä-Savon kärjäoikeudessa ratkaistiin vuonna 2016 7 isyyden vahvistamiskannetta. Vuoteen 2014 verrattuna ratkaistujen kanteiden määrä nousi 40 prosenttia ja vuoteen 2015 verrattuna kaksinkertaistui. Länsi-Uudenmaan kärjäoikeudessa ratkaistiin vuonna 2016 7 isyyden vahvistamiskannetta. Vuoteen 2014 verrattuna ratkaistujen kanteiden määrä tuplaantui ja vuoteen 2015 verrattuna 7-kertaistui. Satakunnan kärjäoikeudessa ratkaistiin vuonna 2016 10 isyyden vahvistamiskannetta. Vuoteen 2014 verrattuna ratkaistujen kanteiden määrä nousi 43 prosenttia ja vuoteen 2015 verrattuna tuplaantui.

Vuonna 2016 ainoastaan Ahvenanmaan, Espoon, Kainuun, Kemi-Tornion, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Vantaan ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeuksissa ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrä oli pysynyt samana tai laskenut verrattuna vuoteen 2015. Näin ollen kahdeksassatoista kärjäoikeudessa ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrä oli kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna. Ahvenanmaan kärjäoikeus oli ainoa kärjäoikeus vuonna 2016, jossa ei ratkaistu yhtäkään isyyden vahvistamiskannetta.

Vuoden 2016 ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet on havainnollistettu alla olevassa taulukossa 8.

Taulukko 8: Suomen käräjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2016¹³⁴

Vuonna 2017 Suomen käräjäoikeuksissa ratkaistiin yhteensä 79 isyyden kumoamiskannetta. Vuoteen 2016 verrattuna vuonna 2017 ratkaistiin 8 prosenttia enemmän isyyden kumoamiskanteita. Eniten ratkaistuja kanteita oli Helsingin käräjäoikeudessa, 17 ratkaisua. Tämä määrä ei eroa Helsingin käräjäoikeuden vuoden 2016 ratkaistujen kanteiden määrästä. Helsingin käräjäoikeuden osuus kaikista vuoden 2017 kumoamiskanteiden ratkaisuista oli 22 prosenttia. Toiseksi eniten ratkaisuja oli Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa. Siellä ratkaisuja oli yhteensä 8, mutta se on kuitenkin 27 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016.

Vuonna 2017 Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Länsi-Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Vantaan ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeuksissa ratkaistujen isyyden kumoamiskanteiden määrä nousi vuoteen 2016 verrattuna. Lopuissa käräjäoikeuksissa määrä pysyi samana tai laski vuoteen 2016 verrattuna. Seuraavalla sivulla on taulukko 9, jossa näkyy ratkaistut isyyden kumoamiskanteet vuonna 2017.

¹³⁴ Oikeusministeriö 2017.

Taulukko 9: Suomen käräjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2017¹³⁵

Vuonna 2017 isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin Suomen käräjäoikeuksissa yhteensä 192. Ratkaistujen kanteiden määrä laski vuoteen 2016 verrattuna 14 prosenttia. Helsingin käräjäoikeudessa vuonna 2017 ratkaistuja isyyden vahvistamiskanteita oli 35. Muutos edeltävään vuoteen oli 21 prosentin nousu.

Verrattuna vuoden 2016 ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrään, vuonna 2017 ratkaisujen määrä nousi Espoon, Helsingin, Hyvinkään, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kemi-Tornion, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Oulun, Pohjois-Karjalan, Päijät-Hämeen ja Ylivieska-Raaheen käräjäoikeuksissa. Suurin muutos edellä mainituista käräjäoikeuksista on tapahtunut Espoon käräjäoikeudessa. Espoon käräjäoikeudessa ratkaistiin vuonna 2017 13 isyyden vahvistamiskannetta kuin vuonna 2016 luku oli 6.

Viidessätoista käräjäoikeudessa ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrä laski tai pysyi ennallaan verrattuna vuoteen 2016. Ahvenanmaan käräjäoikeus oli jälleen ainut käräjäoikeus, jossa ei ratkaistu yhtäkään isyyden vahvistamiskannetta. Huomattavaa laskua tapahtui Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Lapin ja Pirkanmaan käräjäoikeuksissa. Etelä-Karjalan käräjäoikeuden ratkaisujen määrä laski vuoteen 2016 verrattuna 83 prosenttia. Etelä-

¹³⁵ Oikeusministeriö 2018.

Savon kärjäoikeuden ratkaisujen määrä laski vuoteen 2016 verrattuna 86 prosenttia. Kymenlaakson kärjäoikeuden ratkaisujen määrä laski vuoteen 2016 verrattuna 71 prosenttia. Lapin kärjäoikeuden ratkaisujen määrä laski vuoteen 2016 verrattuna 86 prosenttia. Pirkanmaan kärjäoikeuden ratkaisujen määrä laski vuoteen 2016 verrattuna 60 prosenttia. Alla on taulukko 10, josta näkyy ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet vuonna 2017.

Taulukko 10: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2017¹³⁶

5 Johtopäätökset

Aiemmassa luvussa 4 käytiin läpi tutkimukseni tulokset vuosikohtaisesti. Tuloksista huomaa, että isyyden vahvistamiskanteita ratkaistaan huomattavasti enemmän kuin isyyden kumoamiskanteita. Vuosina 2014 - 2015 isyyden vahvistamiskanteita ratkaistiin yhteensä 770 ja isyyden kumoamiskanteita 331. Isyyden kumoamiskanteiden ratkaisujen määrään vaikuttaa tarkka selvitystyö lapsen isästä, mikäli isyydestä ei ole täyttä varmuutta. Nykyään on myös hyvät ja helpot DNA-tutkimustavat, joilla varmistetaan lapsen isä, mikäli isyydestä on epävarmuutta.

¹³⁶ Oikeusministeriö 2018.

Isyyden vahvistamiskanne tulee usein vireille kärjäoikeuteen sen takia, että esimerkiksi isäehdokas ei suostu DNA-tutkimuksiin. Näin ollen lastenvalvoja laittaa vireille isyyden vahvistamiskanteen ja kärjäoikeus määrää isäehdokkaan DNA-tutkimuksiin. Saattaa myös olla, ettei isästä ole ollut tietoa lapsen syntymän aikana ja lapsi laittaa myöhemmin isyyden vahvistamiskanteen vireille kärjäoikeuteen, jos isäehdokkaasta on tullut myöhemmin selvitystä. Isyyden kumoamiskannetta seuraa myös usein isyyden vahvistamiskanne, koska lapsen edun mukaista on, että hänellä on kaksi vanhempaa. Eli isyyden kumoamisen jälkeen pyritään vahvistamaan toisen miehen isyys, jotta lapsi ei jää isättömäksi.

Uuden isyyslain (11/2015) vaikutukset näkyivät selkeästi vuoden 2016 ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrässä. Vuonna 2016 kyseisten kanteiden määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna 35 prosenttia. Ratkaisujen määrän nousuun on saattanut vaikuttaa se, että uuden isyyslain (11/2015) voimaan tulon myötä myös ennen 1.10.1976 syntyneiltä on poistettu kanneaikaa koskevat rajoitukset. Näin ollen isyys on voitu vahvistaa tuomioistuimessa, mikäli isyys ei ole määräytynyt avioliiton perusteella eikä lasta ole tunnustettu. Vahvistamiskanteen on voinut nostaa lapsi tai mies, joka pitää itseään isänä. Vahvistamiskanteen on voinut nostaa useampaa miestä kohtaan tai jos isäehdokas on jo kuollut, vahvistamiskanteen on voinut tiettyissä tapauksissa nostaa isäehdokkaan oikeudenomistajia vastaan.

Vuonna 2015 ratkaistiin 166 isyyden vahvistamiskannetta. Ratkaisujen määrä oli alhainen verrattuna edelliseen ja seuraavaan vuoteen. Alhaiseen ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrään on saattanut vaikuttaa tieto uuden isyyslain (11/2015) voimaan tulosta. Ihmiset ovat saattaneet jäädä odottamaan uuden isyyslain voimaan tuloa ja nostaneet vahvistamiskanteen vireille vasta vuonna 2016. Tämä selittäisi myös ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden nousun määrää vuonna 2016.

Vuonna 2017 ratkaistiin 14 prosenttia vähemmän isyyden vahvistamiskanteita kuin vuonna 2016. Ratkaisujen väheneminen todennäköisesti johtuu edellä mainitusta kanneajan rajoitusten poistamisesta. He, joita kanneajan poistetut rajoitukset koskivat, nostivat todennäköisesti isyyden vahvistamiskanteen kärjäoikeuteen heti uuden isyyslain (11/2015) voimaan tulon jälkeen. Vuonna 2017 ratkaistuja isyyden vahvistamiskanteita oli 2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Vuoteen 2015 verrattuna, vuonna 2017 ratkaistiin 17 prosenttia enemmän isyyden vahvistamiskanteita. Ratkaistujen isyyden vahvistamiskanteiden määrä vuonna 2017 on ollut melkein samalla tasolla kuin vuonna 2014, vanhan isyyslain (700/1975) voimassa olon aikana.

Ratkaistujen isyyden kumoamiskanteiden määrät ovat laskeneet uuden isyyslain (11/2015) voimaan tuleamisen jälkeen. Vuonna 2016 ratkaistuja isyyden kumoamiskanteita oli vuoteen

2014 verrattuna 19 prosenttia vähemmän ja vuoteen 2015 verrattuna 18 prosenttia vähemmän. Vuonna 2017 isyyden kumoamiskanteita ratkaistiin kuitenkin 8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Ratkaisujen määrä on kuitenkin pysynyt pienempänä kuin vuosina 2014 ja 2015.

Vuoden 2016 ratkaistujen isyyden kumoamiskanteiden vähenemiseen ja samanaikaisesti isyyden vahvistamiskanteiden ratkaisujen lisääntymiseen on saattanut vaikuttaa edellä mainittu kanneajan rajoitusten poistaminen isyyden vahvistamiskanteisiin liittyen. Kun kanneajan rajoitukset poistettiin uuden isyylain (11/2015) myötä, he joita kanneajan rajoitus koski, pystyivät nostamaan isyyden vahvistamiskanteen kärjäoikeuteen. Heidän osaltaan ei kuitenkaan tullut vireille isyyden kumoamiskannetta, koska ei ollut isyyttä, joka pitäisi kumota ennen isyyden vahvistamista.

Isyyden kumoamiskanteiden vähenemiseen saattaa vaikuttaa myös uuden isyylain (11/2015) myötä mahdolliseksi tullut ennakkotunnustaminen ja kumoava tunnustaminen. Kumoavalla tunnustamisella haluttiin parantaa isänä itseään pitävän miehen oikeuksia. Mikäli kumoava tunnustaminen on menestynyt, isyyden kumoamiskanteen vireille nostamiselle ei ole ollut tarvetta tai edes edellytyksiä.

Olen tutkimuksessani päässyt tavoitteeseeni eli siihen, että sain kerättyä jokaisesta Suomen kärjäoikeudesta ratkaistujen isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden määrät. Sain myös vastauksen tutkimusongelmaani eli siihen, onko uudella isyylailailla (11/2015) ollut vaikutusta isyyskanteiden ratkaisuihin. Tämä käy ilmi erityisesti vuoden 2016 ratkaistuista isyyden vahvistamiskanteiden määristä. Tästä johtuen pidän tutkimustani pätevänä sekä myös luotettavana, koska tutkimukseni aineisto on kerätty Oikeusministeriön julkaisemista julkaisuista ja mikäli tutkimus toistettaisiin, ratkaisujen luvut todennäköisesti pysyvät samana.

6 Ohjekirja Espoon kärjäoikeudelle isyyskanteiden käsittelyprosessia varten

Opinnäytetyöni tuotoksena tein Espoon kärjäoikeudelle ohjekirjan, jonka tarkoituksena on helpottaa isyyskanteiden käsittelyä kärjäoikeudessa. Ohjekirja kokonaisuudessaan on opinnäytetyön liitteenä 5. Ohjekirjan teko oli ajankohtaista uuden isyylain voimaan tulon takia, koska se toi muutoksia myös kärjäoikeuksien käsittelyprosessiin. Isyyskanteita ei tule kärjäoikeuteen usein, joten käsittelyprosessi ei muodostu rutiiniksi. Tämän johdosta ohjekirjan olemassaolo on tärkeää, jotta kärjäsihteerit voivat käyttää sitä tukena isyyskanteiden käsittelyprosessin aikana. Tavoitteena oli luoda mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen ohjekirja, jossa kerrotaan tarkasti vaiheittain, mitä isyyskanteiden käsittelyprosessissa tulee tehdä.

Ohjekirjan alussa on kuvio isyyskanteiden käsittelyprosessista yksinkertaisimmillaan. Sen lisäksi ohjekirjassa on selostettu isyyskanteiden käsittelyprosessi askel askeleelta ja kerrottu mitä asian käsittelyssä on tehtävä. Uuden isyyslain voimaan tulemisen jälkeen, kärjäoikeuden käyttöön tuli uusia Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemiä asiakirjoja, joita kärjäoikeuden tulee käyttää. Ohjekirjasta löytyy nämä asiakirjat ja siinä on myös kerrottu milloin pitää käyttää mitään asiakirjaa. Ohjekirjasta löytyvät asiakirjat on täytetty malliksi, jotta kärjäsihteerit voivat katsoa niistä mallia. Ohjekirjaan on myös linkitetty jokaisen asiakirjan kohdalle internet-linkki, jotta kyseinen asiakirja olisi helpommin löydettävissä. Espoon kärjäoikeudessa pyritään jatkuvasti siirtymään enemmän sähköisiin asiakirjoihin, jonka johdosta ohjekirjakin tulee olemaan sähköisessä muodossa kaikkien saatavilla. Tämän johdosta linkit säästävät aikaa, kun niiden kautta pääsee suoraan hakemaan tarvitsemansa asiakirjan. Ohjekirjassa on ohjeet myös erikoistapauksiin eli tapauksiin, jossa DNA-näyte täytyy saada vainajan näytteestä tai esimerkiksi isäehdokkaan sukulaisista.

Olen erittäin tyytyväinen tekemääni ohjekirjaan ja olen varma, että siitä tulee olemaan hyötyä kärjäsihteereille ja miksei myös kärjätuomareille. Ohjekirjan teossa oli haasteellista se, etten itse ole ollut sellaisten isyyskanteiden käsittelyprosessissa mukana, missä DNA-näyte pitäisi ottaa vainajan näytteestä tai isäehdokkaan sukulaisesta. Sain kuitenkin paljon neuvoja ja ohjeita kärjäsihteereiltä, jotka ovat niitäkin asioita ehtinyt käsitellä. Esimieheni on tarkastanut ohjekirjan ja hyväksynyt sen sisällöltään.

Lähteet

Painetut lähteet

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7., uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Helin, M. 2016. Isyyslaki. Helsinki: Talentum Pro.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettupainos. Helsinki: Tammi.

Kananen J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2015.

Ronkainen, P. & Karjalainen, A. 2008. Sähköä kyselyyn!: Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sähköiset lähteet

Edilex. Isyyttä tunnustamisen jälkeen epäilemään alkaneen miehen määräajan jälkeen tehdyille isyyden kumoamiskanteelle oli erittäin painava syy - isyys kumottiin. Viitattu 15.2.2018. <https://www.edilex.fi/uutiset/51631?allWords=isyys+kumottiin&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=670400>

Edilex. Isyys on jatkossa mahdollista tunnustaa neuvolakäyntien yhteydessä jo ennen lapsen syntymää - ennen nykyisen isyyslain voimaantuloa syntyneiden kanneoikeus isyyden vahvistamiseksi palautetaan. Viitattu 13.10.2018. [https://www.edilex.fi/uutiset/46660?allWords=isyyslaki&offset=1&perpage=20&sort=relevance&years\[\]=2015&searchSrc=1&advancedSearchKey=649522](https://www.edilex.fi/uutiset/46660?allWords=isyyslaki&offset=1&perpage=20&sort=relevance&years[]=2015&searchSrc=1&advancedSearchKey=649522)

HE 91/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle isyyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Säädospankki Finlexin sivuilla. Viitattu 22.9.2018. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140091>

Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut. Lapsiperheiden palvelut. Perheoikeudelliset asiat. Lastenvalvojat. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen. Viitattu 22.11.2017. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lapsiperheiden-palvelut/perheoikeudelliset-asiat/lastenvalvojat/isyysasiat>

Helsingin uutiset. Lapsestaan vuosia taistellut Mikael Jämsänen hävisi KKO:ssa. Viitattu 9.10.2018. <https://www.helsingin uutiset.fi/artikkeli/316453-lapsestaan-vuosia-taistellut-mikael-jamsanen-havisi-kkossa>

Maistraatti. Palvelut. Kotikunta- ja väestötiedot. Isyyden tunnustamisen vahvistaminen. Viitattu 13.2.2018. https://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/kotikunta_ja_vaestotiedot/Isyyden-tunnustamisen-vahvistaminen/#Aviomiehen%20isyiden%20kumoaminen

Oikeus.fi. Helsingin käräjäoikeus. Viitattu 4.10.2018.

<https://oikeus.fi/karajaoikeudet/helsinginkarajaoikeus/fi/index.html>

Oikeusministeriö. Isyylain kokonaisuudistus ja isyyden tunnustaminen äitiysneuvolassa. Viitattu 4.11.2017, 13.10.2018

<https://www.thl.fi/documents/605877/2204220/Isyys+neuvola.pdf/d4775dfd-0200-4579-b7e4-5febee91abc3>

Oikeusministeriö. 2015. Tuomioistuinten työtilastoja vuodelta 2014.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76591/omth_23_2015_tuomioist_tyotilastot3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Oikeusministeriö. 2016. Tuomioistuinten työtilastoja vuodelta 2015.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76636/10_2016_tuomioistuinten_tyotilastoja2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Oikeusministeriö. 2017. Tuomioistuinten työtilastoja vuodelta 2016.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79563/OMTH_19_2017_Tuomioistuinten_tyotilastoja.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Oikeusministeriö. 2018. Tuomioistuinten työtilastoja vuodelta 2017.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160698/OMTH_11_2018_Tuomioistuinten_ty%C3%B6tilastoja_2017.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tunnustamisen merkitys ja oikeusvaikutukset. Viitattu 9.11.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/isyyden-selvittaminen/isyyden-selvittaminen-lapsen-syntymaen-jalkeen/oikeusvaikutukset>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää. Viitattu 4.11.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/isyyden-selvittaminen/isyyden-tunnustaminen-ennen-lapsen-syntymaa>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastoraportti. 2017. Viitattu 14.3.2018.

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134802/tr23_17.pdf?sequence=1

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastoraportti. 2018. Viitattu 14.10.2018.

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136402/Tr18_18.pdf?sequence=6&isAllowed=y

Työeläke.fi. Eläkkeet eri elämäntilanteissa. Leskelle ja lapsille perhe-eläkettä. Viitattu 22.11.2017.

<https://www.tyoelake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/leskelle-ja-lapsille-perhe-elaketta/>

Oikeustapaukset

KKO 2015:59

Kuviot

Kuvio 1: Isyyden tunnustamisen esteet	11
Kuvio 2: Oikeusvaikutukset isyyden vahvistamisen jälkeen	14
Kuvio 3: Isyyden ennakkotunnustamisen esteet	15
Kuvio 4: Isyyden selvittämisen aloittamisen perusteet.	19
Kuvio 5: Lapsen oikeudet isyyden vahvistamisen jälkeen.	21
Kuvio 6: Yksinkertainen isyyden vahvistamisprosessi	22
Kuvio 7: Maistraatin tehtävät isyyden vahvistamisprosessissa	23
Kuvio 8: Isyyden vahvistamisprosessi	25
Kuvio 9: Vahvistamiskanteen asianosaiset	27
Kuvio 10: Isyyden vahvistamisprosessi Espoon käräjäoikeudessa	29
Kuvio 11: Isyyden kumoaminen	30
Kuvio 12: Kumoavan tunnustamisen esteet	32
Kuvio 13: Isyyden kumoamisen kanneoikeus	33
Kuvio 14: Tutkimusprosessi	36
Kuvio 15: Tutkimussuunnitelman eteneminen	37
Kuvio 16: Määrällisen tutkimuksen aineistonkeruutavat	40
Kuvio 17: Tulosten analysointi	41

Taulukot

Taulukko 1: Ratkaistut isyyden kumoamiskanteet Suomen kärjäoikeuksissa vuosina 2014-2017.	43
Taulukko 2: Ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet Suomen kärjäoikeuksissa vuosina 2014-2017.	43
Taulukko 3: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2014.....	44
Taulukko 4: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2014.....	45
Taulukko 5: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2015.....	46
Taulukko 6: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2015.....	47
Taulukko 7: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2016.....	48
Taulukko 8: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2016.....	50
Taulukko 9: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden kumoamiskanteet 2017.....	51
Taulukko 10: Suomen kärjäoikeuksien ratkaistut isyyden vahvistamiskanteet 2017	52

Liitteet

Liite 1: Lapsen syntymää edeltävä isyyden tunnustamisasiakirja	61
Liite 2: Lapsen syntymää edeltävä yhteishuoltosopimus	63
Liite 3: Ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden selvittämisspöytäkirja	64
Liite 4: Isyyden selvittämisspöytäkirja	65
Liite 5: Isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden käsittely Espoon käräjäoikeudessa...	68

Liite 1: Lapsen syntymää edeltävä isyyden tunnustamisasiakirja

Isyyden tunnustaminen ennen lapsen syntymää 16 §

Lapsen syntymää edeltävä isyyden tunnustamisasiakirja Isyyslaki 11/2015 22 §			Asianumero	
Tuleva äiti	Sukunimi	Etunimet		Henkilötunnus
	Kotikunta	Puhelinnumero	☐ Asiainnissa käytetty tulkkausta. Lisätietoja:	
	Henkilöllisyyden toteamisessa käytetty voimassa oleva asiakirja (ks. ohjeet).			
	☐ ajokortti (Suomi)	☐ passi (kaikki maat)	☐ henkilökortti (ETA-maat, Sveitsi, San Marino)	
	☐ pakolaisen matkustusasiakirja (Suomi)		☐ muukalaispassi (Suomi)	
Syntymätön lapsi	Laskettu aika (pvm)	☐ Monikkoraskaus (sikiöiden lkm)		
	Jos isyys tunnustetaan lastenvalvojan luona, asiakirjaan liitetään kopio äidin toimittamasta raskaustodistuksesta.			
Isyyden tunnustaja	Sukunimi	Etunimet		Henkilötunnus
	Kotikunta	Puhelinnumero	☐ Asiainnissa käytetty tulkkausta. Lisätietoja:	
	Henkilöllisyyden toteamisessa käytetty voimassa oleva asiakirja (ks. ohjeet).			
	☐ ajokortti (Suomi)	☐ passi (kaikki maat)	☐ henkilökortti (ETA-maat, Sveitsi, San Marino)	
	☐ pakolaisen matkustusasiakirja (Suomi)		☐ muukalaispassi (Suomi)	
Lisätietoja				
Tunnustamislausuma			Äidin hyväksymislusuma	
Tunnustamisen vastaanottaja on selittänyt minulle tunnustamisen merkityksen ja oikeusvaikutukset. Ilmoitan ymmärtäväni nämä asiat ja tunnustan vapaaehtoisesti olevani yllä mainitun syntymättömän lapsen/lasten isä. Isyyden tunnustajan allekirjoitus			Hyväksyn isyyden tunnustamisen Äidin allekirjoitus	
Tunnustamislausuma on annettu henkilökohtaisesti äidin ja tunnustamisen vastaanottajan läsnä ollessa.				
Tunnustamisen vastaanottajan tiedot:				
☐ Äitiysneuvolan terveydenhoitaja		☐ Äitiysneuvolan kättilö		☐ Lastenvalvoja
Allekirjoitus	Päiväys	Toimipaikan osoite		
Nimenselvennys	Puhelinnumero			
Mikäli tämä asiakirja on täytetty äitiysneuvolassa, se toimitetaan välittömästi äidin kotikunnan lastenvalvojalle.				
Asiakirja lähetetään osoitteeseen:				
Tunnustamisasiakirjasta otetaan kopio äidille, tunnustajalle sekä terveydenhuollon toimintayksikön potilashallinnon asiakirjoihin tallennettavaksi potilashallinnon rekisteriin.				

<p>Isyyden tunnustamista ei voida vastaanottaa ennen lapsen syntymää seuraavista syistä (isyyslaki 11/2015 16 §)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jos äiti vastustaa isyyden tunnustamista (vastustamis- ja hyväksymisoikeus on myös alaikäisellä äidillä). - Miehen tai tulevan äidin henkilöllisyyttä ei voida luotettavasti selvittää (henkilöillä ei ole mitään hyväksyttävistä henkilöllisyysasiakirjoista). - On syytä epäillä, ettei tunnustaja ole lapsen isä (joku osapuolista (mies, äiti, terveydenhoitaja/kätilö/lastenvalvoja) ei ole varma miehen isyydestä). - On syytä epäillä, että äiti tai tunnustaja ei mielentilansa, kielivaikkeuksien tai muun syyn vuoksi kykene ymmärtämään tunnustamisen merkitystä. <p>Näissä tilanteissa tätä tunnustamisasiakirjaa ei täytetä ja isyyden selvittäminen toimitetaan lastenvalvojan toimesta.</p>
<p>Henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävät asiakirjat, joiden tulee olla voimassa (asetus 1275/2015 3 §)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) passi 2) ulkomaalaislain (301/2004) 134 §:ssä tarkoitettu Suomen valtion viranomaisen myöntämä muukalaispassi 3) ulkomaalaislain 135 §:ssä tarkoitettu Suomen valtion viranomaisen myöntämä pakolaisen matkustusasiakirja 4) Euroopan talousalueen jäsenvaltion, San Marinon tai Sveitsin asianomaisen viranomaisen myöntämä henkilökortti 5) Suomen valtion viranomaisen 1 päivän lokakuuta 1990 jälkeen myöntämä ajokortti. <p>Jos henkilöllisyys todetaan hyväksyttävästä vieraan valtion viranomaisen myöntämästä asiakirjasta, on henkilöllisyysasiakirjan kopio toimitettava tunnustamisasiakirjan mukana lastenvalvojalle, joka toimittaa sen edelleen maistraattiin, jotta nimien kirjoitusasu voidaan tarkistaa.</p>
<p>Velvollisuus pysyä totuudessa ja perättömän lausuman antaminen isyysasiassa (isyyslaki 11/2015 7 §, 57 §)</p> <p>Miehellä on velvollisuus pysyä totuudessa antaessaan tunnustamislausunsa. Sama velvollisuus koskee äitiä hänen hyväksyessään tunnustamisen. Jos mies isyyttä tunnustaessaan tai äiti hyväksyessään tunnustamisen tahallaan antaa viranomaiselle väärän tiedon, joka osaltaan johtaa siihen, että isyys vahvistetaan virheellisesti, hänet on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, perättömän lausuman antamisesta isyysasiassa sakkoon.</p>
<p>Tunnustamisen merkitys ja oikeusvaikutukset</p> <p>Isyyden tunnustamisen tarkoituksena on lapsen ja hänen isänsä välisen sukulaisuussuhteen vahvistaminen. Sekä isyytensä tunnustaneen että erityisesti lapsen kannalta on tärkeää, että isän ja lapsen sukulaisuussuhde vahvistetaan vain silloin, kun sukulaisuussuhde on olemassa.</p> <p>Kun isyys vahvistetaan tunnustamisen perusteella, syntyy lapsen ja isyytensä tunnustaneen miehen sekä tämän sukulaisten välille oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde. Sen perusteella lapsella on oikeus saada elatusta isältään siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Tämän jälkeen lapsella on oikeus saada elatusta koulutustaan varten, jos sitä pidetään kohtuullisena. Lapsi saa myös perintöoikeuden isänsä ja isänpuoleisten sukulaistensa jälkeen ja heillä on myös perintöoikeus lapsen jälkeen. Lapsi saa oikeuden myös isän sukunimeen.</p> <p>Jos lapsen vanhemmat eivät ole keskenään avioliitossa, lapsen huoltaja on lapsen äiti. Jos isyys tunnustetaan ennen lapsen syntymää, vanhemmat voivat samassa yhteydessä sopia, että huolto kuuluu molemmille vanhemmille yhteisesti. Sosiaalilautakunta vahvistaa sopimuksen maistraatin vahvistettua isyyden, jollei sopimus ole lapsen edun vastainen.</p> <p>Jos lapsen vanhemmat eivät asu yhdessä, vanhemmat voivat lapsen syntymän jälkeen sopia lastenvalvojan luona lapsen asumisesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta. Vanhemmat voivat tällöin sopimuksella uskoa lapsen huollon myös yksin isälle.</p>
<p>Tunnustamisen peruuttaminen, kiistäminen ja vaikutuksettomuus (isyyslaki 11/2015 17 §)</p> <p>Mies, joka on tunnustanut isyytensä ennen lapsen syntymää, voi peruuttaa tunnustamisensa ilmoittamalla siitä kirjallisesti isyyden selvittämisestä huolehtivalle lastenvalvojalle viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä. Myös lapsen äiti tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, voi edellä esitetyn mukaisesti ilmoittaa lastenvalvojalle käsityksensä siitä, että lapsen tunnustanut mies ei ole lapsen isä. Tällöin raskausaikana annettu tunnustaminen on vaikutukseton.</p> <p>Raskausaikana annettu tunnustaminen on vaikutukseton myös silloin, jos lapsen äiti on avioliitossa lapsen syntyessä. Tunnustaminen on vaikutukseton myös siinä tapauksessa, jos Suomen viranomaisilla ei silloin, kun isyyden selvittäminen lapsen synnyttyä alkaa, ole 49 §:n perusteella toimivaltaa isyyttä koskevassa asiassa.</p>
<p>Isyyden vahvistaminen (isyyslaki 11/2015 4 §, 12 §, 26 §)</p> <p>Lastenvalvoja tarkistaa äidin siviilisäädyn, huolehtii tarvittavista kuulemisista ja laatii isyyden selvittämisspöytäkirjan lapsen syntymän jälkeen, ellei tunnustamista ole peruutettu tai kiistetty (17 §), eikä ole aihetta epäillä sitä, että joku muu kuin tunnustaja olisi lapsen isä. Maistraatti vahvistaa isyyden edellä mainitun määräajan jälkeen, ellei ole aihetta epäillä tunnustajan isyyttä. Maistraatti ilmoittaa päätöksestään äidille, tunnustajalle ja lastenvalvojalle.</p>
<p>Oikeusgeneettinen isyystutkimus (isyyslaki 11/2015 9 §)</p> <p>Jos on syytä epäillä tai on tiedossa, että isäehdokkaista on useampi kuin yksi, isyyden tunnustaminen ennen lapsen syntymää ei ole mahdollista. Lapsen syntymän jälkeen on mahdollista sopia lastenvalvojan kanssa oikeusgeneettisen isyystutkimuksen (DNA-tutkimus) tekemisestä biologisen isyyden selvittämiseksi.</p>

Liite 2: Lapsen syntymää edeltävä yhteishuoltosopimus

Lapsen syntymää edeltävä yhteishuoltosopimus

Lapsen syntymää edeltävä yhteishuoltosopimus Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983 8 § ja 8 a §			Asianumero []
Syntymätön lapsi	Laskettu aika [] (pvm)	☐ Monikkoraskaus (sikiöiden lkm [])	
Tuleva äiti	Sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []
Isyyden tunnustaja	Sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []
Isyys tunnustettu [] (pvm), jolloin myös tämä sopimus on tehty.			
Lisätietoja (esimerkiksi tulkin käyttö) []			
Me allekirjoittaneet tulevat vanhemmat olemme sopineet, että lapsen/lasten huolto uskotaan molemmille vanhemmille yhteisesti.			
Äidin allekirjoitus		Isyyden tunnustajan allekirjoitus	
Tunnustamisen vastaanottajan tiedot:			
☐ Äitiysneuvolan terveydenhoitaja		☐ Äitiysneuvolan kättilö	☐ Lastenvalvoja
Allekirjoitus	Nimenselvennys []	Puhelinnumero []	
Yhteishuoltosopimus lähetetään lastenvalvojalle tunnustamisasiakirjan mukana. Yhteishuoltosopimuksesta otetaan kopio äidille, tunnustajalle sekä terveydenhuollon toimintayksikön potilashallinnon asiakirjoihin tallennettavaksi potilashallinnon rekisteriin. Jos tunnustamista ei voitu vastaanottaa, yhteishuoltosopimustakaan ei voida tehdä.			
Lapsen huolto ja sopimus yhteishuollosta			
Lapsen huollolla tarkoitetaan lapsen henkilökohtaisten asioiden hoitoa. Huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Huoltajalla on oikeus saada tietoa lasta koskevista asioista eri viranomaisilta ja huoltaja myös edustaa lasta lapsen henkilöä koskevassa asiassa. Lisäksi lapsen huoltaja toimii holhoustoimilain (442/1999) nojalla lapsen edunvalvojana hoitaen lapsen taloudellisia asioita.			
Jos lapsen vanhemmat eivät ole keskenään avioliitossa, lapsen huoltaja on lapsen äiti. Jos isyys tunnustetaan ennen lapsen syntymää, vanhemmat voivat samassa yhteydessä sopia, että huolto kuuluu molemmille vanhemmille yhteisesti. Sosiaalilautakunta vahvistaa sopimuksen maistraatin vahvistettua isyyden, jollei sopimus ole lapsen edun vastainen.			
Yhteishuollossa huoltajat vastaavat yhdessä lapsen huoltoon kuuluvista tehtävistä ja tekevät yhdessä lasta koskevat päätökset, jollei toisin ole säädetty tai määrätty.			
Jos lapsen vanhemmat eivät asu yhdessä, vanhemmat voivat lapsen syntymän jälkeen sopia lastenvalvojan luona lapsen asumisesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta. Myös lapsen huollosta voidaan sopia myöhemmin lastenvalvojan luona. Vanhemmat voivat tällöin sopimuksella uskoa lapsen huollon myös yksin isälle.			
Lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskeva sopimus tai päätös on aina tehtävä ennen kaikkea lapsen edun mukaisesti ja sopimusta tai päätöstä voidaan muuttaa, jos lapsen etu sitä vaatii.			

Liite 3: Ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden selvittämispöytäkirja

Isyyden selvittäminen 4 §

Ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden selvittämispöytäkirja Isyyslaki 11/2015 12 § 2 momentti			Asianumero
Lapsi	Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
.. Äiti	Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Isyyden tunnustaja	Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Isyyden selvittäminen alkoi, kun lastenvalvoja sai ☐ väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjältä ☐ muulta taholta (mikä/kuka <input type="text"/>) tiedon alle 18-vuotiaasta lapsesta, jonka osalta isyyttä ei ole todettu isyyslain 2 §:n nojalla.			
Äitiysneuvolasta saapunut tunnustamisasiakirja ei ole tässä tarkoitettava tieto.			
☐ Isyyden tunnustaminen on vastaanotettu <input type="text"/> (pvm) ja äiti on hyväksynyt tunnustamisen samanaikaisesti tunnustamisen kanssa.			
Jos äiti ei ole hyväksynyt raskausaikaista tunnustamista, siirrytään normaaliin isyyden selvittämiseen.			
Isyyden selvittämispöytäkirja liitteineen lähetetään maistraattiin, jos kaikki alla olevat edellytykset täyttyvät.			
☐ Yllä mainittu lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella (ks. tarvittaessa äidin siviilisäädyn selvittämistä koskeva erillinen ohje).			
☐ Tiedossani ei ole seikkoja, joiden nojalla olisi syytä epäillä sitä, että joku muu kuin tunnustaja olisi lapsen isä.			
☐ Isyyden tunnustanut mies, lapsen äiti tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, ei ole ilmoittanut viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä, ettei tunnustaja ole lapsen isä (17 §).			
☐ Suomen viranomaisella on toimivalta isyyttä koskevassa asiassa (49 §).			
Lisätietoja			
<input type="text"/>			
Lastenvalvojan tiedot	Allekirjoitus	Päiväys	Toimipaikan osoite
	Nimenselvennys	Puhelinnumero	
Isyyden selvittämispöytäkirjan liitteet:			
☐ Lapsen syntymää edeltävä isyyden tunnustamisasiakirja			
☐ Isyyden tunnustamisen kuulemisasiakirja (<input type="text"/> kpl)			
☐ muu, mikä <input type="text"/>			
☐ muu, mikä <input type="text"/>			
☐ muu, mikä <input type="text"/>			
☐ muu, mikä <input type="text"/>			

Liite 4: Isyyden selvittämisspöytäkirja

Isyyden selvittäminen 4 §

Isyyden selvittämisspöytäkirja Isyyslaki 11/2015 12 § 1 momentti			Asianumero []
Lapsi	Sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []
Äiti	Sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []
Isyyden selvittäminen alkoi, ☐ kun lastenvalvoja sai ☐ väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjältä ☐ muulta taholta (mikä/kuka []) tiedon alle 18-vuotiaasta lapsesta, jonka osalta isyyttä ei ole todettu isyyslain 2 §:n nojalla tai jonka isyys on kumottu. ☐ kun mahdollinen isä ilmoitti haluavansa tunnustaa lapsen, jonka isyyttä ei ole todettu isyyslain 2 §:n nojalla.			
☐ Yllä mainittu lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella (ks. tarvittaessa äidin siviilisäädyn selvittämistä koskeva erillinen ohje). Jos äidin siviilisäädystä ei saada luotettavaa selvitystä, voidaan isyys kuitenkin vahvistaa, jos isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat, että mies on lapsen isä (isyyslaki 26 § 2 momentti).			
Jos yllä mainittu lapsi tunnustettiin raskausaikana, kirjallinen ilmoitus tunnustamisen peruuttamisesta tai kiistämisestä saapui (pvm). Ilmoituksen antoi: ☐ äiti ☐ tunnustaja [] ☐ muu mies, kuka []			
Isyyttä on selvitetty seuraavien miesten osalta (tarvittaessa jatketaan liitteellä)			
Mies 1	Sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []
	☐ Oikeusgeneettinen isyystutkimus on tehty: ☐ Tulos on myönteinen. ☐ Tulos on poissuljenta.		
	Tutkimustulos on annettu tiedoksi:		
	äidille [] (pvm)	miehelle [] (pvm)	lapselle (jos tarpeen) [] (pvm)
	Lastenvalvoja katsoo, että isyyden selvittämisen perusteella kyseinen mies ☐ on lapsen isä. ☐ ei ole lapsen isä. ☐ Isyys on epäselvä.		
Mies 2	Sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []
	☐ Oikeusgeneettinen isyystutkimus on tehty: ☐ Tulos on myönteinen. ☐ Tulos on poissuljenta.		
	Tutkimustulos on annettu tiedoksi:		
	äidille [] (pvm)	miehelle [] (pvm)	lapselle (jos tarpeen) [] (pvm)
	Lastenvalvoja katsoo, että isyyden selvittämisen perusteella kyseinen mies ☐ on lapsen isä. ☐ ei ole lapsen isä. ☐ Isyys on epäselvä.		
Isyys on tunnustettu [] (pvm).			
Isyyden tunnustajan sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []	
☐ Isyyttä ei ole tunnustettu. ☐ Haastehakemus on toimitettu [] käräjäoikeuteen (pvm).			
☐ Alla mainitun kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat antaneet suostumuksensa siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä maistraatin päätöksellä.			
Kuolleen miehen sukunimi []	Etunimet []	Henkilötunnus []	
☐ Oikeudenomistajat eivät ole antaneet suostumustaan isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä. ☐ Haastehakemus on toimitettu [] käräjäoikeuteen (pvm).			

Lisätietoja	
<input type="text"/>	

Lasten- valvojan tiedot	Allekirjoitus	Päiväys	Toimipaikan osoite
	Nimenselvennys	Puhelinnumero	

Oikeus saada tieto isyyden selvittämisestä laaditusta pöytäkirjasta
Äidillä, 15 vuotta täyttäneellä lapsella ja miehellä, jolla on isyyslain 29 §:n 2 momentin mukainen kanneoikeus, on pyynnöstä oikeus saada tieto isyyden selvittämisestä laaditusta pöytäkirjasta kokonaisuudessaan siitä riippumatta, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään (isyyslaki 12 § 3 momentti).

Isyyden selvittämisspöytäkirjan liitteet:
☐ Raskausaikaisen tunnustamisen peruuttaminen tai kiistäminen (<input type="text"/> kpl, vapaamuotoinen)
☐ Äidin neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi
☐ Mahdollisen isän neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi (<input type="text"/> kpl)
☐ Lapsen neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi
☐ Lapsen syntymän jälkeinen isyyden tunnustamisasiakirja liitteineen
☐ Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen lausunto (<input type="text"/> kpl)
☐ Yhteenveto vainajan oikeudenomistajista
☐ Oikeudenomistajan suostumus (<input type="text"/> kpl)
☐ muu, mikä <input type="text"/>
☐ muu, mikä <input type="text"/>
☐ muu, mikä <input type="text"/>
☐ muu, mikä <input type="text"/>

Liite: Isyyttä on selvitetty seuraavien miesten osalta			
Mies 3	Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
	☐ Oikeusgeneettinen isyystutkimus on tehty:	☐ Tulos on myönteinen.	☐ Tulos on poissuljenta.
	Tutkimustulos on annettu tiedoksi:		
	äidille (pvm)	miehelle (pvm)	lapselle (jos tarpeen) (pvm)
	Lastenvalvoja katsoo, että isyyden selvittämisen perusteella kyseinen mies		
	☐ on lapsen isä.	☐ ei ole lapsen isä.	☐ Isyys on epäselvä.
Mies 4	Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
	☐ Oikeusgeneettinen isyystutkimus on tehty:	☐ Tulos on myönteinen.	☐ Tulos on poissuljenta.
	Tutkimustulos on annettu tiedoksi:		
	äidille (pvm)	miehelle (pvm)	lapselle (jos tarpeen) (pvm)
	Lastenvalvoja katsoo, että isyyden selvittämisen perusteella kyseinen mies		
	☐ on lapsen isä.	☐ ei ole lapsen isä.	☐ Isyys on epäselvä.
Mies 5	Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
	☐ Oikeusgeneettinen isyystutkimus on tehty:	☐ Tulos on myönteinen.	☐ Tulos on poissuljenta.
	Tutkimustulos on annettu tiedoksi:		
	äidille (pvm)	miehelle (pvm)	lapselle (jos tarpeen) (pvm)
	Lastenvalvoja katsoo, että isyyden selvittämisen perusteella kyseinen mies		
	☐ on lapsen isä.	☐ ei ole lapsen isä.	☐ Isyys on epäselvä.

Liite 5: Isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden käsittely Espoon käräjäoikeudessa.

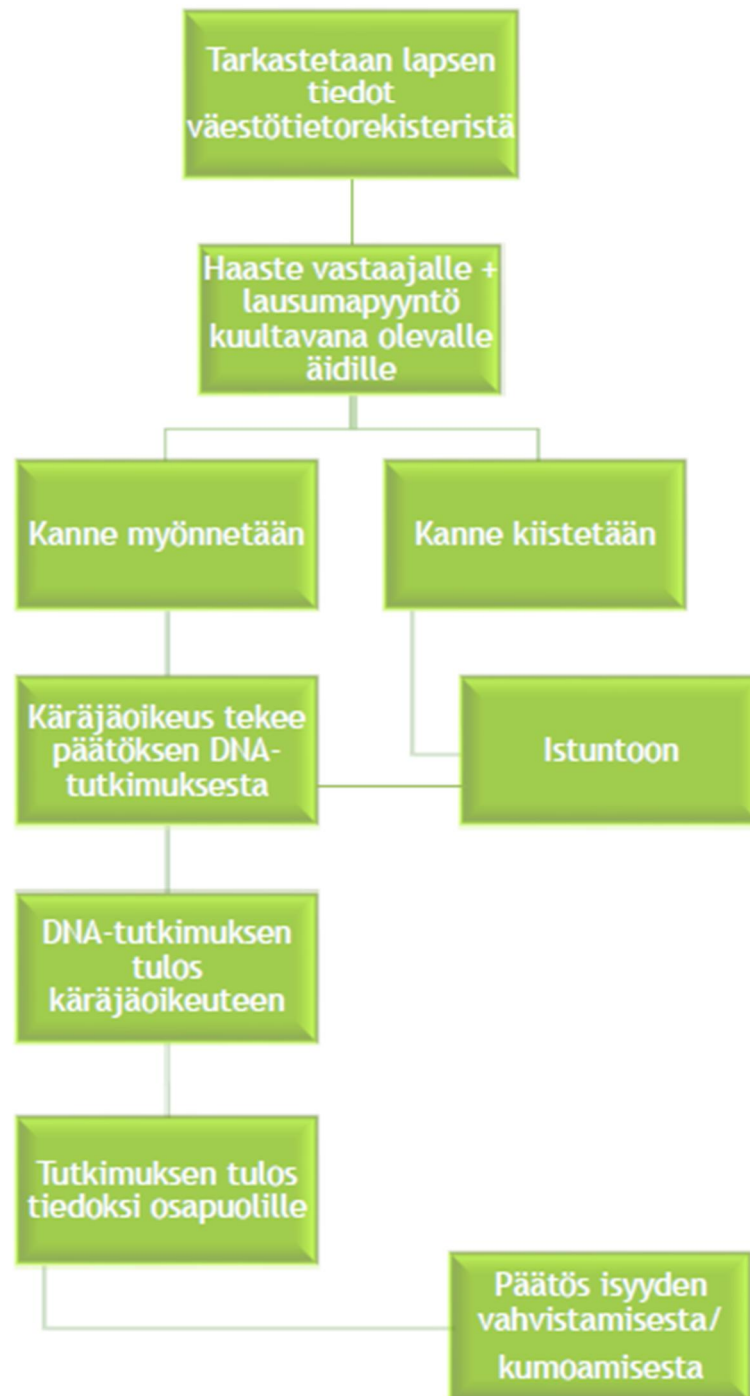
Espoon käräjäoikeus

Isyyden vahvistamis- ja kumoamiskanteiden
käsittely Espoon käräjäoikeudessa

Sisältö

1	Isyyskanteiden prosessi käräjäoikeudessa	3
2	Isyyskanteiden eteneminen käräjäoikeudessa askel askeleelta	5
3	Erikoistapaukset	14
3.1	DNA-näyte vainajasta	14
3.2	DNA-näyte sukulaisesta	15

1 Isyyskanteiden prosessi käräjäoikeudessa

Isyyden vahvistamis- tai kumoamiskanne saapuu käräjäoikeuteen joko lapsen nostamana tai miehen, joka olettaa olevansa lapsen isä. Kun isyysskanne saapuu Espoon käräjäoikeuteen, se kirjataan laajaksi riita-asiaksi ja kanne jaetaan perheasiassa olevalle käräjätuomarille. Jos on kyse isyyden vahvistamiskanteesta, ensin täytyy tarkistaa väestötietorekisteristä, onko lapselle merkitty tietoihin isä. Mikäli lapselle olisi merkitty isä väestötietorekisterin tietoihin, isyyden vahvistamista ei voida tehdä ennen kuin sen hetkinen isyys on kumottu. Tällaisessa tapauksessa kantajalle lähetettäisiin täydennyskehoitus, jossa kehoitetaan täydentämään tai perustelemaan nykyisen isän isyyden kumoamista.

Mikäli kyseessä on isyyden vahvistamiskanne ja lapsella ei ole merkitty isää väestötietorekisteriin, käräjäoikeudesta lähetetään haaste vastaajalle ja lausumapyyntö kuultavana olevalle lapsen äidille. Jos mies kiistää kanteen, asia siirtyy suoraan istuntokäsittelyyn. Mikäli mies myöntää kanteen oikeaksi, käräjätuomari tekee päätöksen DNA-tutkimuksesta ja se lähetetään tiedoksi asianosaisille. Käräjäoikeudesta toimitetaan päätös DNA-tutkimuksesta myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkayksikköön. Sieltä toimitetaan käräjäoikeudelle tarvittava määrä näytteenottopaketteja, jotka käräjäoikeus lähettää tutkittaville. Käräjäoikeuden täytyy liittää näytteenottopaketin mukaan näytteenottoasiakirja (ISAK-13-THL) sekä todistus näytteenotosta (ISAK-15-THL). Kun tutkittava saa näytteenottopaketin, hänen täytyy varata aika terveydenhuollon toimintayksiköstä. Tapauksessa, jossa tutkittava ei suostu menemään DNA-tutkimukseen, käräjäoikeus voi pyytää virka-apua poliisilta, joka kuljettaa tutkittavan DNA-tutkimukseen.

Kun tutkittavista on tehty DNA-tutkimus, tulos tulee käräjäoikeuteen. Tulos toimitetaan käräjäoikeuden toimesta asianosaisille ja heiltä saatetaan pyytää lausumaa DNA-tutkimuksen tuloksesta. Mikäli DNA-tutkimuksen tulokset osoittavat, että mies on lapsen isä, käräjäoikeus vahvistaa isyyden ilman istuntokäsittelyä. Samassa yhteydessä on mahdollista käsitellä lapsen elatus, koska lapsen isä on velvollinen elättämään lastaan. Mikäli on kyse isyyden kumoamiskanteesta ja DNA-tutkimus osoittaa, ettei mies ole lapsen isä, isyys kumotaan. Jos DNA-tutkimus osoittaa, että mies on lapsen isä, niin yleensä kantaja peruuttaa kanteen ja asia jää sil-lensä.

2 Isyyuskanteiden eteneminen kärjäoikeudessa askel askeleelta

1. Isyyden vahvistamis- tai kumoamiskanne saapuu kärjäoikeuteen ja kirjaamo kirjaa kanteen vireille tulleeeksi, jonka jälkeen kanne jaetaan kärjätuomarille. Jos kantajalta tulee samanaikaisesti isyyden kumoamis- ja vahvistamiskanne vireille, molemmat kanteet jaetaan samalle tuomarille käsiteltäväksi.

2. Sihteeri tekee tarvittavat kirjaukset ja tarkistaa väestötietorekisteristä lapsen tiedot

- Jos kyseessä isyyden vahvistamiskanne, varmista ettei lapselle ole merkitty isää väestötietorekisteriin.
- varmista, onko kanne laitettu vireille oikeaan tuomioistuimeen.
(Isyyden vahvistamista/kumoamista koskeva asia tutkitaan kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä äidillä tai lapsella on kotipaikka/vakituinen asuinpaikka, OK 10 luku 12 5)

3. Asiakirjat viedään kärjätuomarille

4. Mikäli kärjätuomari toteaa, että kanteessa on kaikki tarvittava, kärjäsihteeri tekee haasteen vastaajalle. (Vastaaajana on yleensä isä(ehdokas), poikkeustapauksissa vastaaajana saattaa olla lapsi, mikäli isä(ehdokas) on nostonut kanteen vireille.)

Haasteessa kannattaa pyytää kannanottoa oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemisestä. Esimerkiksi lisäämällä seuraava teksti haasteeseen:

Tuomioistuin voi isyyden selvittämistä koskevassa oikeudenkäynnissä määrätä oikeusgeneettisen isyystutkimuksen lapsesta, äidistä ja oikeudenkäynnin asianosaisena olevasta miehestä. (Laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 4 5). Teille varataan tilaisuus nyt lausua myös tämän seikan osalta.

Haaste toimitetaan postitse vastaanottotodistuksen kanssa. Mikäli vastaanottotodistusta ei palauteta, tehdään uusi haaste ja viedään haaste + haastehakemus haastemiesten lokeroon kirjaamossa. Vastausaikaa annetaan 14 päivää tiedoksiannosta.

5. Lapsen äiti on kanteessa kuultavana, joten hänelle varataan tilaisuus tulla kuulluksi isyyden vahvistamiskanteen johdosta. Äidille tehdään riita-asian lausumapyyntö, jossa myös tiedustellaan, onko äidillä lausuttavaa oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemisestä (esimerkiksi sama teksti kuin edellä). Lausumapyyntö lähetetään postitse vastaanottotodistuksen kanssa.

Mikäli vastaanottotodistusta ei palauteta, tehdään uusi lausumapyyntö ja se toimitetaan haastemiehelle tiedoksiannettavaksi. Äidille varataan 14 päivää tiedoksiannosta aikaa lausua asiaan liittyen.

6. Kun haastehakemus on annettu tiedoksi osapuolille ja mikäli he eivät vastusta kannetta tai oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemistä, kärjäsihteeri voi tehdä päätösluonnoksen oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ja viedä asiakirjat kärjätuomarille. Päätös oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta tehdään myös silloin, vaikkei vastaajalta tai kuultavalta tule vastausta kanteen johdosta. Päätös on osaratkaisu ja ratkaisukoodina on 03 (hyväksytyt osittain/kokonaan). Päätökseen on normaali muutoksenhaku eli asianosaiset saavat ilmoittaa tyytymättömyyttään seitsemän päivän kuluessa ratkaisun antamisesta.

Päätös lähetetään osapuolille tiedoksi sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL). THL:lle lähtevään päätökseen liitetään lomake ISAK-12-THL, joka on oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus tai määräys. Kärjäsihteeri täyttää lomakkeeseen tarvittavat tiedot ja vie sen kärjätuomarille allekirjoitettavaksi.

Sivuilla 8-9 on edellä mainittu lomake täytettynä malliksi. Lomakkeen yläreunaan, kohtaan määräyksen diaarinumero laitetaan kyseisen asian diaarinumero. Kohdassa suoritettava tutkimus valitaan vaihtoehdoista toinen, yleensä kyseessä on isyystutkimus, jossa on mukana lapsi, äiti ja mahdollinen isä. Osapuolten nimet ja henkilötunnukset täytetään lomakkeeseen. Mikäli asiassa ei ole aikaisemmin tehty oikeusgeneettistä tutkimusta taikka asiassa ei tarvitse ottaa näytettä kuolleesta, kohdat jätetään tyhjäksi. Lisätieto kohdan voi myös jättää tyhjäksi, jos tutkimuksen kannalta ei ole tärkeää tietoa. Tutkimuslausunnon kieli täytyy muistaa valita sekä merkitä myös se päivä, johon mennessä osapuolten täytyy antaa DNA-näyte. Päivämäärä on sama kuin päätöksessä, jossa määrättiin oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemisestä. Mikäli isäehdokkaana olisivat veljekset tai isä ja poika, tilanteesta on tärkeä ilmoittaa tilausasiakirjassa.

Kyseessä on tuomioistuimen määräys, joten siihen laitetaan rasti. Tämän jälkeen täytetään yhteystiedot lomakkeeseen. Puhelinnumeroksi voi laittaa kärjäsihteerin numeron. Lomakkeen allekirjoittaa kärjätuomari.

Mikäli isän tai äidin sijaan tutkitaan sukulaisia, täytetään heidän tiedot seuraavalle sivulle.

Käräjätuomarin tekemästä päätöksestä, jossa määrätään oikeusgeneettinen isyystutkimus tehtäväksi, otetaan kopio ja postitetaan lomakkeen ISAK-12-THL (oikeusgeneettisen isyystutkimuksen määräys/tilaus) kanssa osoitteeseen:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Oikeusgenetiikka
PL 30
00271 Helsinki

ISAK-12-THL

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus/määräys

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus tai määräys Isyyslaki 11/2015 9 § Laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 378/2005		Tilauksen asianumero [REDACTED] Määräyksen diaarinumero L.138/XXXX	
Suoritettava tutkimus			
☒ Isyystutkimus (lapsi, äiti, mahdollinen isä) ☐ Isyystutkimus sukulaisten avulla Kun tutkitaan sukulaisia mahdollisen isän (tai äidin) sijaan, Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta on pyydetävä lain 378/2005 11 §:n 1 momentin mukainen lausunto ennen tutkimuksen tilaamista/ määräämistä.			
Lapsi	Sukunimi Virtanen	Etinimet Maija	Henkilötunnus XXXXXXAXXXX
Äiti	Sukunimi Virtanen	Etinimet Liisa	Henkilötunnus XXXXXX-XXXX
Mahdollinen isä	Sukunimi Korhonen	Etinimet Pekka	Henkilötunnus XXXXXX-XXXX
Mahdollisen isän (tai äidin) sijaan tutkittavien sukulaisten tiedot kirjataan seuraavan sivun taulukkoon.			
Suostumus/määräys alemmässä oikeusgeneettisessä isyystutkimuksessa saatujen tulosten käyttämiseen			
☐ Lapsi tai alaikäisen lapsen laillinen edustaja tutkimusvuosi: [REDACTED]		☐ Äiti tutkimusvuosi: [REDACTED]	☐ Mahdollinen isä tutkimusvuosi: [REDACTED]
Jos alaikäinen lapsi kykenee ymmärtämään oikeusgeneettisen isyystutkimuksen merkityksen, hän voi itse antaa suostumuksen aiemmin saatujen tulosten käyttämiseen.			
Tutkimus kuolleesta henkilöstä: ☐ Mahdollinen isä on kuollut. ☐ Äiti on kuollut.			
Tutkimukseen tarvitaan oikeudenomistajien suostumukset, jos lastenvalvojan tilaama tutkimus on tarkoitus tehdä vainajasta otetusta näytteestä tai hänestä aiemmin otetusta näytteestä tai on tarkoitus käyttää kyseisestä henkilöstä aiemmissa oikeusgeneettisissä isyystutkimuksissa saatuja tutkimustuloksia.			
☐ Suostumukset on saatu.		☐ Suostumuksia ei ole vielä saatu.	
Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle tulee ilmoittaa, kun suostumukset on saatu, minkä jälkeen tutkimus voidaan aloittaa.			
Lisätietoja (esimerkiksi, jos mahdolliset isät ovat lähisukulaisia)			
[REDACTED]			
Tutkimuslausunto pyydetään ☒ suomeksi ☐ ruotsiksi ☐ englanniksi			
Tuomioistuimien määräämissä tutkimuksissa päivämäärä, johon mennessä näyte on annettava 8.11.2018.			
☐ Lastenvalvojan tilaus		☒ Tuomioistuimen määräys	
☐ Yksityshenkilön pyyntö			
Allekirjoitus	Puhelinnumero 0295645000/sihtööri	Toimipaikan osoite Espoon käräjäoikeus Vitikka 1 02630 Espoo	
Nimensevennys Käräjätuomari	Päiväys 8.9.2018		

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus/määräys

Mahdollisen isän (tai äidin) sijaan tutkittavat sukulaiset		
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus

Yllä mainitut sukulaiset ovat antaneet suostumuksensa oikeusgeneettiseen isyystutkimukseen sen jälkeen kun tutkimuksen tekijän lausunto on annettu tiedoksi heille tai heidän laillisille edustajilleen.

Ohjeita lastenvalvojan tilaamaan tutkimukseen
Näytteenottovälineot ja –ohjeet sekä palautuskuori tilataan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkayksiköstä numerosta 029 524 8900 tai sähköpostitse isyys@thl.fi. Jokaiselle tutkittavalle täytetään ”Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottoasiakirja” paitsi jos tutkittava on antanut suostumuksensa aiemmin saatujen tulosten käyttöön. Lastenvalvoja lähettää tämän tilausasiakirjan, näytteenottoasiakirjat ja näytteet Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen palautuskuoressa.
Ohjeita tuomioistuimen määräämään tutkimukseen
Kun tuomioistuin on määrännyt oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tehtäväksi, se toimittaa tämän määräysasiakirjan osoitteeseen: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Oikeusgenetiikka PL 30 00271 Helsinki THL toimittaa tuomioistuimelle näytteenottovälinepaketin kutakin tutkittavaa henkilöä varten saatuaan tämän määräysasiakirjan. Tuomioistuin antaa jokaiselle tutkittavalle näytteenottovälinepaketin ja ”Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottoasiakirjan”, johon on täytetty tutkittavan tiedot sekä tutkimuksen määrääjän tiedot. Tutkittava ohjeistetaan varaamaan näytteenottoaika terveydenhuollon ammattihenkilöille terveydenhuollon toimintayksiköstä (pääsääntöisesti terveyskeskus).
Ohjeita yksityishenkilön pyytämään tutkimukseen
Lisätietoja yksityishenkilön pyytämästä tutkimuksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkayksiköstä puhelimitse 029 524 8900 tai sähköpostitse isyys@thl.fi. Kun tutkimus tehdään yksityishenkilön pyynnöstä, tutkimuksen pyytäjä vastaa näytteenotto- ja tutkimuskustannuksista.

7. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimittaa käräjäoikeudelle tarvittavan määrän DNA-näytepaketteja. Kun DNA-näytepaketit saapuvat käräjäoikeudelle, käräjäsihteeri täyttää jokaiselle osapuolelle lomakkeet ISAK-13-THL (oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottotiedot) ja ISAK-15-THL (todistus näytteen ottamisesta). Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottotieto -lomakkeeseen täytetään vain asian diaarinumero, näytteenantajan nimi ja henkilötunnus sekä lomakkeen loppuun, että kyseessä on tuomioistuimen määräys, käräjätuomarin nimi ja tuomioistuimen yhteystiedot. Todistus näytteen ottamisesta -lomakkeeseen tulee asian diaarinumero ja näytteenantajan nimi sekä henkilötunnus. Lomakkeeseen on myös hyvä kirjoittaa esimerkiksi ”*palautettava Espoon käräjäoikeuteen*”, jotta näytteenantaja ymmärtää palauttaa todistuksen käräjäoikeudelle.

Kun näytteenantajille on täytetty lomakkeet, postitetaan lomakkeet sekä DNA-näytepaketti näytteenantajille. Näytteenantajalle lähtevän kirjeen tulee sisältää:

- ISAK-13-THL lomake (oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottotiedot)
- ISAK-15-THL lomake (todistus näytteen ottamisesta)
- palautuskirjekuori todistukselle
- DNA-näytepaketti
- Saate

Näytteenantajalle lähtevään saatteeseen voi esimerkiksi laittaa seuraavan tekstin:

"Hei,

ohessa näytteenottopaketti sekä tutkimusasiakirjat dna-tutkimusta varten. Näytteenottopaketti tulee ottaa avaamattomana mukaan mentäessä antamaan näytettä. Ohessa lisäksi näytteenottoasiakirja ISAK-13 sekä todistus näytteenotosta ISAK 15. Kumpikin asiakirja tulee ottaa mukaan näytteenottoon. ISAK-13 lomake jää näytteenottajalle ja ISAK-15 lomake näytteenantajalle. Näytteenantaja toimittaa näytteenantamisen jälkeen ISAK-15 lomakkeen tuomioistuimelle oheisessa palautuskuoressa.

Näytteenantajan tulee todistaa henkilöllisyytensä näytteenantamisen yhteydessä. Henkilöllisyys todistetaan passilla, henkilökortilla, tai Suomen viranomaisen 1.10.1990 jälkeen myöntämällä ajokortilla. DNA-näyte isyystutkimuksen tekemistä varten on annettava viimeistään xx.xx.201x."

Saatteessa on hyvä mainita, milloin DNA-näyte on viimeistään annettava. Päivämäärän löytää käräjätuomarin tekemästä päätöksestä, jossa määrätään oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemisestä. Seuraavalla sivulla on malli näytteenottoasiakirjasta (ISAK-13-THL) sekä todistuksesta näytteen ottamisesta (ISAK-15-THL).

ISAK-13-THL

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenotto tiedot

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottoasiakirja Laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 378/2005	Tilauksen asianumero [] Määräyksen diaarinumero L 18/XXXXX
---	--

Näytteen- antajan tiedot	Sukunimi Virtanen	Etinimet Majja	Henkilötunnus XXXXXXAXXXX
	☐ Näytteenantajan ☐ Lapsen henkilöllisyyden todistajan henkilöllisyyden toteamisessa käytetty voimassa oleva asiakirja (ks. ohjeet).		
	☐ ajokortti (Suomi)	☐ passi (kaikki maat)	☐ henkilökortti (ETA-maat, Sveitsi, San Marino)
	☐ pakolaisen matkustusasiakirja (Suomi)	☐ muukalaispassi (Suomi)	
	☐ Näytteenantajalla ei ole yllä mainittua asiakirjaa. Henkilöllisyyden todentamiseksi on esitetty muu asiakirja, mikä? []		
	☐ Näytteenantejen henkilöllisyyttä ei voida todentaa luotettavasti. ☐ Vainajan henkilöllisyyden on todentanut poliisi.		
Lapsen henkilöllisyyden on todistanut			
	Sukunimi []	Etinimet []	Henkilötunnus []

Näyte- tyyppi	☐ posken sisäpinnan sivelynäyte	☐ muu kudospnäyte	☐ verinäyte (ei voida ottaa henkilöstä, joka on saanut luuydinsiirron)
	☐ ensimmäinen näyte	☐ uusintänäyte	
Näytteenoton valvoja	☐ Lastenvalvoja	Nimi: [] (jos muu lastenvalvoja kuin tilaava lastenvalvoja)	
	☐ Suomen edustuston virkamies	Nimi: []	
Näytteen- ottaja	☐ Terveystieteiden ammattihenkilö	Nimi: [] Rekisteröintinumero: []	
Paikka ja päiväys	Näytteenotto paikka []	Näytteenotto päivä []	Puhelinnumero []

Näytteenantajan allekirjoitus	Näytteenoton valvojan/näytteenottajan allekirjoitus
-------------------------------	---

Lisätietoja
[]

☐ Lastenvalvojan tilaus	☒ Tuomioistuimen määräys	☐ Yksityishenkilön pyyntö
Allekirjoitus	Puhelinnumero 0295645000/sihteerit	Toimipaikan osoite Espoon käräjäoikeus Vitikka 1 02630 Espoo
Nimenselvennys [] Käräjätuomari	Päiväys xx.xx.2018	

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottotiedot

<p>Henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävät asiakirjat, joiden tulee olla voimassa (asetus 1275/2015 3 §)</p> <p>1) passi 2) ulkomaalaislain (301/2004) 134 §:ssä tarkoitettu Suomen valtion viranomaisen myöntämä muukalaispassi 3) ulkomaalaislain 135 §:ssä tarkoitettu Suomen valtion viranomaisen myöntämä pakolaisen matkustusasiakirja 4) Euroopan talousalueen jäsenvaltion, San Marinon tai Sveitsin asianomaisen viranomaisen myöntämä henkilökortti 5) Suomen valtion viranomaisen 1 päivän lokakuuta 1990 jälkeen myöntämä ajokortti</p> <p>Näyte voidaan tutkimusta varten ottaa, vaikka tutkittavan henkilöllisyyttä ei voida luotettavasti todentaa.</p>
<p>Näytteenottovälineet</p> <p>Näytteenottovälineet ja -ohjeet sekä palautuskuori tilataan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkayksiköstä numerosta 029 524 8900 tai sähköpostilla osoitteesta isyys@thl.fi.</p> <p>Ellä palautuskuorta ole käytössä, näytteet lähetetään käyttämällä alla olevaa vastauslähetystunnusta:</p> <p>Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Oikeusgenetiikka Tunnus 5018872 01006 VASTAUSLÄHETYS</p>
<p>Korvaus terveydenhuollon toimintayksikössä otetusta näytteestä</p> <p>Asetus oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 1276/2015 8 § säätelee, että terveydenhuollon toimintayksikössä suoritetusta näytteenotosta korvataan 10€/näytteenantaja. Laskutusohjeet pyydetään sähköpostilla osoitteesta isyys@thl.fi.</p>

[ISAK-15-THL](#)

Todistus näytteen ottamisesta

<p>Todistus tuomioistuimen määräämän näytteen ottamisesta oikeusgeneettiseen isyystutkimukseen</p> <p>laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 378/2005 11 § 3 momentti</p>		<p>Maaräyksen diaarinumero L.18/xxxxx</p>	
<p>Näytteen- antaja</p>	<p>Sukunimi Virtanen</p>	<p>Etunimet Majja</p>	<p>Henkilötunnus XXXXXXXXXX</p>
<p>Yllä mainitusta henkilöstä on otettu näyte oikeusgeneettistä isyystutkimusta varten:</p>			
<p>Näytteenotteajan/ näytteenoton valvojan nimi</p>		<p>Tehtävänimike</p>	<p>Allekirjoitus</p>
<p>Näytteenottopaikka</p>		<p>Näytteenottopäivä</p>	<p>Puhelinnumero</p>
<p>Lisätietoja</p>			
<p>Todistuksen antaa näytteen ottamisesta vastuussa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö tai isyyslain 11/2015 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu Suomen edustuston virkamies. Todistus toimitetaan tutkimuksen määränneelle tuomioistuimelle.</p>			

DNA-näytteenottopaketit:

8. Mikäli kaikki osapuolet käyvät antamassa DNA-näytteen määräpäivään mennessä, kärjäoikeus jää odottamaan DNA-tutkimuksen tulosta, joka toimitetaan THL:ltä. Kun DNA-tutkimus saapuu kärjäoikeuteen, se lähetetään osapuolille tiedoksi. Tämän jälkeen kärjätuomari tekee lopullisen päätöksen asiassa DNA-tutkimuksen perusteella.

9. Kun asiassa on tehty lopullinen päätös isyyden vahvistamisesta tai kumoamisesta ja päätös on lainvoimainen, asiassa täytyy muistaa tehdä vrk-ilmoitus. Vrk-ilmoitus tehdään tuomaksen kautta. Mikäli kantajalla ei ole oikeusapua, muista laskuttaa! Isyyden vahvistamis- tai kumoamiskanne on laaja riita-asia ja siitä laskutetaan 500 euroa.

3 Erikoistapaukset

3.1 DNA-näyte vainajasta

Käräjäoikeuteen saattaa tulla vireille isyyden vahvistamis- tai kumoamiskanne, jossa dna-näyte otetaan vainajan näytteestä. Käräjäoikeus ei selvitä, missä vainajan näyte on, vaan kantajan tulee toimittaa tieto käräjäoikeudelle. Näytteenottoasiakirja toimitetaan näytteen hallussapitäjälle. Näytteen hallussapitäjä toimittaa vainajasta otetun näytteen tai henkilöstä aiemmin otetun näytteen Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos tekee DNA-tutkimuksen saatuaan asian muutkin dna-näytteet.

Vainajan näytteen hallussapitäjälle lähetetään päätös oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemisestä, näytteenottoasiakirja (ISAK-13-THL) ja todistus näytteen ottamisesta (ISAK-15-THL). Lisäksi on hyvä lähettää saate, jossa pyydetään näytteen hallussapitäjää toimittamaan näyte Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Alla esimerkki saatteesta, minkä näytteen hallussapitäjälle voi lähettää.

"Hei,

Ohessa Espoon käräjäoikeuden antama päätös oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemisestä, kaksi asiakirjaa (Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottoasiakirja ISAK-13-THL ja Todistus tuomioistuimen määräämän näytteen ottamisesta ISAK-15-THL) sekä palautuskuori.

Pyydän teitä toimittamaan kudoksenäytteen Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle oikeusgeneettisen isyystutkimuksen suorittamista varten ja tämän jälkeen palauttamaan todistuksen näytteenotosta/ näytteen lähettamisestä (ISAK-15-THL) palautuskuorella käräjäoikeuteen."

Tämän jälkeen prosessi jatkuu luvun 1 kahdeksannesta kohdasta.

3.2 DNA-näyte sukulaisesta

Käräjäoikeuteen voi tulla vireille kanne, jossa isäehdokas (tai äiti) on kuollut tai kadonnut ja hänen sijaan halutaan tutkia sukulaisia. Kadonneen/kuolleen äidin sukulaisia tutkitaan vasta siinä tapauksessa, jos isyyskysymys ei ole ratkennut tutkimuksessa, jossa ovat olleet mukana lapsi ja mahdollinen isä tai hänen sukulaisiaan.

Käräjäoikeuden on pyydettävä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta lausunto siitä, edistääkö kyseisen henkilön/kyseisten henkilöiden tutkiminen isyysasian selvittämistä ja voiko tutkimuksessa käydä ilmi seikkoja näytteenantajan tai hänen lapsensa alkuperästä. Lausuntopyyntöä varten on valmis lomakepohja (ISAK-14-THL) ja lomake löytyy Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen nettisivuilta.

Lausuntopyyntöön kirjataan keitä isyyden selvittäminen koskee ja keitä mahdollisesti voitaisiin tutkia mahdollisen isän (tai äidin) sijaan. Lausuntopyynnössä tulee kuvata sukulaisten suhteet siihen henkilöön, jonka sijaan sukulaisia olisi tarkoitus tutkia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos toimittaa lausunnon käräjäoikeudelle, jonka jälkeen se annetaan tiedoksi mahdollisille tutkittaville. Sukulaisten suostuessa tutkimuksen tekemiseen, käräjäoikeus tekee päätöksen oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta. Prosessi etenee tämän jälkeen niin kuin luvun 1 kuudennassa kohdassa on kerrottu. Seuraavalla sivulla on malli lausuntopyyntö lomakkeesta (ISAK-14-THL).

ISAK-14-THL

Lausuntopyyntö sukulaisten tutkimisesta

Lausuntopyyntö sukulaisten oikeusgeneettisestä isyyystutkimuksesta Laki oikeusgeneettisestä isyyystutkimuksesta 378/2005 11 § 1 momentti	Tilauksen asiakasnumero Määräyksen diaarinumero L 18/xxxx
---	--

Tutkimuksen tekijää pyydetään toimittamaan lausunto siitä, odistaako sukulaisten tutkiminen lapsen isyyden selvittämistä ja voiko tutkimuksessa tulla ilmi tutkittavan omaa tai hänen lapsensa syntyperää koskevia seikkoja.

Lapsi	Sukunimi Virtanen	Etunimet Maija	Henkilötunnus xxxxxxAxxxx
Äiti	Sukunimi Virtanen	Etunimet Liisa	Henkilötunnus xxxxxx-xxxx
Mahdollinen isä	Sukunimi Korhonen	Etunimet Pekka	Henkilötunnus xxxxxx-xxxx

Kuolleita tai kadonneita äidin sukulaisia tutkitaan oikeusgeneettisessä isyyystutkimuksessa, jos isyytysoyeyks ei ole ratkaissut mahdollisen isän tai hänen sukulaistensa näytteitä tutkimmalla.

Mahdollisesti tutkittavien sukulaisten tiedot (tarvittaessa jätetään liitteellä)		
Sukunimi Korhonen	Etunimet Matti	Henkilötunnus xxxxxx-xxxx
Mikä sukulaisuusuhde ja keneen? Pekka Korhosen täysveli		
Sukunimi Korhonen	Etunimet Jouni	Henkilötunnus xxxxxx-xxxx
Mikä sukulaisuusuhde ja keneen? Pekka Korhosen isä		
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Mikä sukulaisuusuhde ja keneen?		

Lisätietoja (tässä kohdassa voidaan vielä tarpeen mukaan tarkemmin kuvata tutkittavien sukulaisten suhdetta siihen henkilöön, jonka sijasta sukulaisten olisi tarkoitus tutkia sekä tutkittavien sukulaisten suhteita toisiinsa)

Lausunnon pyytäjän tiedot: ☐ lastenvalvoja ☒ tuomioistuin		
Aikeyritys	Päiväys 8.9.2018	Toimipaikan osoite Espoon käräjäoikeus Virkka 1 02630 Espoo
Nimiselvitys	Puhelinnumero 0295665000/sihtööri	
Käräjätuomari		

Lausuntopyyntö lähetysosoite:
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos Oikeusgenetiikka PL 30 00271 Helsinki

Lausuntopyyntö sukulaisten tutkimisesta

Mahdollisesti tutkittavien sukulaisten tiedot jatkuvat		
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Mikä sukulaisuussuhde ja keneen?		
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Mikä sukulaisuussuhde ja keneen?		
Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
Mikä sukulaisuussuhde ja keneen?		